

Venezuelanismer som en udfordring for oversættere

Pil Birkeland Gyldenkerne

Cand.ling.merc.-studiet, Translatør & Tolk, spansk

Vejleder: Henrik Selsøe Sørensen, Institut for Internationale Kultur- og Kommunikationsstudier

Handelshøjskolen i København (CBS)

December 2011

Normalsider: 73, typeenheder: 166.914

Resumen en castellano	3
1 Indledning.....	5
1.1 Venezuelanismer som en udfordring for oversættere	5
1.1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Etymologi og historisk baggrund	6
1.3 Venezuelansk identitet.....	8
1.4 Definitioner af anvendte begreber	10
1.4.1 Venezuelanisme, <i>venezolanismo</i>	10
1.4.2 Kreolsk, <i>criollo</i>	10
2 Metode	12
2.1 Valg af empiri	12
2.1.1 Skriftligt foreliggende materiale	12
2.1.2 Spørgeundersøgelse.....	12
2.2 Afgrænsning af termer	14
2.3 Afgrænsning af tekster til analyse	17
2.3.1 Venezuelanske dagblade.....	17
2.3.2 Venezuelanske akademiske tekster	18
2.4 Spørgeundersøgelse	19
2.4.1 Udarbejdelse af spørgeskema	19
2.4.2 Indsamling af svar	24
2.5 Analysemetode.....	27
3 Analyse	29
3.1 <i>Auyama</i>	29
3.1.1 Græskarrets geografiske oprindelse	29
3.1.2 Definitioner	29
3.1.3 Begrebssystem	31
3.1.4 Etymologi	31
3.1.5 Stil- og sprogbrugsanalyse	32
3.1.6 Delkonklusion.....	36
3.2 <i>Cambur</i>	39
3.2.1 Bananens geografiske oprindelse	39
3.2.2 Søde bananer kontra melbananer	39
3.2.3 Definitioner	39
3.2.4 Begrebssystem	41
3.2.5 Etymologi	41
3.2.6 Stil- og sprogbrugsanalyse	44
3.2.7 Delkonklusion.....	51
3.3 <i>Caraota</i>	52
3.3.1 Bønnernes oprindelse	52
3.3.2 Definitioner	52

3.3.3 Begrebssystem	55
3.3.4 Etymologi	55
3.3.5 Stil- og sprogbrugsanalyse	56
3.3.6 Delkonklusion.....	59
3.4 <i>Lechosa</i>	60
3.4.1 Papajaens geografiske oprindelse.....	60
3.4.2 Definitioner	60
3.4.3 Begrebssystem	62
3.4.4 Etymologi	62
3.4.5 Stil- og sprogbrugsanalyse	63
3.4.6 Delkonklusion.....	66
3.5 <i>Parchita</i>	67
3.5.1 Passionsfrugtens geografiske oprindelse	67
3.5.2 Definitioner	67
3.5.3 Begrebssystem	69
3.5.4 Etymologi	69
3.5.5 Stil- og sprogbrugsanalyse	71
3.5.6 Delkonklusion.....	73
4 Konklusion og perspektivering	75
4.1 Konklusion	75
4.2 Perspektivering.....	76
Bibliografi	78

Resumen en castellano

El desafío que representan los venezolanismos en la traducción

Los estudios de traducción tanto en Dinamarca, como en el resto de Europa, se basan en el español de España. Sin embargo, la extensión de la lengua castellana en los continentes americanos implican, no sólo una serie de variantes dialectales compuestas por las estructuras gramaticales utilizadas en los distintos países latinoamericanos, sino también una riqueza lexicográfica casi infinita.

El pueblo venezolano, en concreto es el producto del mestizaje entre la población originaria, el pueblo español conquistador y los esclavos africanos importados durante la colonización. El resultado es un pueblo híbrido, cuya compleja etnia se ve reflejada en el habla del país. En muchos casos, los venezolanismos no excluyen a los términos generales, sino que conviven en la misma habla.

Una traducción al castellano siempre implica tomar en consideración la variante dialectal del destinatario. Para un traductor sin conocimientos previos del español venezolano, será más fácil elaborar una traducción con términos del castellano general, sin embargo las consecuencias de la exclusión de los venezolanismos pueden ser desde el punto de vista de la comprensión del texto, insospechadas. De ahí que en este estudio se pretenda definir el uso que los venezolanos hacen de cinco venezolanismos seleccionados y sus respectivos sinónimos, delimitando al mismo tiempo su registro sociolingüístico, esencial en la toma de decisiones del traductor.

Los venezolanismos predominan en las áreas temáticas de la toponimia, la zoología y la botánica, y los términos sujetos a este análisis son denominaciones de hortalizas de uso frecuente.

El método aplicado consiste en el análisis comparativo de los venezolanismos: *ayuyama*, *cambur*, *caraota*, *lechosa/lechoza* y *parchita*; con sus correspondientes sinónimos en castellano general: *calabaza*, *banana/banano*, *plátano*, *frijol*, *judía*, *papaya*, *maracuyá* y *fruta de la pasión/pasionaria*; en diversos diarios electrónicos venezolanos, a saber: *MinCI*, *Últimas Noticias*, *El Nacional*, *el Universal*, y en un conjunto de artículos científicos de investigadores venezolanos. Para apoyar las conclusiones que surjan del análisis, se ha encuestado a un grupo de venezolanos sobre el uso que hacen de los términos en cuestión.

Los resultados del análisis han revelado un patrón claro con respecto al contexto referido en cada término. En artículos sobre noticias locales o nacionales, una referencia literal a la hortaliza, casi siempre implica el uso del venezolanismo. Por otro lado, los sinónimos en castellano general son bastante más frecuentes en artículos sobre noticias internacionales. Aparte del uso literal de los términos, se ha tomado en consideración el sentido figurado que tiene cada voz en la variante venezolana, ya que éste está incluido en el concepto general del término

Los resultados de la encuesta confirman la preferencia de los venezolanos por los venezolanismos siempre y cuando no haya interferencia lingüística. Son conscientes de la sinonimia y del ámbito geográfico al que pertenece cada palabra, aunque desconozcan su etimología, y sustituyan los venezolanismos por términos generales en caso de confusión.

Lo más llamativo en los resultados de la investigación es la discordancia entre la terminología normativa venezolana y la percepción que los venezolanos tienen de la misma. Existe entre ellos una tendencia pronunciada a incluir los venezolanismos dentro de un registro menos formal, suposición que queda plenamente invalidada por el análisis de textos académicos, donde los investigadores venezolanos utilizan los venezolanismos con igual frecuencia, en un registro mucho más culto.

1 Indledning

1.1 Venezuelanismer som en udfordring for oversættere

På mine rejser til Venezuela har jeg altid studset over, hvor forskellige nogle termer i området er fra generelt spansk. Jeg finder det dybt fascinerende, at man som rutineret oversætter i spansk med årelang erfaring kan risikere at komme til kort med en tekst fra et spansktalende land, man ikke før har stiftet bekendtskab med. Når betydningen af disse problemord eller –udtryk er afkodet, er arbejdsbyrden med at finde en oversættelse til eksempelvis dansk begrænset. En oversættelse til spansk, derimod, indebærer nogle indledende overvejelser om modtagerens variant af spansk og en beslutning om, hvorvidt der skal tages hensyn til denne. Som oversætter er det i mange tilfælde uhyre vigtigt, at den oversatte tekst ikke blot er en korrekt gengivelse af originalteksten, men også sender de rigtige signaler.

Mange begreber i Venezuela har både en generel benævnelse og en lokal benævnelse. Det letteste for en oversætter, der ikke er specialiseret i venezuelansk spansk, vil naturligvis være at benytte de generelle benævnelser, og jeg ønsker med denne opgave at kaste lys over brugen af de venezuelanske termer og deres rang i samfundet, da denne viden kan indgå i en oversætters overvejelser om, hvorvidt denne løsning er tilstrækkelig og hensigtsmæssig.

Synonymer anvendes sjældent 100 procent parallelt, og det er netop disse nuancer, jeg gerne vil klarlægge. I hvilke kontekster anvendes termene hver især? Hvilke værdiladninger tillægges de blandt venezuelanere? Ved en akademisk uddannelse i oversættelse til spansk fokuseres hovedsageligt på iberisk spansk. Min hensigt er, at svarene på ovennævnte spørgsmål skal lægge op til en diskussion om, hvor meget betydning en dansk oversætter skal tillægge anvendelsen af regionale termer i tekster udarbejdet til venezuelanske modtagere.

1.1.1 Problemformulering

Regionale termer og deres generelt anvendte synonymer anvendes ofte parallelt i det venezuelanske samfund. Brugen af fem udvalgte venezuelanismer analyseres med henblik på at skabe større forståelse for konsekvenserne af at anvende henholdsvis regionale og generelle termer ved udarbejdelse af spanske tekster til venezuelanske modtagere.

De fem udvalgte termer er (jf. 2.2 *Afgrænsning af termer*): *auyama*, *cambur*, *caraota*, *lechosa* og *parchita*.

1.2 Etymologi og historisk baggrund

Venezuela er blevet opdaget og genopdaget gennem hele sin præcolumbianske historie. Inden spaniernes indtog skete indvandringen ifølge *Huellas ka-tu-gua: Toponimia* i fire sproglige bølger. Tidligst en befolkning med sprog af ukendt oprindelse, dernæst grupper tilhørende arawak-, så chibchas- og endelig caribefamilien. Disse indianske sprogfamilier med tilhørende fusioner dannede det lingvistiske landskab, den europæiske kolonimagt mødte i Venezuela i 1498 (Parés & González Almeida, 1994, s. 15).

Under kolonitiden og frem til indførelsen af frihandel i slutningen af 1700-tallet var Venezuela ikke kun under sproglig indflydelse af den officielle spanske overmagt. Ifølge Tejera (1999, s. 189-192) havde den illegale smuglertrafik særdeles stor betydning for den lingvistiske udvikling i området. For hvert skib med lovligt ærinde i de caribiske havne lagde 200 smuglerskibe fra Holland, England, Portugal og endda Danmark til med handelsvarer, slaver og passagerer. På grund af skiftende alliancer med europæiske slavedistributører modtog Venezuela gennem kolonitiden tilmed slaver fra de fleste større sprogområder i Afrika (Lipski, 2005, s. 128).

Netop Venezuelas slavehistorie er helt særlig. Til forskel fra andre kolonier såsom Cuba og Brasilien blev der ifølge *A history of Afro-Hispanic Language* ikke indført streng segregation mellem slaver og hvide europæere. Denne kontakt medførte en tidlig og kontinuerlig raceblanding, der betød, at Venezuelas befolkning ved afslutningen af kolonitiden stadig bestod af 18% ufrie slaver, mens hele 60% af den resterende befolkning havde afrikansk blod i sig (Lipski, 2005, s. 127-128).

På baggrund af de faktorer i Venezuelas historie, der er opridset ovenfor, er det interessant at gennemgå dette speciales nøgleord med tilhørende synonymmer ud fra en etymologisk vinkel:

- *ayutama*, indiansk oprindelse (Real Academia Española, u.d.)
- *calabaza*, pre-romansk iberisk oprindelse (Corominas, 1973)
- *cambur*, afrikansk oprindelse (Alvarado, 1953)
- *banana/o*, afrikansk oprindelse (Corominas, 1973)
- *plátano*, græsk oprindelse (Corominas, 1973)

- *caraota*, indiansk oprindelse (Alvarado, 1953)
 - *frijol*, latinsk oprindelse (Corominas, 1973)
 - *judía*, latinsk oprindelse (Corominas, 1973)
-
- *lechosa/za*, latinsk oprindelse (Corominas, 1973)
 - *papaya*, indiansk oprindelse (Real Academia Española, u.d.)
 - *parchita*, indiansk oprindelse (Alvarado, 1953)
-
- *maracuyá*, indiansk oprindelse (Real Academia Española, u.d.)
 - *fruta de la pasión/ fruta de la pasionaria*, latinsk oprindelse (Corominas, 1973)

1.3 Venezuelansk identitet

Som egentlig nation har Venezuela kun haft godt 200 år til at skabe sin nationale identitet. Det venezuelanske sprog er, såvel som befolkningens etniske sammensætning, et resultat af områdets særlige historie fra før republikkens frigørelse. Det venezuelanske sprog og dets terminologi er blot en dimension af en national identitet, som her skitseres kortfattet ved hjælp af pointer fra de venezuelanske forskere Nelly García Gavidia og Daysi Barreto samt argentinske Rosalba Campa.

García Gavidia (2003) har beskrevet opbygningen af en venezuelansk identitet med fokus på indianske symboler. Hun tager udgangspunkt i den evigt tilstedeværende smerte over kolonitidens grusomhed og den kreolske¹ venezuelaners paradoks. Et fundamentalt paradoks, der ligger i en skyldfølelse over at være en del af det folk, der stort set har udslettet de indianske samfund, de samtidig til dels er et produkt af. Det homogene Venezuela, der præsenteres i de venezuelanske lærebøger, står i kontrast til den konfliktfyldte virkelighed, der er resultatet af evige uligheder og en manglende evne til at erkende landets multi- og inter-etnicitet. For at få Venezuela til at passe til venezuelanerne, har man anvendt forskellige kulturelle symboler med den hensigt at skabe en følelse af tilhørsforhold og solidaritet.

Nationen Venezuela, som danner rammerne om et forenet venezuelansk folk, er, som det her er udtrykt af García Gavidia, skabt på et meget skrøbeligt grundlag:

La nación como un espacio determinado por fronteras naturales, a pesar de la indefinición de las mismas (todavía hoy se discuten con los vecinos más cercanos), poblado de ciudadanos unidos por un espíritu nacional, basado en la unidad lingüística y cultural que no existe. (García Gavidia, 2003)

Uden at tage hensyn til deres indbyrdes forskelligheder har landets skiftende regimer anvendt diverse strategier for at få de forskellige grupper til at tage en række fælles symboler til sig i en stræben efter idealet om et kulturelt fællesskab for nationen (García Gavidia, 2003).

De symboler, som García Gavidias hentyder til, stammer fra de indianske samfund, og hendes mest iøjnefaldende pointe er det selvmodsigende forhold, de kreolske venezuelanere har til indianerne. På den ene side identificerer de sig med fortidens romantiserede indianske folkehelte for således at retfærdiggøre den position, de har opnået i samfundet, mens de på den anden side distancerer sig fra deres nulevende indianske medborgere (García Gavidia, 2003).

Den typiske venezuelaners modstridende forhold til indianerne går igen i artiklen *Leer la identidad venezolana a la luz de las comunidades étnicas biculturales de América Latina*:

¹ Kreolsk venezuelaner forstås her som en blanding af spansk, indiansk og/eller afrikansk herkomst, se definition i afsnit 1.4 *Definitioner af anvendte begreber*

En Venezuela, donde políticos e intelectuales han estado desde la creación del Estado-Nación preguntándose por qué es el ser venezolano, [sic] la figura del indio aparece, a la vez, como el extremo de la diferencia y como símbolo de identidad. (Barreto, 1995, s. 7)

Hun forklarer nationens skrøbelige identitet med, at den oprindeligt er negativt defineret; Amerika defineret som ikke-Spanien, derefter Gran Colombia som modsætning til Nordamerika, og endelig et Venezuela, der først skulle begynde at finde sin identitet, efter at Gran Colombia gik i opløsning (Barreto, 1995, s. 8-9).

Venezuelas nok mest betydningsfulde kulturelle symbol er folkehelten Simón Bolívar. Hans visioner har haft særdeles stor indflydelse på den venezuelanske identitet. Et af hans mest berømte citater fra *Carta de Jamaica* fra 1815 (González Ordosgoitti, 2009) handler netop om, at sydamerikaneren ikke længere skal ses som europæer, indianer eller afrikaner, men som en fusion af de tre. Landets største folkehelt repræsenterer således kun majoriteten, der i Venezuela består af criollo- eller mestizovenezuelanere, og negligerer fuldstændig den rent indianske del af befolkningen. Der er umiddelbart enighed om, at venezuelansk identitet er en skrøbelig størrelse, der er domineret af et ikke-overvundet traume over kolonitiden. Dette traume deler venezuelanerne med resten af kontinentet, hvorfor jeg tillader mig at henvise til den argentinske litteraturforsker Rosalba Campras overvejelser om latinamerikansk identitet:

[...] el primer modo de ser, es "ser contra". Si España es quién ha creado la unidad de América mediante la imposición de una lengua, el primer espejismo de identidad cultural consistirá en el rechazo de esa lengua impuesta. (Campra, 2007, s. 19)

Venezuelas historiske baggrund og komplekse forhold til dets europæiske forfædre danner rammen om et sprog, hvor europæiske og lokale synonymer lever side om side. Men hvilke værdier knytter der sig til de forskellige termer? Har spanierne overbevist venezuelanerne om, at korrekt spansk er det, der tales i Madrid, og at alle andre varianter dermed er underlødige? Eller nyder de nationale gloser anerkendelse på alle sproglige niveauer?

1.4 Definitioner af anvendte begreber

1.4.1 Venezuelanisme, *venezolanismo*

Ifølge Francisco Javier Pérez² findes der to af venezuelanske sprogforskere anvendte definitioner på en venezuelanisme. Den mest udbredte definition er, at: en venezuelanisme forstås som en enhed i venezuelansk spansk, der adskiller sig fra iberisk spansk. Nogle forskere, såsom Tulio Chiossone, er dog tilhængere af den mere komplicerede definition, at en venezuelanisme forstås som en enhed i venezuelansk spansk, der ikke alene adskiller sig fra brugen på Den Iberiske Halvø, men fra brugen i alle andre spansktalende lande (Pérez F. J., *Léxico*, 1998, s. 88). Personligt finder jeg Chiossones definition langt mere interessant end den gængse, der kan virke som den lette løsning og ende med et resultat, der umiddelbart må henvende sig mest til et iberisk-spansk publikum. Desværre har de mest anerkendte venezuelanske sprogforskere valgt den mere simple definition, hvilket derfor gælder begge venezuelanske ordbøger anvendt i dette speciale. Chiossone har hovedsageligt beskæftiget sig med juridisk sprog og proprier, og jeg har derfor ikke haft mulighed for at studere hans klassifikationer ved udvælgelsen af termer til dette speciale. Da stort set hele kontinentet er spansktalende, umuliggør den indbyrdes kontakt, at en gloses geografiske udbredelse fuldstændigt bestemmes af de eksisterende landegrænser. Denne konstatering har tvunget mig til at sænke kravene til min definition af en *ægte* venezuelanisme, der således i dette speciale defineres som en enhed i venezuelansk spansk, der hverken eksisterer i iberisk spansk eller kan klassificeres som en generel amerikanisme, dvs. en term, der er udbredt i store dele af Latinamerika.

1.4.2 Kreolsk, *criollo*

Den komplekse term kreolsk, brugt om en person, bestemmes i litteraturen ved tre meget forskellige definitioner; 1) en person født i Latinamerika af spanske forældre, 2) en person af afrikansk oprindelse født i Latinamerika, 3) en person, der er født i Latinamerika og som besidder de karakteristika, der betegnes som typiske for landet (Real Academia Española, u.d.). Fælles for definitionerne er, at der altid er tale om en person født i et latinamerikansk land, men det kan være svært at vurdere, hvilken etnisk gruppe der henvises til. *Criollo* blev tidligere brugt om amerikanskfødte afrikanere for at skelne mellem dem og de afrikanere, der var bragt til landet som slaver (Real Academia Española, u.d.). Denne skelnen er ikke længere aktuel, og det er derfor de resterende to definitioner, der volder problemer. I virkeligheden er der tale om en oprindelig definition: hvide efterkommere af spaniere, og en mere moderne definition: den typiske

² Francisco Javier Pérez er professor ved *Universidad Católica Andrés Bello* i Caracas. Han er medlem af både det venezuelanske og det spanske sprogakademi og er blandt andet en af forfatterne bag en af de mest anerkendte ordbøger over venezuelansk sprog, *Diccionario del Habla Actual de Venezuela* (2005)

venezuelaner. Eftersom to tredjedele af befolkningen er af spansk-indiansk eller spansk-indiansk-afrikansk afstamning (Nuevo Espasa ilustrado, 2005, s. 1348), er den typiske venezuelaner det, man kalder *mestizo* (blanding), der dermed bliver synonymt med kreolsk i moderne forstand. Denne sidste definition er den dominerende i Venezuela, blandt andet fordi den sættes i forbindelse med landets altoverskyggende frihedshelt Simón Bolívar (jf. 1.3 *Venezuelansk identitet*).

2 Metode

2.1 Valg af empiri

2.1.1 Skriftligt foreliggende materiale

Stil- og sprogbrugsanalysen baseres på to empirityper: skriftligt tekstmateriale og resultaterne af en til formålet udviklet spørgeskemaundersøgelse. Analysens hovedvægt er lagt på teksteksempler fra forskellige genrer. For at dække forskellige sproglige registre har jeg valgt at foretage tendenssøgninger i tekster fra følgende kategorier:

- den venezuelanske nyhedspresse
- venezuelanske akademiske tekster

For at dække et bredere sprogregister ville det desuden være interessant at inkludere den mundtlige dimension af venezuelansk spansk. Med ubegrænset tid og ressourcer kunne data om den autentiske mundtlige sprogbrug indsamles ved simpel observation af handelen på grøntsagsmarkeder i Venezuela, kombineret med dybdeinterview af sælgere og kunder. En mere tilgængelig metode er en analyse af sproget i av-filer fra internettet. Sammenlignet med skriftligt materiale er det tilgængelige videomateriale temmelig sparsomt, men det er dog muligt at finde dokumentation for mundtlig anvendelse af specialets nøgleord i en række tekstbidder fra venezuelanske tv-køkkener. Til forskel fra skriftsprog er mundtligt sprog som udgangspunkt mere spontant og dermed mindre konstrueret. Jeg er dog bevidst om, at et tv-program stadig er en konstrueret størrelse, hvilket i en eller anden grad vil blive afspejlet i sproget. Eftersom det ikke er muligt at søge direkte i av-filerne, ville jeg være afhængig af, at dem, der har lagt filerne på nettet, har valgt at inkludere netop mine nøgleord i den skriftlige beskrivelse. Resultatet af søgningerne bliver på denne måde for tilfældigt, og jeg har således valgt helt at udelade mundtligt sprog og fokusere på middelregistersprog i avisartikler og højregistersprog i videnskabelige publikationer.

2.1.2 Spørgeundersøgelse

Resultaterne fra analyse af avisartikler og videnskabelige tekster sammenholdes løbende med relevante data indhentet gennem en spørgeskemaundersøgelse, jeg har gennemført i forbindelse med denne afhandling. Analyse af det skriftlige tekstmateriale forventes at vise tendenser for, hvor og hvornår de forskellige termer anvendes, og give anledning til at drage konklusioner om betydningen af brugen af venezuelanismer i Venezuela, mens spørgeskemaundersøgelsen forventes at understøtte de fremkomne konklusioner ved at dække det mindre konkrete aspekt omkring personlig opfattelse af sproget.

I de følgende metodeafsnit vil jeg i en logisk rækkefølge foretage en afgrænsning af termene, en afgrænsning af teksterne og dernæst præsentere spørgeskemaet og resultaterne. Endelig vil et afsnit være tilegnet fremgangsmåden i analysedelen.

2.2 Afgrænsning af termer

Overalt i det venezuelanske sprog støder man på termer, der ikke svarer til sprogbrugen i Spanien – eller i andre spansktalende lande for den sags skyld. Men der er dog semantiske områder, hvor de regionale forskelle i vokabular er særligt fremtrædende. Både når det drejer sig om venezuelanismer af indiansk oprindelse (Stońska, 1995, s. 153) og af afrikansk oprindelse (Meggenney, 1999, s. 254) er der en overvægt af termer for dyr, planter, mad og drikke, musik, overtro samt stednavne. Da jeg har valgt at arbejde med termene gennem en sammenligning af brugen af synonymer, er det oplagt at vælge dyr eller planter, da hver enkelt term på dette område teoretisk set har en globalt anerkendt definition, der letter vurderingen af, om der er tale om synonymer eller ej. Vi skal alle, for at kunne fungere, spise hver dag, og alle mennesker har dermed, i en eller anden grad, et forhold til fødevarer og deres benævnelser. Desuden er en nations køkken i høj grad med til at definere dens identitet. Ikke blot fordi det er præget af klimaet i området, men også fordi det at spise er forbundet med et samfunds sociale ritualer.

På grund af specialets begrænsede omfang er det vigtigt for mig, at de termer, der behandles, alle er blandt de mest repræsentative for det regionale område, som Venezuela udgør. Jeg har derfor valgt at tage udgangspunkt i de mest populære vegetabiliske ingredienser i det venezuelanske køkken. En rundspørge blandt forskellige boghandlere i Venezuela gav det entydige svar, at *Mi Cocina* (Scannone, 2007) er Venezuelas svar på *Frøken Jensens Kogebog* (1966). Da jeg fik bogen hentet til Danmark, gennemgik jeg den minutiøst og udarbejdede en liste over alle anvendte termer for frugter, grøntsager og bælgfrugter. For overskuelighedens skyld har jeg som udgangspunkt fravalgt nødder, svampe, krydderurter og planter, der anvendes i tørret form som krydderier, og kun studeret fødevarer, som kan kategoriseres som frugter, grøntsager eller begge dele, samt bælgfrugter, hvad enten de anvendes friske eller i tørret form, da de forholdsomt udgør de vigtigste ingredienser.³ Nogle termer er almindelige for hele den spansktalende verden, andre er typiske for Latinamerika, mens andre igen er helt særegne for landet. Jeg har foretaget en sammenligning af ordbogsopslag i online-versionen af ordbogen udgivet af Spaniens sprogakademi (Real Academia Española, u.d.) og de to af de venezuelanske filologiprofessorer mest anerkendte ordbøger⁴ over det venezuelanske sprog, *Diccionario del Habla Actual de Venezuela* (Núñez & Pérez, 2005) og *Diccionario de Venezolanismos* (Tejera M. J., 1993). Kogebogens 86 termer for frugt, grønt og bælgfrugter inddeles i første omgang efter følgende kriterier:

Termer, til hvilke *Diccionario de la lengua española* (Real Academia Española, u.d.) giver en generel definition, der stemmer overens med den venezuelanske brug, fravælges og behandles ikke yderligere. Der er i denne gruppe flere eksempler på latinamerikanske termer, der stammer

³ vurdering foretaget ud fra sammensætning og mængdeangivelser i kogebogen *Mi Cocina*

⁴ Jf. telefonsamtaler med repræsentanter fra filologifakulteterne på Universidad Central de Venezuela og Universidad Católica Andrés Bello

fra oprindelige indianske sprog, men planterne knytter sig geografisk til området og har derfor samme term på generelt spansk. Disse termer er naturligvis lige så interessante ud fra et etymologisk perspektiv, men giver ikke samme muligheder for at diskutere udbredelsen af termen og dens synonymer.

Termer, til hvilke *Diccionario de la lengua española* (Real Academia Española, u.d.) angiver et mere anvendt synonym på generelt spansk, eller hvortil ordbogen alene giver en definition, der ikke kongruerer med den venezuelanske, eller termer, der ikke eksisterer i *Diccionario de la lengua española*, beholdes indtil videre.

Termerne slås dernæst op i *Diccionario del Habla Actual de Venezuela* (Núñez & Pérez, 2005) og *Diccionario de Venezolanismos* (Tejera M. J., 1993). Det er her vigtigt at være opmærksom på, hvilken definition der ligger som udgangspunkt for udvælgelsen af termer til ordbøgerne, jf. 1.4 *Definitioner af anvendte begreber*.

Begge venezuelanske ordbøger anerkender følgende termer som venezuelanismer:

ají, apio, auyama, cambur, caraota, grapefruit, lechosa, limón (bemærk, at der her er tale om den grønne citrusfrugt, der kaldes *lima* på iberisk spansk), *ocumo, onoto, parchita, pomagás, riñon, vainita* og *yuca*.

Riñones (Núñez & Pérez, 2005) og *vainitas* fravælges på grund af deres tvetydighed. *Riñon* er i Venezuela en frugt, men ordet betyder samtidig nyre. *Vainitas* er den venezuelanske term for grønne bønner, men er samtidig diminutiv af *vaina*, der er et af de mest favnende ord i det venezuelanske sprog⁵.

Af de resterende 13 termer foretages en frekvenssøgning på søgebasen Google. Hver term søges specifikt blandt sider fra hvert enkelt latinamerikansk land for at vurdere, om de kan betegnes som ægte venezuelanismer, jf. 1.4 *Definitioner af anvendte begreber*, eller om de er generelle latinamerikanske termer. Termerne *ají, apio, grapefruit, limón, onoto* og *yuca* viser sig ikke at skille sig ud som værende mere frekvente på sider fra Venezuela.

For at være helt sikker på, at de udvalgte termer og deres tilhørende synonymer er repræsentative og korrekte i forhold til brugen i Venezuela, har jeg gennem et interview med den venezuelanske madekspert Karlos Ponte⁶ gennemgået de resterende termer *auyama, cambur, caraota, lechosa, ocumo, parchita* og *pomagás* minutiøst. Jeg har på forhånd indsamlet et større antal mulige synonymer gennem ordbøger etc., der alle ligeledes gennemgås under interviewet.

⁵ “Vaina f restr Cualquier objeto cuyo nombre se ignora o no se quiere mencionar./2 restr Molestia, inconveniente o contratiempo. [...] /3 restr Causar problemas alguien o algo [...]” (Núñez & Pérez, 2005)

⁶ Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag 1

Materiale med definitioner og synonymer til *pomagás* er sparsomt og flertydigt. Med hensyn til *ocumo* skal det nævnes, at der findes to anvendte typer i Venezuela: *ocumo criollo* og *ocumo chino*. Det har været muligt at finde synonymer i det spanske sprog, der benævner disse rodfrugter⁷, men ingen af dem finder umiddelbart anvendelse i Venezuela, men er derimod betegnelser, der bruges i for eksempel Cuba. Om synonymer til *ocumo* anvendt i Venezuela siger Karlos Ponte blandt andet følgende:

Sí, si estás buscando un sinónimo, lo puedes borrar desde ya, no vas a conseguir, no vas a conseguir una persona que te dé un sinónimo, yo creo que los que te van a dar sinónimos es o han estado relacionados con otro país, que han vivido allí lo han consumido, o son estudiosos gastronómicos.⁸

Karlos Ponte kunne kun bekræfte, at der ikke findes synonymer for *ocumo* og *pomagás*, der finder bred anerkendelse i Venezuela, og den endelige liste over termer til analyse er således følgende nøgleord med tilhørende synonymer:

- *Auyama (calabaza)*
- *Cambur (banana/banano, plátano)*
- *Caraota (frijol, judía)*
- *Lechosa (papaya)*
- *Parchita (maracuyá, fruta de la pasión/pasionaria)*

⁷ "OCUMO: INGR. Xanthosoma sagittifolium. [...] Sin. Mafafa, tania, uncucha, yautía (Cartay, 2005, s. 175). De opgivne synonymer, mafafa, uncucha og yautía, anerkendes ikke som venezuelanismer i Diccionario de Americanismos (Asociación de academias de la lengua española, 2010), men som typiske for henholdsvis Mexico, Panama, Colombia, Peru, Den Dominikanske Republik, Puerto Rico og Ecuador. Ordbogen har ikke behandlet termen *tania*, som til gengæld findes i en oversigt over latinamerikanske hverdagstermer for Xanthosoma af den venezuelanske professor Álvaro Montaldos, beskrevet som en benævnelse anvendt i Trinidad y Tobago (Montaldo, 1991, s. 71)

⁸ Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag 1, s. 12

2.3 Afgrænsning af tekster til analyse

2.3.1 Venezuelanske dagblade

Venezuela er et manikæistisk samfund, hvor beslutningen om at være for eller imod regeringen er essentiel. Valget definerer venezuelaneren som person og skaber et udmattende, aggressivt miljø af socio-emotionelle spændinger, hvilket forstærker vigtigheden af at medtage teksteksempler fra dagblade med modstridende politiske ideologier (Lozada, 2004).

Regeringens eget nyhedsmedie, *MinCI* (*Ministerio del Poder Popular de la Comunicación y la Información*), er en offentligt tilgængelig netavis. For at finde såvel regeringsvenlige kilder som kilder med politisk modvægt til det aktuelle styre gennemgås landets otte mest betydningsfulde aviser med national rækkevidde, her opstillet efter oplag:

Últimas Noticias (180.000), *Meridiano* (180.000), *Quinto Día* (105.000), *Líder* (100.000), *El Nacional* (90.000), *El Universal* (82.000), *2001* (80.000) og *Tal Cual* (45.000) (Quiñones, 2008).

Meridiano og *Líder* udelukkes straks, da de er rent sportsorienterede aviser. *Quinto día* fravælges desuden, da der ikke er tale om et dagblad, men en ugeavis. Af de resterende dagblade inkluderes de tre største i analysen sammen med regeringsavisen *MinCI*. *Últimas Noticias* betegnes som delvist venstreorienteret⁹, mens *El Nacional* og *El Universal* beskrives som (centrum-) højreorienterede dagblade¹⁰.

Søgningerne foretages i avisernes online-versioner. Antallet af artikler til analyse er prioriteret over udgivelsesdatoer. For alle fire aviser er udvælgelseskriteriet at medtage de senest udgivne (frem til og med 10.10.11), men da *El Universal*s og *Últimas Noticias*' søgebaser er langt større end de to andre, har det været nødvendigt at nøjes med at medtage artikler udgivet i 2011. Fra *El Nacional* og *MinCI* medtages samtlige artikler med forekomster af minimum én af de analyserede termer. De ældste artikler er udgivet i 2004, og et spænd på syv år vurderes som en relativt ubetydelig periode i forhold til leksikal udvikling. Antallet af artikler vil naturligvis variere en smule, men det anses ikke som et problem for analysen, da mit fokus er på artiklernes fordeling i forskellige kategorier.

⁹ "According to an investigation by *Últimas Noticias*, a generally pro-government newspaper, journalists have encountered obstacles in obtaining information from the police" (Human Rights Watch, 2008, s. 107)

¹⁰ "The media campaign against Chávez which reached its peak in April 2002 brought together four of the most powerful Venezuelan media barons. Among them were Miguel Enrique Otero, publisher of the right-wing newspaper *El Nacional* [...]" (*Australian Film, Television & Radio School*, 2003:150)

"The following day, the front-page headline of the conservative newspaper, *El Universal*, reported Delgado Chabaud's announcement under the large headline, "It is not directed toward any dictatorship."" (Coronil, 1997, s. 148)

2.3.2 Venezuelanske akademiske tekster

På Google Scholar er det ikke muligt at opstille kriterier for, hvilke lande siderne tilhører. Jf. de venezuelanske definitioner af termene i de respektive analyseafsnit er følgende søgekriterier derfor anvendt i frekvenssøgningen: den gængse term + den latinske betegnelse + Venezuela (eksempelvis: *ayama* og "*Cucurbita maxima*" eller "*Cucurbita moschata*" og Venezuela).

Da der findes uforholdsmæssigt mange videnskabelige artikler om bønner (*caraota* og *frijol*) og papajafrugter¹¹ (*lechosa* og *papaya*), er disse søgninger begrænset yderligere med søgeteksten "*plantas cultivadas*". Der søges kun på spansksprogede tekster, og søgemaskinen indstilles til ikke at medtage citater. Forekomsterne gennemgås en for en, og irrelevante forekomster såsom gentagelser og ikke-venezuelanske tekster frasorteres. Denne vurdering foretages ud fra, hvilket universitet hver enkelt forsker er tilknyttet. I de tilfælde, hvor der er tale om en international institution, eller ved bøger, er teksten fravalgt, hvis forfatteren ikke er venezuelaner. Samtlige venezuelanske tekster medtages i analysen.

¹¹ På dansk anvendes stavemåden *papaja*, der i dag er den eneste anerkendte af Dansk Sprognævn

2.4 Spørgeundersøgelse

2.4.1 Udarbejdelse af spørgeskema

En analyse af skriftligt tekstmateriale kan vise mange interessante og brugbare tendenser, men det er meget svært at aflæse de værdiladninger, der er en del af baggrunden for valget af en specifik term. Jeg har derfor valgt at udvikle et spørgeskema henvendt til venezuelanere generelt om deres brug af de fem termer og deres respektive synonymer. Spørgeskemaet er oprettet online på en hjemmeside, som tilbyder simple, letoverskuelige modeller til opstilling af spørgeskemaer samt funktioner til filtrering af resultaterne¹². Et resumé af resultaterne er vedlagt som trykt bilag, mens det komplette spørgeskema med tilhørende svar er vedlagt elektronisk.

Udbyderen af systemet til håndtering af spørgeskemaundersøgelser tilbyder simple designmuligheder, og denne undersøgelse er præsenteret i rolige grønne farver med et indbydende billede af friske frugter og grøntsager.

Spørgeskemaet er inddelt i otte sider. Introduktionen giver respondenterne en idé om, hvem jeg som afsender er, i hvilken sammenhæng spørgeskemaundersøgelsen er udviklet, undersøgelsens overordnede emne, hvem undersøgelsen er henvendt til, samt hvor meget det betyder for mig, at respondenterne er villige til at deltage. Det bliver også gjort klart, at deltagelsen er fuldstændig anonym. De følgende fem sider er alle opbygget efter samme model. Hver side er tilegnet én venezuelanisme med tilhørende synonymer og indeholder først et billede af begrebsindholdet og dernæst en række spørgsmål til sprogbrugen. De fem centrale sider indeholder de samme spørgsmål, men antallet af synonymer varierer dog. På side syv indsamles demografiske oplysninger og andre relevante data til brug ved klassificering af de indkomne svar, og på sidste side får respondenterne at vide, at spørgeskemaet er slut, og takkes for sin deltagelse.

Billederne, der indleder hvert begreb, er nøje udvalgt, således at de har et korrekt udseende i forhold til de varianter, der anvendes i Venezuela. Studiet er terminologisk, og det er vigtigt at undgå at forvirre respondenterne og undgå, at spørgsmålene kræver biologiske diskussioner om varianter, da svarprocessen dermed besværliggøres, og resultatet tilmed kan blive ubrugeligt.

Målgruppen er som udgangspunkt meget bred og dækker ideelt set alle voksne venezuelanere uanset uddannelsesniveau. Spørgsmålene er derfor først formuleret så kort og enkelt som muligt uden brug af akademisk sprog. Ordet *palabra* anvendes til fordel for *término*, da denne sprogniveausænkning, uden at ændre forståelsen af spørgsmålene, forventes at virke mindre

¹² Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* er udviklet til dette formål gennem udbyderen www.surveymonkey.net

intimiderende på lavtuddannede respondenter. Desuden er den kollokviale term *grano* benyttet frem for den mere akademiske *legumbre* om bælgfrugter. Den lange række adjektiver, der er givet som svarmuligheder for beskrivelse af de konnotationer, som respondenterne knytter til hver behandlet term, er specifikke og ville for hovedparten ikke kunne tåle at blive erstattet med mere kollokviale synonymer uden at miste præcision. Jeg har heller ikke ønsket at gøre svarmulighederne beskrivende, da lange formuleringer i et i forvejen langt spørgeskema ville gøre det tungt at læse for respondenterne. De obligatoriske spørgsmål er formuleret med multiple choice-svarmuligheder af to årsager. Først og fremmest for at opnå sammenlignelige resultater, men ligeledes for at forsyne respondenterne med værktøjer, de kan bruge til at analysere deres personlige sprogbrug, hvilket især er nyttigt til respondenter, som har svært ved at formulere sig. Ud over de obligatoriske spørgsmål med lukkede svarmuligheder har jeg fundet det vigtigt at give respondenterne mulighed for at uddybe deres svar med egne formuleringer.

Læsere uden særligt kendskab til den venezuelanske variant af spansk vil sandsynligvis bemærke termen *sifrino* for snobbet. Snobberi er et internationalt fænomen, men benævnes forskelligt verden over. Termerne anvendes ofte nedsættende i uformelt sprog, og man kan forestille sig, at de værdiladede forestillinger, der knytter sig til snobbegrebet, varierer meget fra kultur til kultur. Dette afspejler sig i et stort antal synonymer på spansk som for eksempel: *pijo* i Spanien (Real Academia Española), *caquero* i Guatemala, *cheto* i Argentina, *jailón* i Bolivia (Asociación de academias de la lengua española, 2010) og endelig *sifrino* i Venezuela:

sifrino, -a m y f // adj coloq Persona de gustos sofisticados, educación más o menos refinada, que acostumbra llevar una buena vida y no se adapta fácilmente a situaciones o ambientes de menos lujo o comodidad. (Núñez & Pérez, 2005)

Endelig skal jeg nævne diskussionen vedrørende høflighedsniveau. Ved mere afgrænsede målgrupper kan stilen tilpasses variabler såsom alder og faggruppe. I denne undersøgelse er målet at inkludere den brede befolkning med strategien at ekskludere så få som muligt. Tiltaledilemmaet er vanskeligt, da De-tiltale til visse befolkningsgrupper er meget udbredt i Venezuela. Det er dog ikke udbredt i hovedstadsområdet, som det ses af Navarro Galas værk:

En Venezuela podemos distinguir tres zonas: El oriente con capital en Caracas que es tuteante, el occidente donde perdura el voseo, e incluso la zona andina en la que se prefiere el uso de usted (Navarro Gala, 2000, s. 558)

De-tiltalen er således fravalgt af den årsag, at standardsprog som regel udspringer fra et lands hovedstad. Da de fleste medier, og også de fire aviser medtaget i denne undersøgelse, har sæde i Caracas, vil de desuden have stor indflydelse på sprogbrugen i hele landet. Kompromiset er derfor du-tiltale og en stil, der er formel, høflig og ydmyg. For at undgå, at respondenterne når at finde spørgeskemaet uinteressant, inden de er færdige med at udfylde det, er det vigtigt, at det ikke er for langt. Sprogudviklingen er et aspekt, jeg har overvejet at inkludere ved at spørge, om respondenterne opfattede termerne som moderne eller gammeldags. Jeg har dog valgt at udelade

dette spørgsmål af pladshensyn. På baggrund af forholdene opridset i afsnit 1.3 *Venezuelansk identitet* har jeg til gengæld vægtet de associationer, termene medfører hos respondenterne i forhold til geografisk eller etnisk definerede befolkningsgrupper, højt i forbindelse med den værdiladning, de tillægges. Den endelige komprimerede liste består af følgende ni spørgsmål om hver af de udvalgte termer med tilhørende synonymer:

¿Cuáles de las siguientes palabras relacionas con la fruta / los granos de la foto?

(kun mulighed for valg af én af følgende svarmuligheder pr. term)

Como yo lo llamo

Como yo he escuchado

No relaciono la palabra con la fruta / los granos de la foto

Si la palabra que sueles usar no está incluida en la lista, escríbela aquí:

(åben tekstboks)

Si utilizas más de una palabra para la fruta / los granos de la foto, escribe aquí en qué situaciones utilizas cada palabra:

(åben tekstboks)

La palabra me suena...

(kun mulighed for valg af én af følgende svarmuligheder pr. term)

intelectual

inculta

Nos sé / Ninguno de los dos

La palabra me suena...

(kun mulighed for valg af én af følgende svarmuligheder pr. term)

humilde

sifrina

Nos sé / Ninguno de los dos

La palabra me suena...

(kun mulighed for valg af én af følgende svarmuligheder pr. term)

formal

coloquial

Nos sé / Ninguno de los dos

La palabra me suena...

(mulighed for at afkrydse flere svar pr. term)

venezolana

español-ibérica

latinoamericana

afro-venezolana

indígena

Nos sé / Ninguno de los cinco

La palabra me suena...

(mulighed for at afkrydse flere svar pr. term)

urbana caraqueña

urbana, sin ser de Caracas

de pueblo

Nos sé / Ninguno de los tres

¿Te gusta la palabra...?

(kun mulighed for valg af én af følgende svarmuligheder pr. term)

Sí

No

Nos sé / Ninguno de los dos

For at undgå for mange ugyldige svar har jeg tilvalgt en funktion, der forhindrer respondenter i at gå videre til næste spørgsmål, før det foregående er besvaret. De frivillige ekstraspørgsmål med åbne tekstbokse er dog undtaget. Efter gennemgang af alle fem termer indsamles endelig personlige data omkring køn, alder, geografisk oprindelse, aktuel bopæl, uddannelsesniveau, kendskab til andre varianter af spansk samt kendskab til andre sprog. På grund af førnævnte begrænsning vil en respondent, der vælger ikke at svare på et obligatorisk spørgsmål, således aldrig blive bedt om demografiske oplysninger, og svarene vil dermed ikke blive inkluderet i de endelige resultater af undersøgelsen.

2.4.2 Indsamling af svar

Undersøgelsens teoretiske population¹³ er alle unge og voksne venezuelanere. Børn under 14 er fravalgt for at opnå større sandsynlighed for, at så mange respondenter som muligt forstår spørgsmålene til fulde. En ideel udvælgelse af stikprøven ville tillade, at alle medlemmer af populationen uanset alder, uddannelsesniveau og bosættelse etc. havde lige stor sandsynlighed for at blive udvalgt. Dette kunne foregå ved henvendelse til et antal respondenter tilfældigt udvalgt gennem for eksempel landets nationale civilregister. Deltagere i spørgeskemaundersøgelser har ingen direkte nytte af at medvirke, og svarprocenten ved skriftlig henvendelse er som regel lav (Riis, 2005, s. 146). Dette speciales begrænsede omfang og mine tilgængelige ressourcer taget i betragtning er en felttur desværre ikke mulig.

Af hensyn til budget og tidsramme har jeg derfor valgt at udvikle og udsende spørgeskemaet elektronisk. Denne beslutning har direkte konsekvenser for min praktiske population, der dermed begrænses til voksne venezuelanere med computerfærdigheder og adgang til internet. Jeg har til gengæld valgt at udvide den praktiske population, således at Venezuelas landegrænser ikke danner den geografiske ramme for populationen. Dette er gjort af den praktiske årsag, at det, på grund af den store afstand til Venezuela, på denne vis er mere realistisk at opnå et tilfredsstillende antal svar. Jeg har således valgt at medtage svar fra venezuelanere, uanset hvor i verden de bor i svar-øjeblikket, da det giver den fordel, at jeg som afsender af spørgeskemaet har lettere ved at gøre mig synlig i de geografiske områder, jeg bor og har boet i, og dermed opnå en mere personlig kontakt ved opfordring til deltagelse i undersøgelsen. Populationen er desuden begrænset af tidsrammen for afgivelse af svar, 10.08.11-24.11.11.

Personligt har jeg kontakt med ganske mange venezuelanere, hvoraf de fleste er bosat i henholdsvis Venezuela, Spanien og Danmark. Hver enkelt modtog en personlig hilsen med en opfordring til at deltage i undersøgelsen samt til at videresende opfordringen til venezuelanske venner og familiemedlemmer. Afhængig af forholdet til hver enkelt person fremsatte jeg opfordringen personligt, telefonisk, via e-mail, sociale netværk og chat. Den Bolivarianske Republik Venezuelas Ambassade i Danmark har desuden støttet projektet ved at sende spørgeskemaet ud på e-mail til alle herboende venezuelanere med en opfordring til at deltage og videresende skemaet til familie og venner, og endelig blev opfordringen publiceret på velbesøgte offentlige fora¹⁴.

¹³ Den teoretiske population vil sige den ideelle population, der ønskes undersøgt, jf. terminologien anvendt af Ole Riis i Samfundsvidenskab i praksis (Riis, 2005, s. 65-68)

¹⁴ Spørgeskemaet blev publiceret på den venezuelanske version af *Yahoo Answers* samt på den internationale Facebookside *I love Venezuela*

Udvælgelse af stikprøve efter princippet om sandsynlighed er således fravalgt frem for en kombination af princippet om bekvemmelighed, dvs. at man tager udgangspunkt i de dele af populationen, man har lettest adgang til, og princippet *self-selection*, der går ud på at offentliggøre undersøgelsen og lade folk melde sig selv som deltagere (Riis, 2005, s. 66).

Der er naturligvis ulemper ved disse metoder. Man løber en risiko for overvægt af respondenter fra bestemte geografiske områder eller bestemte sociale lag. Man kunne for eksempel forestille sig, at emnet særligt tiltrak folk, der beskæftiger sig med sprog i forbindelse med studier eller job.

2.4.2.1 Bias

Ved udvælgelse af stikprøve ud fra sandsynlighed henvendes spørgeskemaundersøgelsen til en defineret målgruppe, hvoraf man vil opleve et vist bortfald. Hvis sammensætningen af bortfaldet ikke stemmer overens med populationens sammensætning, er der mulighed for at korrigere det samlede resultat ved hjælp af en vejning. Det kan ske ved, at svarene fra en underrepræsenteret gruppe ganges op, så fordelingen svarer til populationens (Riis, 2005:74-75).

59, eller 21,6%, af de personer, der påbegyndte spørgeskemaet, svarede ikke på samtlige obligatoriske spørgsmål. Eftersom denne undersøgelse ikke har taget udgangspunkt i et specifikt defineret udvalg af respondenter, er dette bortfald ikke afgørende for stikprøvens repræsentativitet, om end disse oplysninger er værdifulde i vurderingen af et kvalitetskriterium som skemaets brugervenlighed. Det skal bemærkes, at den høje procentdel af ikke-gennemførte skemaer kan skyldes, at visse respondenter har ønsket at se spørgeskemaet ved modtagelsen for at udfylde det på et senere tidspunkt. Denne handling tæller i programmet som et afgivet ufuldent svar. Ikke fuldendte spørgeskemaer indeholder som tidligere nævnt ikke demografiske oplysninger om respondenterne og afvises således som ugyldige.

I dette tilfælde ligger den virkelige udfordring i vurderingen af undersøgelsens bias i bedømmelsen af, hvor repræsentative netop de respondenter, spørgeskemaet har tiltrukket, er for Venezuelas befolkning. Ved en analyse af svarene på de demografiske spørgsmål i spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*¹⁵ ses som forventet diverse bias. Skævheder, der skiller sig ud, er for eksempel, at 61,7% af respondenterne er kvindelige mod 38,3% mandlige. Uddannelsesmæssigt er der også kraftig bias, idet hele 55,1% af respondenterne har færdiggjort en universitetsuddannelse. Det er derfor værd at overveje at gennemføre en vejning, som beskrevet ovenfor, for at op- og nedjustere de indkomne resultater, så de tilpasses populationens reelle sammensætning. Rent praktisk vurderes disse udregninger dog som værende for omfattende for dette speciales rammer. Flere af de bias, jeg er stødt på, er fuldt forventelige, idet

¹⁵ Se svarene fra spørgeundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011, vedlagt som elektronisk bilag

højtuddannede har større adgang til computere og internet i forbindelse med uddannelsesinstitutioner eller arbejde. Udlandsvenezuelanere forventes også at have forholdsvis stor adgang til internet, da kontakten med hjemlandet lettest og billigst holdes ved lige gennem dette medie.

2.4.2.2 Stikprøvens størrelse

Når betydningen af bias er vurderet (og eventuelt udlignet), er det på sin plads at diskutere stikprøvens størrelse. Den praktiske populations størrelse er ca. 29 millioner venezuelanere bosat i Venezuela (Instituto Nacional de Estadística, República Bolivariana de Venezuela) lagt sammen med 1,5 million udlandsvenezuelanere (Marcano, 2007) fratrukket antallet af børn under 14 samt antallet af venezuelanere uden computerfærdigheder og adgang til internet. Det nøjagtige antal er ikke afgørende for beregningerne, da populationens størrelse ikke har indflydelse på graden af usikkerhed, så længe stikprøven udgør en mindre del af populationen (Tait Svith, 2006). Beregnes den statistiske usikkerhed ud fra formlen for beregning af konfidensintervallet¹⁶, vil man ved at indsætte denne undersøgelses 214 gennemførte besvarelser få en usikkerhed på 6,7 procentpoint ved et signifikansniveau på 95%. Det betyder i praksis, at hvis 50% af respondenterne vælger en given svarmulighed, vil der være 95% sandsynlighed for, at mellem 43,3% og 56,7% af hele populationen ville have svaret det samme.

Den høje usikkerhed gør sig dog kun gældende ved svage tendenser som i eksemplet ovenfor. I det tilfælde, at for eksempel 98% af de 214 respondenter i denne undersøgelse vælger en given svarmulighed, falder usikkerheden til 1,9 procentpoint ved et signifikansniveau på 95%. Med andre ord betyder det, at hvis 98% af respondenterne vælger en given svarmulighed, vil der være 95% sandsynlighed for, at mellem 96,1% og 99,9% af hele populationen ville have svaret det samme.

Det er svært at sige, hvor mange respondenter det kræver at opnå et tilstrækkeligt pålideligt resultat. Ifølge Rasmussen og Østergaard (Rasmussen & Østergaard, 2005, s. 109) kan det sjældent betale sig at arbejde med stikprøver på over 1000 enheder, da usikkerheden ved større udvalg kun sænkes meget lidt. Hvis undersøgelsen således havde inkluderet 1000 respondenter, ville den maksimale statistiske usikkerhed være blevet sænket fra 6,7 til 3,1 procentpoint ved et signifikansniveau på 95%.

$$16 \left| p \pm z \sqrt{\frac{p(100-p)}{n}} \right|$$

I beregningerne af denne undersøgelses resultater har konstanten z en værdi af 1,96, som svarer til et signifikansniveau på 95% (Riis, 2005, s. 221)

2.5 Analysemetode

Hver af analysens fem dele er tilegnet én af de studerede frugter *auyama*, *cambur*, *caraota*, *lechosa* og *parchita* (jf. 2.2 *Afrænsning af termer*). Afsnittene opbygges af følgende delafsnit:

- planternes geografiske oprindelse
- definitioner
- begrebssystem
- etymologi
- sprogbrug og stil
- delkonklusion

Som en hjælp til læseren medtages et begrebssystem over anvendte termer. Det er vigtigt at understrege, at begrebssystemerne på ingen måde skal opfattes som udtømmende for termer i det spanske sprog, men dækker de termer, som optræder undervejs. De fem afsnit vil variere i omfang, alt efter hvor varieret en sprogbrug der er knyttet til hver term.

Jeg har valgt at opdele teksterne fra den venezuelanske nyhedspresse i to overordnede grupper, alt efter hvorvidt teksten kan formodes at være påvirket af sproglig interferens eller ej. Denne vurdering foretages ud fra, hvorvidt artiklen overordnet beskriver nationale eller internationale begivenheder. Desuden skal det bemærkes, at nogle artikler direkte refererer til internationale nyhedsbureauer som kilde. *Ve* står derfor for lokalt eller nationalt indhold fra Venezuela, mens *Int* står for internationalt indhold. Ved artikler med internationalt indhold forventes en højere grad af sproglig interferens, idet der forventes en vis sandsynlighed for, at teksterne er

- oversat eller omskrevet ud fra en artikel oprindeligt skrevet på et andet sprog
- direkte kopieret eller skrevet ud fra en nyhed oprindeligt beskrevet på en ikke-venezuelansk variant af spansk.

Hver artikel er desuden kategoriseret efter fire emnekategorier, men det skal bemærkes, at emnet for nøgleordet ikke nødvendigvis er overensstemmende med artiklens overordnede emneområde. Det er således konteksten i det tekststykke, som indeholder nøgleordet, der bestemmer, hvilken kategori artiklen tilhører. Emnegrupperne er: landbrug og handel, gastronomi og kost, proprier og andet. Grupperne favner bredt, og landbrug og handel dækker således fødevarer tilgængelighed, råvareforarbejdning og import og eksport, herunder nødhjælpsspakker. Hvorvidt en tekst om import/eksport eller nødhjælpsspakker kategoriseres som nationalt eller internationalt nyhedsstof, bestemmes ud fra oprindelseslandet.

Der er mange eksempler på nøgletermene anvendt som proprier. Det drejer sig hovedsageligt om geografiske benævnelser og firmanavne. De identificeres gennem hele analysen, men jeg vil ikke drage konklusioner på baggrund af hyppigheden af forekomster af proprier, da denne optælling eksempelvis siger mere om, hvor mange begivenheder der sker i byen El Cambur i staten Carabobo, end den siger om, hvor mange geografiske områder man har valgt at opkalde efter den lokale term for banan.

3 Analyse

3.1 Auyama

3.1.1 Græskarrets geografiske oprindelse

Der findes i Venezuela to almindelige græskartyper: *Cucurbita maxima* og *C. moschata*. Ifølge en oversigt i det brasilianske tidsskrift *Ciência Rural* (Bisognin, 2002, s. 717) stammer *C. maxima* fra Sydamerika og Mexico og *C. moschata* fra Sydamerika. De blev i forbindelse med spaniernes kolonisering af kontinentet indført i Europa (Carrera Morales & Mateo Box, 2005, s. 517), hvor man på daværende tidspunkt allerede kendte til en anden græskartype, nemlig *Lagenaria siceraria*, der ifølge førnævnte oversigt over græskartypenes oprindelse stammer fra Afrika. *L. siceraria* er desuden ifølge *Southwestern Journal of Anthropology* (Whitaker, 1948, s. 49) den eneste dyrkede plante, der på samtlige kontinenter kan tilbagedateres til tiden før koloniseringen af Amerika.

Figur 1, *Auyama* (*C. maxima*)

Figur 2, *Auyama* (*C. moschata*)

3.1.2 Definitioner

Definitionen på *auyama* varierer fra ordbog til ordbog. I det følgende sammenlignes forskellige relevante definitioner.

Auyama (del umanagoto)

f. Pa, RD, Co, Ve. Zapallo, planta o fruto (aullama; oyama). (Asociación de academias de la lengua española, 2010)

auyama f 1 bot Hierba rastrera o trepadora con zarcillos ramificados. Con flores amarillas en forma de cáliz y fruto grande y redondo de abundante carnosidad y de color amarillo por dentro y por fuera. Este fruto se utiliza en la preparación de diversos alimentos (fam. Cucurbitaceae, *Cucurbita maxima*). /2 bot nombre del fruto de la → auyama [1] (Núñez & Pérez, 2005, s. 46)

AUYAMA f 1. Cucurbita maxima. Hierba rastrera del género de las cucurbitas. 2. Fruto de esta planta. Es grande y de pulpa amarilla; se come cocida. 3. Fig coloq Tách El que está propenso a perder un empleo u oportunidad. (Tejera M. J., 1993, s. 75)

De tre opstillede definitioner, fra henholdsvis ordbogen over amerikanismer fra det spanske sprogakademi og de to mest anerkendte venezuelanske værker over lokale termer, er ikke indbyrdes modstridende. *Diccionario de Americanismos* (Asociación de academias de la lengua española, 2010) definerer *ayama* med synonymet *zapallo*, der så igen kan slås op i samme værk for at finde definitionen *calabaza*. *Calabaza* defineres i akademiets hovedværk som frugter af den botaniske familie Cucurbitaceae, hvilket på dansk vil svare til en generel betegnelse for græskar (Politiken, 2001, s. 424). De to venezuelanske værker indskrænker deres definition til at dække arten *Cucurbita maxima*. Andre generelle ordbøger har direkte modstridende definitioner. Den argentinske ordbog over amerikanismer (Neves, 1973, s. 54) definerer *ayama* som arten *Cucurbita verrucosa*, mens den spanske ordbog *Diccionario del Español de América* giver definitionen *Cucurbita pepo* samt *Cucurbita verrucosa* (Morínigo, 1993, s. 62).

Den anerkendte professor Rafael Cartay (2005, s. 49) definerer i sit glossar over det venezuelanske køkken *ayama* som en generisk betegnelse for de tre græskarter *Cucurbita maxima*, *C. moschata* og *C. Pepo*. Agronomifakultetet på Universidad Central de Venezuela anbefaler til sammenligning definitionen i *El manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee* (Schnee, Leal, & Benítez, 2010, s. 53), som dækker græskararterne *Cucurbita maxima* og *C. moschata Duch*¹⁷.

De umiddelbart modstridende definitioner er isoleret set muligvis alle korrekte. Denne hypotese er mulig, hvis det antages, at de nævnte græskarter er kendetegnende for de geografiske områder, hvor termen *ayama* er undersøgt. Desuden er det nødvendigt at tage hensyn til, at de nævnte ordbøger, om end mere eller mindre anerkendte, ikke er skrevet af biologer med ekspertviden inden for botanik, men af lingvister med leksikografisk ekspertviden. Definitionerne er derfor sammenholdt med definitioner fra mere fagspecifikke opslagsværker om henholdsvis venezuelanske madvarer og venezuelanske afgrøder.

Auyama og *calabaza* anderkendes således som synonymer, der begge er generiske betegnelser for forskellige græskararter, dog med de bemærkninger, at *ayama* hovedsageligt benyttes om de lokalt dyrkede arter *Cucurbita maxima* og *C. moschata*, samt at der er uenighed om, hvorvidt termen også dækker frugter af squashplanten.

¹⁷ E-mailkorrespondance med Dr. Orlando Guenni, Universidad Central de Venezuela

3.1.3 Begrebssystem

Cucurbita spp. og Lagenaria siceraria

Calabaza (ve, es og andre)

C. spp og Lagenaria siceraria
Calabaza (ve, es og andre)

C. pepo
Calabacín (ve, es)

C. maxima
Auyama (ve)
Calabaza (es og andre)

C. Moschata
Auyama (ve)
Calabaza (es og andre)

Lagenaria siceraria
Calabaza (ve, es og andre)

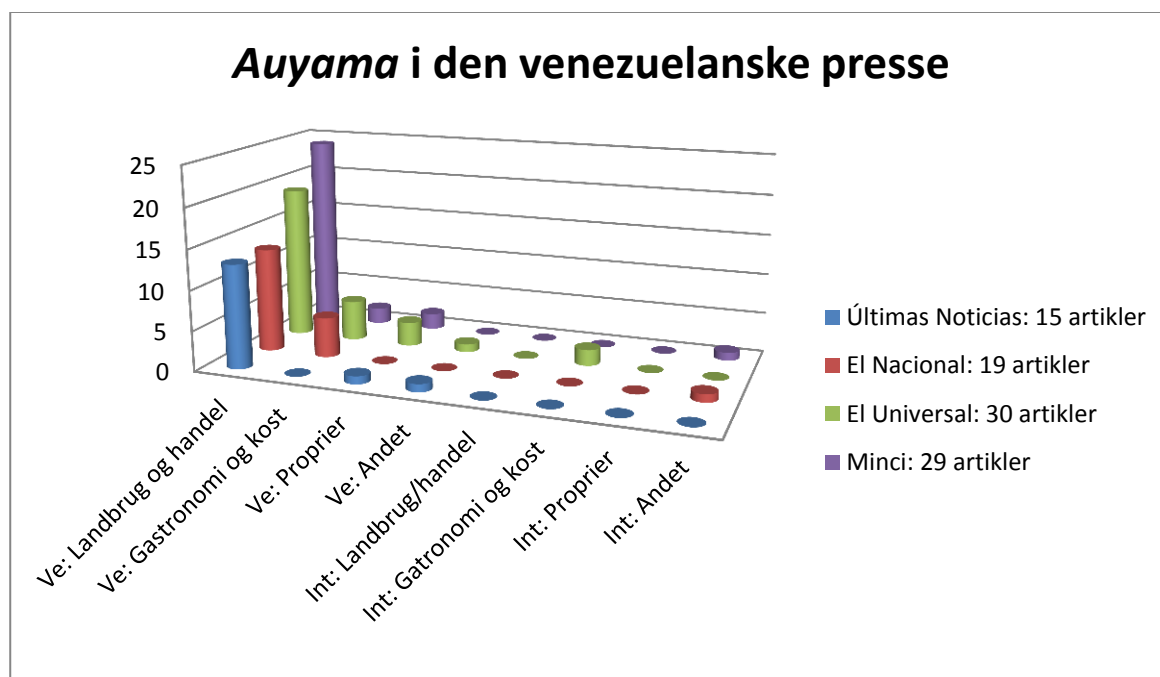
Figur 3

3.1.4 Etymologi

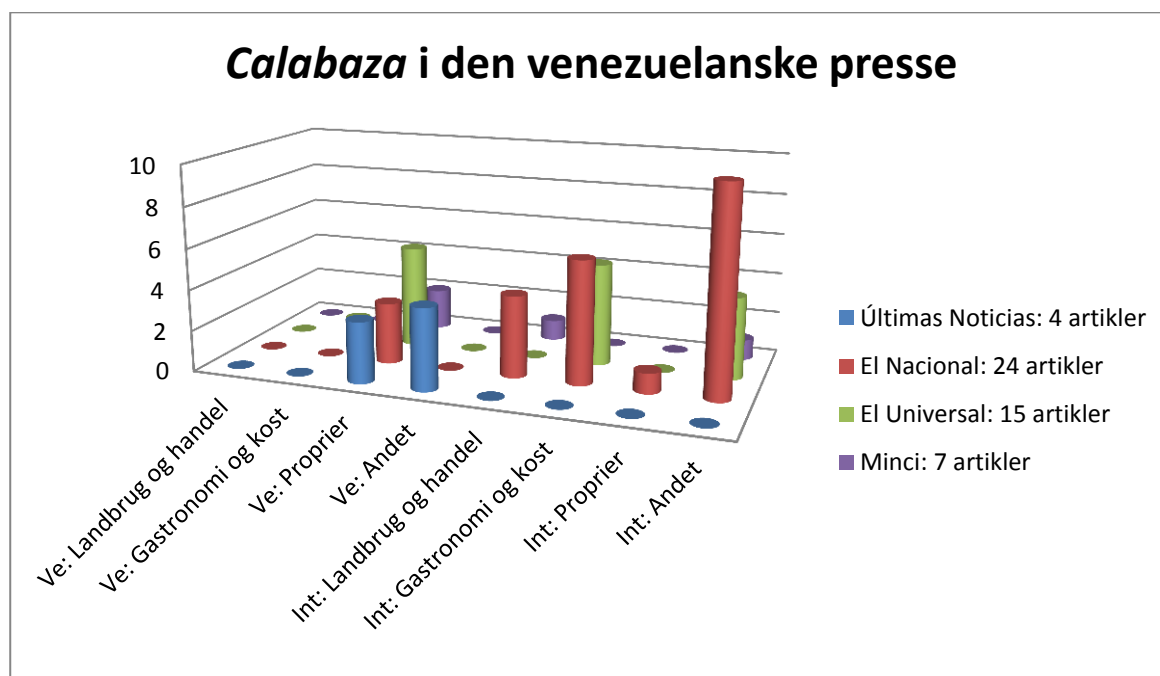
Jf. oversigten i indledningen 1.2 *Etymologi og historisk baggrund* stammer termen *ayama* fra indianske sprog. Helt specifikt defineres termen som havende sin oprindelse i det indianske sprog *umanagoto* (Real Academia Española). Termen *umanagoto* har imidlertid ingen forekomster ved en googlesøgning, og jeg går derfor ud fra, at der hentydes til det indianske folk og sprog *cumanagoto*, der stammer fra Cumaná i det nordlige Venezuela. At termen skulle stamme fra *cumanagoto*, bekræftes af Alvarado (1953, s. 32) og Morínigo (1993, s. 62), som henviser til antagelser af den colombianske lingvist Rufino José Cuervo Urisarri. *Diccionario de la lengua española* generelle ordbog opgiver sprogfamilien *caribe* som termens oprindelse, hvilket stemmer overens med ovenstående, da *cumanagoto* tilhører sprogfamilien *caribe* (Real Academia Española). Kun i den argentiske *Diccionario de Americanismos* (Neves, 1973, s. 54) er en teori om en helt anden oprindelse fundet. Her henføres den til det haitianske sprog. Jeg har dog valgt helt at se bort fra denne tese, da haitiansk er et kreolsk sprog baseret på oldtidsfransk med påvirkning fra spansk, engelsk samt indianske og afrikanske sprog (Córdova-Bello, 1967), hvilket gør oplysningen meget vag.

Til sammenligning skal det bemærkes, at denne analyses modstykke til *ayama*, synonymet *calabaza*, stammer fra Europa, nærmere bestemt af pre-romansk iberisk oprindelse (Corominas, 1973). Som tidligere nævnt eksisterede arten *Lagenaria siceraria* allerede i det præcolumbianske Europa, hvilket formentlig betyder, at spanierne enten bevidst opkaldte de nyopdagede frugter *Cucurbita spp.* efter den velkendte *L. siceraria* på grund af deres fællestræk, eller fejlagtigt på grund af en simpel forveksling.

3.1.5 Stil- og sprogbrugsanalyse

Figur 4

Figur 5

3.1.5.1 *Auyama* i den venezuelanske presse

Termene *auyama* og *calabaza* figurerer overordnet med omtrent samme frekvens i avisartikler fra de undersøgte venezuelanske skriftlige medier, men klassificeres teksteksemplerne efter parametrene beskrevet i afsnit 2.6, viser der sig nogle helt klare tendenser.

I det undersøgte korpus fra den venezuelanske avis *Últimas Noticias* optræder venezuelanismen *auyama* i 13 artikler. Det skal bemærkes, at søgemaskinen umiddelbart tæller hele 49, hvilket skyldes, at *auyama* ofte nævnes i læserkommentarer¹⁸. Samtlige artikler har nationalt nyhedsindhold. 11 omhandler landbrug og handel, en enkelt et proprium og endelig én dyrefoder.

I *El Nacional* optræder termen *auyama* i 18 forskellige artikler. Kun i et enkelt tilfælde er der hverken tale om venezuelansk landbrug og handel eller venezuelansk gastronomi og kost:

Pero así como la noche de Halloween no ha tenido problema en instalarse en pleno trópico y provocar que llamemos calabaza a la auyama, el roedorcillo baterista de la película Rebelde sin Pascua (una combinación de animación digital con actuaciones y escenarios reales) seguramente será la gran opción familiar del fin de semana junto con el temeroso guacamayo de Río. (Baterista ofrece servicios, 2011)

Artiklen handler i virkeligheden om den animerede film *Hop*, men tekststykket henviser til den nordamerikanske fest halloween og viser tydeligt skribentens teori om, at termen *calabaza* har sneget sig ind i venezuelansk spansk med nordamerikanernes halloweenfest som konkurrent til den lokale term.

I korpusset fra den venezuelanske avis *El Universal* går samme tendens igen med en overvægt af teksteksempler i de venezuelanske kategorier landbrug og handel og gastronomi og kost. Helt præcis er det tilfældet i 19 artikler ud af 22. De resterende tre er to eksempler på lokale proprii, henholdsvis navnet på en café i Caracas og på en gade på øen Margarita. Endelig er den sidste artikel et enligt eksempel på anvendelse af termen *auyama* ved omtale af ikke-venezuelansk gastronomi, i dette tilfælde kogekunst på Aruba.

I artiklerne fra den tredje undersøgte avis, *MinCI*, forholder det sig ikke stort anderledes. 19 ud af 22 artikler omhandler venezuelansk landbrug og handel eller venezuelansk gastronomi og kost. To artikler nævner venezuelanske proprii, denne gang en forening og en gade. Den resterende artikel anvender både termen *auyama* og termen *calabaza* som symbol for død og overtro i en politisk tekst.

No habían terminado los subversivos satánicos su aquelarre de brujas y el terrorismo sicológico contra el pueblo, con esqueletos llamando a asesinar al presidente y a otros líderes de la revolución;

¹⁸ Hyppigheden af termen *auyama* i læserkommentarer skyldes brugen af eufemismen *anda pa' la auyama* af det vulgære udtryk *anda pa'l coño*, der ofte anvendes i disse medier for at undgå censur

colocando auyamas o calabazas con incendiarios fines, cuando les cayó encima el misil del Fiscal Isaías Rodríguez [...] (La fatalidad de la bruja Patricia Poleo, 2005)

Teksten er skrevet i et meget dramatisk sprog, og det er ikke muligt med sikkerhed at afgøre, hvorvidt termene er nævnt som synonymer af en journalist, som måske ønsker at holde fast ved en venezuelanisme, men som samtidig erkender, at den internationale betegnelse ofte anvendes netop i denne sammenhæng, eller hvorvidt begge termer er medtaget, fordi de ganske enkelt dækker forskellige arter af frugten. Teksteksemplets voldsomme metaforik får mig dog til at hælde stærkt til den første af de to teser.

Den spørgeskemaundersøgelse, jeg i forbindelse med dette studie har gennemført blandt venezuelanere, viser, at hele 92,3% af de adspurgte bruger termen *ayama* om græskar. Kun 1% forbandt ikke frugten græskar med termen *ayama*, mens resten var bevidste om benævnelsen. Til sammenligning svarede 19,6%, at de bruger termen *calabaza* om græskar, hvoraf næsten to tredjedele er bevidst om, at de benytter begge termer. En del af disse respondenter har valgt at forklare de kriterier, de anvender:

Utilizo la palabra ayama como primera opción al momento de nombrar el fruto, sin embargo, utilizo la palabra calabaza cuando menciono el nombre en una conversación que involucre hispanoparlantes provenientes de otros países de lengua castellana o que no dominan el dialecto venezolano.¹⁹

la llamo calabaza, cuando me refiero a esta fruta como objeto de decoración, por ejemplo en Halloween.²⁰

3.1.5.2 *Calabaza* i den venezuelanske presse

Mønsteret for forekomster af termen *calabaza* er helt anderledes i de analyserede medier. I *Últimas Noticias* optræder termen *calabaza* i fire artikler. Alle artikler har nationalt indhold. Tre er eksempler på proprier, og den sidste er en beskrivelse af en særligt flad lokal tomatart, som i form og farve ligner et græskar. Skribenten har formentlig fravalgt den lokale term *ayama*, da de lokale græskar ikke besidder det relevante kendetegn om en flad facon.

I *El Nacional* findes tre forekomster af artikler med termen *calabaza*. Ikke en eneste af disse omhandler venezuelansk landbrug og handel eller venezuelansk gastronomi og kost. Der er her kun to eksempler på nationale eller lokale nyheder. I begge tilfælde er der tale om proprier for

¹⁹ Svar fra respondent fra Miranda med aktuel bopæl i Tyskland, se *Venezolanismos*, 2011, vedlagt som elektronisk bilag

²⁰ Svar fra respondent fra Anzoátegui med aktuel bopæl i Danmark, se bilag *Venezolanismos*, 2011, vedlagt som elektronisk bilag

lokaliteter i staten Miranda. 21 ud af 23 teksteksempler har internationalt indhold. Det drejer sig om fire eksempler på landbrug og handel i andre lande, seks tilfælde af teksteksempler om gastronomi og kost i andre lande, og et enkelt eksempel på et proprium, om end det både er uformelt og oversat, idet det henviser til det sydafrikanske FNB Stadium, der går under tilnavnet *The Calabash*. De resterende ti hører under den brogede gruppe andet, internationalt. I to artikler optræder idiomet *dar calabazas* i betydningen at afvise, som det ses af følgende eksempel:

Bo Derek, cuyo nombre real es Mary Cathleen Collins, ha sido la tercera opción del constructor, que en principio quería traer a Viena a Olivia Wilde, la protagonista de "Tron: Legacy", que le dio calabazas. (Bo Derek será la invitada estrella del Baile de la Ópera de Viena, 2011)

Begge eksempler på idiomet *dar calabazas* er fra internationale nyheder med stor sandsynlighed for sproglig interferens. En videnskabelig artikel om venezuelansk spansk talt i Andesområdet indikerer dog, at det figurative udtryk er almindeligt forekommende i det mindste i nogle dele af landet (Alvarez & Villamizar, 2008). De øvrige artikler drejer sig blandt andet om halloween og eksempler på oversat litteratur såsom Askepots græskarkaret og Søren Bruns Græskarmanden.

I korpusset af teksteksempler fra *El Universal* er der heller ingen eksempler på, at *calabaza* anvendes om landbrug eller handel i lokal eller national forstand. Til gengæld er der et enligt eksempel på, at termen er anvendt af en venezuelansk skribent i en artikel om kost. Der er ydermere fem eksempler på venezuelanske proprier, hvoraf alle er geografiske henvisninger til lokaliteter i staten Miranda. Ligeledes er der fem eksempler på ikke-venezuelanske nyheder om gastronomi og kost. De sidste fire teksteksempler tilhører den komplekse kategori andet, internationalt, hvoraf yderligere to er eksempler på idiomet *dar calabazas* beskrevet ovenfor.

I *MinCIs* artikelbase forekommer termen *calabaza* kun i fem artikler. De tre omhandler venezuelanske proprier, henholdsvis et vejnavn og to henvisninger til en by i staten Miranda. I en enkelt artikel nævnes termen i en opremsning af de afgrøder, en specifik indiansk familie i Mexico dyrker. Den sidste artikel omfatter begge anvendte termer for græskar og er derfor allerede beskrevet ovenfor i afsnittet om *ayuyama*.

3.1.5.3 *Auyama* og *calabaza* i akademiske tekster

Jævnfør min definition af *ayuyama* i starten af dette kapitel dækker termen i Venezuela græskararterne *Cucurbita maxima* og *C. mochoata*. *Calabaza* er, som tidligere afklaret i dette speciale, det eneste bredt accepterede synonym, hvorfor disse to termer også er udgangspunktet for en afgrænsning af akademiske tekster til analyse. En frekvenssøgning på Google Scholar kombineret med termen Venezuela giver nogle skæve resultater. Termen *calabaza* frembragte umiddelbart 163 forekomster, mens *ayuyama* kun frembragte 103. Dette stemmer fint overens med resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen, hvor omkring 4/5 af de adspurgte mente, at *ayuyama* er talesprogspræget, mens 62,4% opfatter *calabaza* som tilhørende særligt formelt sprog.

Men efter en frasortering af irrelevante forekomster såsom gentagelser og tekster af ikke-venezuelanske forfattere er forholdet dog et helt andet.

Der er i virkeligheden kun syv forekomster af venezuelanske tekster, der indeholder mindst én af de to latinske betegnelser for venezuelanske græskar og samtidig termen *calabaza*. Ved en nærmere analyse af indholdet kan det konkluderes, at fem ud af syv tekster enten henviser til andre arter end *Cucurbita maxima* og *C. mochata* eller anvender termen som generisk betegnelse for planter af typen *Cucurbita* spp. I fire af disse tekster anvendes termen *ayama* som specifik term for *Cucurbita maxima* og *C. mochata*. Den sidste anvender termen *calabaza* for *Cucumis pepo* og undlader af en eller anden grund at opgive en almindeligt brugt betegnelse for *Cucurbita maxima*. En enkelt artikel anvender termene *calabaza* og *ayama* parallelt, dog anvendes *calabaza* kun ved henvisning til tekster udgivet i henholdsvis Mexico og Spanien. I den sidste tekst anvendes *calabaza* forklarende om *ayama*.

Til sammenligning var det muligt at finde 29 forekomster af venezuelanske tekster, hvori termen *ayama* blev anvendt. I hovedparten (26) blev termen anvendt om *Cucurbita maxima*. I to tekster blev termen brugt om *Cucurbita mochata*, og i den sidste tekst om *Cucurbita* spp., dvs. om flere forskellige arter af familien cucurbitaceae.

Det har altså ikke været muligt at finde et eneste eksempel på anvendelse af den generelle spanske term *calabaza* for de typiske venezuelanske græskarter *Cucurbita maxima* og *C. moschata*, og jeg kan på baggrund af analysen af venezuelanske videnskabelige tekster konkludere, at den nationale term *ayama* anvendes fuldstændig konsekvent, om end i et enkelt tilfælde forklaret ved hjælp af termen *calabaza*. Det vil dermed sige, at den personlige opfattelse af brugen af termene blandt de interviewede venezuelanere af varierende uddannelsesbaggrund ikke stemmer overens med virkeligheden, da relationen mellem *calabaza* og venezuelanske højregister-tekster ikke har vist sig at være til stede.

Det er dog værd at bemærke, at på trods af venezuelanernes opfattelse af termen *ayama* som uformel mener hovedparten af de adspurgte (72,4%), at termen *ayama* anvendes uanset uddannelsesniveau. Med hensyn til brugen af termen *calabaza* er der lidt mere uenighed, i og med at kun 53,8% ikke tillægger uddannelsesniveau betydning for valget af at bruge termen, mens 43% mener, at denne term er mest udbredt blandt den højere uddannede del af befolkningen.

3.1.6 Delkonklusion

Når vi ser på anvendelse af termene *ayama* og *calabaza* i de anvendte korpus bestående af nyere artikler fra tre af de vigtigste skriftlige nyhedsmedier i Venezuela, danner der sig et helt klart mønster. Den tydeligste opdeling er at finde ved de artikler, der omtaler græskar i bogstavelig forstand i forbindelse med konkrete hverdagsemner som landbrug og handel samt gastronomi og

kost. Der er en gennemgående tendens til, at den venezuelanske term anvendes om fænomener og begivenheder, der finder sted inden for landets grænser, mens den internationale term anvendes om udenlandske nyheder. Brugen af termen *ayama* strækker sig stort set ikke ud over den bogstavelige anvendelse af frugten græskar, hvorimod brugen af termen *calabaza* er mere kompleks, idet den ydermere dækker venezuelanske geografiske proprier, symboler på død i forbindelse med de dødes dag eller den nordamerikanske fest halloween og konventionaliserede udtryk fra oversat litteratur med global rækkevidde. Endelig er der også eksempler på varianter af det idiomatiske udtryk *dar calabazas*. Udtrykket, der er hyppigt anvendt i iberisk spansk, har stort set ingen forekomster i en googlesøgning blandt sider fra Venezuela, men noget tyder på, at idiomet alligevel er, eller har været, integreret i venezuelansk spansk. Det er lykkedes at finde udtrykket anvendt i en videnskabelig artikel fra Universitetet i Maracaibo om kulturelle forhold i Venezuelas Andesregion (Alvarez & Villamizar, 2008), men mere interessant er det dog, at det statslige historieakademi i Venezuela har skrevet følgende:

Hé aquí una expresión familiar, usual y corriente entre nosotros, que salió hace milenios de los confines del Asia y nos la trajo España colonizadora: dar calabazas: esto es, desechar a un novio o a una novia, significado antitético del de su origen, puesto que nació en las ceremoniales nupciales del Tonkin cuando retirados los novios a la alcoba, se prosternaban ante en genio del Matrimonio, el hombre a la derecha y la mujer a la izquierda; se servían mutuamente de beber, cambiaban sus tazas y terminaban por colocarla una sobre la otra: esto obedecía a una antiquísima costumbre simbólica de la China, que consistía en colocar las dos mitades una sobre la otra, de manera que quedara reconstituida la calabaza. (Academia Nacional de la Historia (Venezuela), 1939, s. 561)

Denne historiske forklaring tyder på, at den anvendte betydning er opstået af en misforståelse. På trods af kildens lødighed overbevises jeg dog ikke om forbindelsen mellem den kinesiske tradition og det spanske udtryk. Den spanske doktor og sproghistoriker Pancracio Celdrán Gomariz giver da også følgende forklaring:

En Egipto, ya en tiempos de Moisés, la calabaza simbolizaba la cabeza del necio, ya que siendo de gran tamaño está medio vacía. Por eso, desde la Antigüedad, cuando alguien es rechazado decimos que le dieron calabazas. En otro orden de cosas, darlas equivalía a apagar el fuego de la lujuria: para los griegos era anafrodisiaca, por lo que dar calabazas era invitar a dejar los devaneos amorosos... En pueblos catalanes, cuando el pretendiente no era del lugar, se le invitaba a comer a casa de la chica que pretendía: si se le ofrecían fuego para el cigarro, se aceptaba el noviazgo, pero si se le servía al mozo un plato de calabaza, el mozo se iba. (Celdrán Gomariz, 2006, s. 218)

Uanset om udtrykket har sin oprindelse i Kina, Grækenland eller Spanien, er der tale en konventionel metafor indført i Venezuela af den spanske kolonimagt, der ifølge *Diccionario de la lengua española* (Real Academia Española, u.d.) kan betyde enten at afvise en bejler eller dumpe én til eksamen. Synonymet *ayama* kan ikke erstatte *calabaza* og frembringe den samme betydning.

I spørgeskemaundersøgelsen nævner flere respondenter, at deres brug af termen calabaza knytter sig til netop den rimende talemåde Calabaza calabaza, cada quién para su casa.²¹

²¹ Jf. Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011, vedlagt som elektronisk bilag

3.2 *Cambur*

3.2.1 Bananens geografiske oprindelse

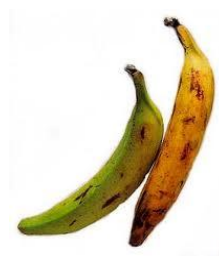
Ifølge den botaniske have MEMBG på universitetet UCLA i Californien stammer bananplanterne oprindeligt fra Indien, hvor de kan dateres tilbage til år 600 før vor tidsregning. De blev bragt til Vestafrika omkring år 500 f.Kr og blev først introduceret i Amerika via de Kanariske Øer og Santo Domingo af kolonialisterne i starten af det 16. århundrede (Mildred E. Mathias Botanical Garden).

3.2.2 Søde bananer kontra melbananer

Oprindeligt findes der to banantyper: *Musaceae acuminata* y *M. balbisiana*. Alle de banantyper, vi kender i dag, er enten mutanter af *M. acuminata* eller hybrider mellem disse to banansorter. Carlos Linneo har lagt navn til en anvendt klassifikation: *Musaceae sapientum* og *M. paradisiaca*, til hvilke henholdsvis de søde banantyper, der spises rå, og de stivelsestunge, kogeegnede banantyper henføres. Taksonomisk er denne klassifikation ikke korrekt (Haddad & Borges F., 1971, s. 277). Dog skal det bemærkes, at hybrider med en overvægt af *M. acuminata* vil være sødere og have et lavere stivelesesindhold og dermed egne sig til spisning i rå tilstand, mens hybrider med et stort indhold af *M. balbisiana* vil være mindre søde og have et højere stivelesesindhold og dermed egne sig bedre til madlavning (Crane & Balerdi, 1998).

Figur 6, *Cambur*

Figur 7, *Plátano*

3.2.3 Definitioner

Definitionen på *cambur* varierer fra ordbog til ordbog. I det følgende sammenlignes forskellige relevante definitioner.

Cambur

I.1. m. Pa, Ve; Ec, p.u. guineo, fruto. (*cambure*).

2. Ve. Guineo, planta

II.1. m. Ve. Cargo, empleo o puesto público. fest.

II chévere ~.

i.referido a persona o cosa, muy buena

ii.loc.adv. Ve. Muy bien (Asociación de academias de la lengua española, 2010, s. 375)

Cambur m 1 bot Nombre dado a varias especies de plantas musáceas (*Musa paradisiaca*) /2 bot Nombre del fruto del → *cambur* [1]. / 3 coloq fig Trabajo en general, especialmente si es bueno. /4 coloq fig empleo en la administración pública o puesto gubernamental, obtenido generalmente por razones políticas, partidistas o de amistad. // cortar el ~ coloq Despedir a alguien de su empleo, especialmente de un cargo público. // el ~ verde mancha coloq Expresión que se usa para desafiar o advertir a alguien sobre lo que puede ocasionar problemas o inconvenientes. // estar más limpio, -a que un ~ en la mano de un mocho coloq bum Encontrarse sin dinero. //madurar ~es Occ coloq Prolongar indefinidamente una relación amorosa antes del matrimonio. // moler ~es coloq Caminar sin rumbo establecido. (Núñez & Pérez, 2005, s. 99)

CAMBUR m 1.*Musa paradisiaca*. Planta de la familia de las musáceas, de número variedades y formas; crece en tierra caliente y húmeda. 2. Fruto de esta planta. Banano. 3. inf hum Cargo, empleo o puesto público. (Tejera M. J., 1993, s. 199)

CAMBÚR. *Musa sapientum*. Planta cultivada, del género del banano, pero con fruto más pequeño y también más variado en tamaño, color y sabor. (Alvarado, 1953, s. 67)

Professor Rafael Cartay (Cartay, 2005, s. 71), der har specialiseret sig i gastronomisk terminologi, definerer *cambur* ved det videnskabelige navn *M. sapientum* (se forklaring ovenfor) samt ved synonymet *banana* og forklarer yderligere, at der i Venezuela findes mange varianter af denne frugt (bl.a. *guineo*), og at hovedparten spises rå.

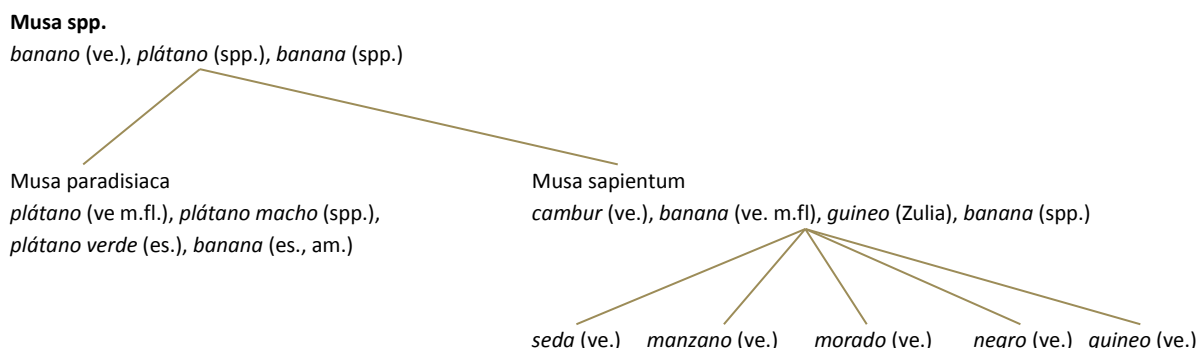
Der er overensstemmelse mellem de beskrivende definitioner, om end de ikke er lige omfattende. Det er dog bemærkelsesværdigt, at ordbøgerne ikke angiver samme latinske betegnelse for frugten. Jf. 3.2.2 Søde bananer kontra melbananer samt Dr. Cartays definition afvises påstanden om, at *cambur* skulle være den venezuelanske benævnelse for *M. paradisiaca*, fremsat af både Tejera (1993) og Nuñez & Pérez (Núñez & Pérez, 2005). Den generelle latinamerikanske ordbog definerer *cambur* med synonymet *guineo*, som i samme opslagsværk defineres med synonymerne *mínimo* og *plátano*. *Mínimo* og *plátano* defineres så igen med synonymet *guineo*. Ingen steder beskrives den eller de sorter, termene dækker. En nærmere afklaring må dermed findes i et mere fagspecifikt værk. Ifølge *El manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee* (Schnee, Leal, & Benítez, 2010, s. 131) er *cambur* en generisk betegnelse for varianterne *palo*,

seda/manzano, guineo, morado og *negro*. At *guineo* på generelt venezuelansk er en variant af *cambur*, bekræftes af Karlos Ponte²². Det skal dog bemærkes, at termen *guineo* i dialekten maracuco (efter Maracaibo, hovedstaden i delstaten Zulia) er en generisk betegnelse for alle varianter af *cambur*, som det ses i Hernández Fereiras *Maracucholario*:

La utilización en la ciudad de la palabra Guineo para designar al cambur o banano, nace de la diferencia entre esta fruta traída por los españoles y la que llegaba a través del puerto procedente de guinea... y al final el dialecto la tomó para definir todos los tipos de cambures, así es que tenemos desde guineos manzanos hasta guineos quinientos [...] (Hernández Fereira, 2010, s. 28)

Cambur, banana og *plátano* anerkendes således som synonymmer, der alle er generiske betegnelser for forskellige bananvarianter, der på grund af et lavt stivelsesindhold hovedsageligt anvendes i rå form, dvs. det, vi på dansk kender som almindelige bananer. I Danmark er de stivelsesfyldte bananer ikke bredt anvendt i madlavningen, men betegnes som melbananer (EMU Danmarks undervisningsportal, 2007). Det skal bemærkes, at *plátano* er det iberisk-spanske synonym, der i venezuelansk spansk dækker de arter, der netop ikke hører under den for de søde stivelsesfattige varianter generiske betegnelse *cambur*.

3.2.4 Begrebssystem

Figur 8

3.2.5 Etymologi

Selvom en skelnen mellem stivelsesfattige og stivelsestunge bananer ikke er taksonomisk korrekt, er denne opdeling yderst relevant i terminologisk forstand, da de af praktiske årsager benævnes forskelligt. De søde dessertbananer kaldes i Venezuela *cambures*, mens de stivelsesfyldte

²² Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag 1 s. 15

melbananer kaldes *plátanos* jf. Cartay (2005, s. 200) og Núñez og Pérez (2005). I Spanien er det de søde bananer, der kaldes *plátanos* (Real Academia Española, u.d.), helt specifikt de små søde bananer, der dyrkes på De Kanariske Øer. I Spanien anvendes termen *banana* for importerede dessertbananer, der som regel er større end de lokale typer (El 87,5% de los consumidores eligen la marca 'Plátano de Canarias', 2011). Melbananerne er som i Danmark ikke særligt anvendte uden for latinamerikanske immigrantkulturer, hvilket komplicerer terminologien betydeligt. Det har da heller ikke været muligt at finde dokumentation for en ensartet sprogbrug for melbananer i Spanien, der synes at blive kaldt *banana* eller *plátano*, alt efter om de differentieres fra de søde lokale pga. størrelsen eller sidestilles med dem ved også at være lokalt dyrket. I mange latinamerikanske lande kaldes de søde bananer *banana*, mens melbananerne kaldes *plátanos*. Denne differentiering og spaniernes problemer med samme er behandlet af den spanske filolog Alberto Gómez Font, der forklarer, at spanierne eksempelvis beskriver melbananerne med de komplekse termer *plátano macho* og *plátano verde* i et forsøg på at skelne dem fra den søde banan, de kender som *plátano* (Gómez Font, 2006, s. 74). Den direkte modsætning mellem venezuelanernes og spaniernes brug af termen *plátano* kan umiskendeligt være årsag til misforståelser, men er givet den ikke-eksisterende taksonomiske forskel ikke en overraskende uoverensstemmelse.

Jf. oversigten i indledningen 1.2 *Etymologi og historisk baggrund* stammer termen *cambur* højst sandsynligt fra Afrika. Morínigo (Morínigo, 1993, s. 109) henfører dog *cambur* til den indianske sprogstamme caribe, men det har ikke været muligt at finde ordbøger eller andre tekster, der støtter denne teori. Anerkendelsen af Lissandro Alvarados teori om afrikansk oprindelse er langt mere udbredt²³:

Camburí no es vocablo indígena, sino africano, dado por los Guanches, primeros pobladores de las Islas Canarias, a una de las variedades del plátano, mucho tiempo antes del descubrimiento de América. (Alvarado, 1953, s. 67)

De fleste steder henføres termen til det afrikanske kontinent generelt, men den venezuelanske historiker José Obswaldo Pérez (2004) går dog videre og forbinder termen specifikt med de vestafrikanske folk wolof, mandigo og grebo.

Brugen af *cambur* sammenholdes med de generelle termer *banana*²⁴ og *plátano* (Gutiérrez & Ávila P., 2004). Det er generelt accepteret, at *banana*, ligesom *cambur*, har afrikansk oprindelse (Corominas, 1973). Det er dog også her muligt at spore en tvivl, som det ses i en ældre tekst hos Estéban Pichardo og Tapa:

²³ Denne antagelse støttes blandt andet af Casale (1997)

²⁴ Generisk term for banan i adskillige latinamerikanske lande (Real Academia Española)

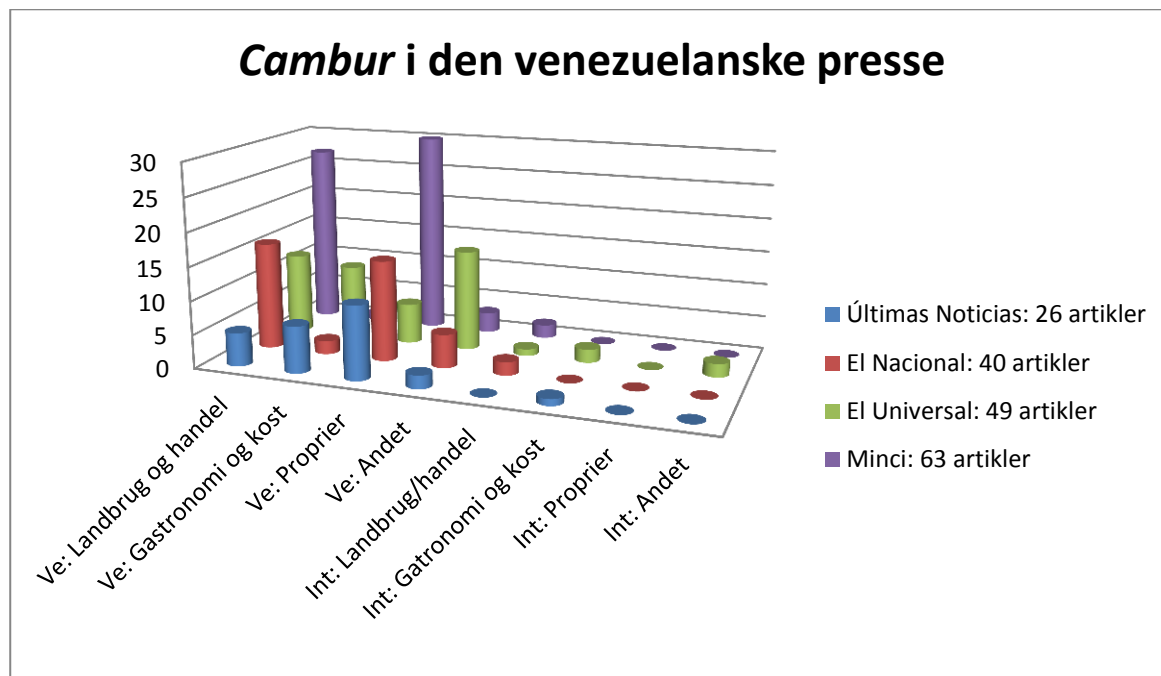
Banana o Banano.- se duda si esta palabra es Africana o Americana, significando el Plátano Banana parece un compuesto de Anana, que es voz Américana[sic]. Lo cierto es que en la parte francesa de la Isla de Sto. Domingo, todos los Criollos decían Banano. En la Isla de Cuba; ninguno, sino Plátano. (Pichardo, 1862 (1836), s. 22)

Den iberisk-spanske benævnelse *plátano*, derimod, stammer fra græsk (Corominas, 1973).

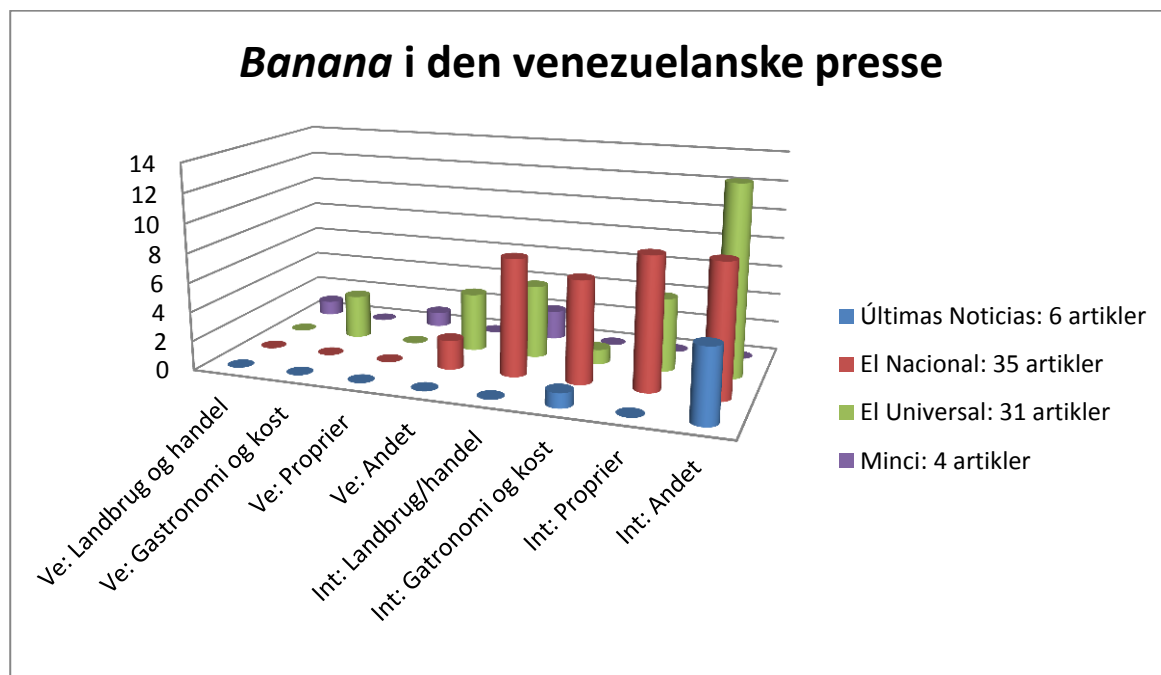
I spørgeskemaet *Venezolanismos* har en del respondenter kommenteret, at de anvender termen *guineo* generisk. Ikke overraskende er 87,5% fra delstaten Zulia (om Zulia-dialekten maracucho, se afsnit 3.23 *Definitioner*).²⁵ Det skal bemærkes, at den generiske anvendelse af *guineo* ifølge sprogakademiernes ordbog over amerikanismer (Asociación de academias de la lengua española, 2010) finder sted i en lang række latinamerikanske lande.

²⁵ Se spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011 vedlagt som elektronisk bilag

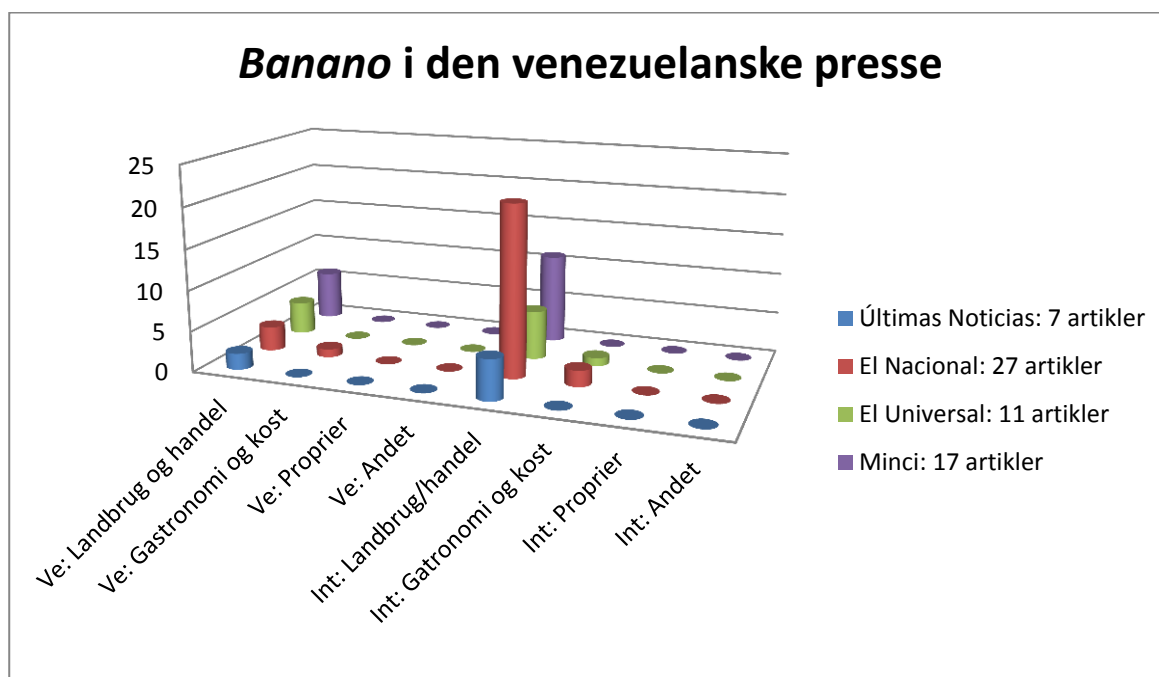
3.2.6 Stil- og sprogbrugsanalyse

Figur 9

Figur 10

Figur 11

3.2.6.1 *Cambur* i den venezuelanske presse

De venezuelanske nyhedsmedier giver eksempler på en lang række forekomster af termerne *cambur*, *banana* og *banano*. I det følgende gennemgås, hvordan disse tekster fordeler sig i forhold til parametrene beskrevet tidligere under afsnit 2.6 *Analysemetode*.

Cambur i *Últimas Noticias*

Kun én af 26 artikler med forekomster af *cambur* har internationalt indhold. Det drejer sig om en tekst om gastronomi. De 25 artikler med nationalt indhold fordeler sig med fem i landbrug og handel, syv i gastronomi og kost, 11 i proprier og to i andet. I samtlige artikler er termen for banan brugt bogstaveligt.

Cambur i *El Nacional*

Blandt de 40 forekomster af artikler i *El Nacional*, der omtaler *cambur*, omhandler 16 venezuelansk landbrug og handel, og 15 venezuelanske proprier. To artikler henviser til venezuelansk kost og gastronomi, mens fem artikler samles under kategorien andet, Venezuela. I fire af disse anvendes termen *cambur* figurativt: *¡Ahora en el Twitter 'Los Invisibles' somos todos!... Cambur pintón*.

I artiklen *Usuarios "pierden" a sus seguidores en Twitter por falla en el sistema* (2010), der beskriver en midlertidig fejl i et socialt medium, der gør brugerne usynlige på nettet, benytter forfatteren lejligheden til at formulere sætningen i samme tone som et af Chávez' mange slogans, *Venezuela, ahora es de todos* (Prensa Miraflores, 2004), og afslutter med at nævne udtrykket *cambur pintón*, hvoraf *pintón* i udtrykkets bogstavelige forstand henviser til bananens modningsstadie (Núñez & Pérez, 2005, s. 394), i og med at *pinto* henviser til de mørke pletter. *Cambur pintón* er desuden et kollokvialt udtryk, man i Venezuela benytter i undervisningen af strenginstrumentet cuatro. Det henviser til de fire toner, der lyder ved stemningen af instrumentet, og er altså en slags onomatopoietik, som for lettere at blive husket er tilpasset et allerede eksisterende lydudtryk (Pérez F. J., 2002, s. 38). Et andet venezuelansk idiom, *chévere cambur*, kan bedst oversættes til det danske udtryk *alle tiders* (Pérez F. J., 2002, s. 38). En (muligvis fejlagtig) sammenblanding af disse to udtryk ses også, *chévere cambur pintón*. Det bruges ligeledes i betydningen alle tiders, og det er højst sandsynligt det, vi ser i amputeret form i ovenstående teksteksempel.

"[...] *ahora van a saber los escuálidos que el cambur verde mancha*" (Chávez en el Zulia: No hay enemigos pequeños, 2008). At man bliver sort på fingrene af at røre ved grønne bananer er en meget udbredt metafor i uformel politisk debat, der betyder, at det man foretager sig, har konsekvenser. Udtrykket anvendes negativt for at kritisere (politiske) modstandere. Ifølge Nuñez og Pérez (2005, s. 99) anvendes udtrykket for enten at true eller advare nogen om noget, der kan få negative følger.

Den *virkelige kolde krig* (La verdadera guerra fría, 2010). udspiller sig ifølge *El Nacionales* ugentlige satiretribe i et køleskab. Skurkerollen spilles af en banan, hvilket naturligvis kan være tilfældigt, men sandsynligvis er et satirisk angreb på den siddende regering, idet *cambur* i overført betydning betyder offentligt embede (Núñez & Pérez, 2005) (Tejera M. J., 1993). Samme association er oplagt i artiklen *Una jueza y la Miss Universo ardieron en la capital* (Una jueza y la Miss Universo ardieron en la capital, 2009), hvor fokus er på en bananformet piñata. De tilgængelige ordbøger giver ikke nogen forklaring på, hvad årsagen er til, at man associerer bananen med et offentligt embede, men en teori kunne være, at bananpalmen muligvis opfattes som en meget nem plante, der dermed giver mad på bordet, uden at man er nødt til at arbejde for det (Perry, 1903, s. 23-24).

Blandt de 40 artikler, der nævner termen *cambur*, har kun to artikler et internationalt indhold, der derfor vurderes som tilhørende risikogruppen for sproglig interferens. Det drejer sig om en artikel om cubansk landbrug og en om ecuadoriansk eksport. Det skal i den forbindelse nævnes, at *cambur*, ud over Venezuela, ifølge sprogakademiernes amerikanske ordbog (Asociación de academias de la lengua española, 2010) også anvendes i Ecuador og Panama.

Cambur i El Universal:

Fordelingen er her meget lig *El Nacional*, dog med en lille overvægt i den nationale kategori andet. 44 af 49 artikler har nationalt indhold. 12 af dem hører under landbrug og handel, 11 under kost og gastronomi, seks under proprier og 15 under andet. Hovedsageligt drejer det sig om offentlige embeder og konsekvenser af (politiske) gerninger som beskrevet under eksemplerne fra *El Universal*, men der findes også eksempler som "*le sabía a merengada de cambur la excesiva generosidad del amo del país*" (Rojas L., Chávez, el magnate más generoso del mundo, 2011a). Her er der ikke tale om et udbredt udtryk, men om forfatterens eufemisme af det vulgære udtryk *me sabe a mierda*, der forstås som det danske ekspressive udtryk *det rager mig*. Med henvisning til bibetydningen offentligt embede er det sandsynligvis heller ikke tilfældigt, at milkshaken netop er med banan.

Der er i teksteksemplerne fra *El Universal* kun fem forekomster af artikler med internationalt indhold. Det drejer sig om en enkelt i kategorien landbrug og handel, to i kost og gastronomi og to i andet.

Cambur i MinCI

Som i de to andre analyserede nyhedsmedier er der stor overvægt af artikler med nationalt indhold. 27 hører under kategorien landbrug og handel, en enkelt under kost og gastronomi, 31 under proprier og to under andet. I artiklerne fra *MinCI*, hvori termen *cambur* nævnes, er der kun to med internationalt indhold. Begge omhandler landbrug og handel.

3.2.6.2 Banana i den venezuelanske presse

Banana i Últimas Noticias

Artikler med termen *banana* fordeler sig emnemæssigt væsentligt anderledes end artikler med termen *cambur*. Termen *banana* figurerer kun i fem artikler fra *Últimas Noticias*. De har alle internationalt indhold, og fire befinder sig i kategorien andet. Tre er forskellige varianter af anglicismen *banana republic*, og én henviser til den engelske sangtitel *Banana Boat*. Den sidste artikel hører under kategorien gastronomi og kost:

Banana. Al igual que la zanahoria y la berenjena, esta fruta es rica en potasio, un poderoso aliado a la hora de erradicar la celulitis porque estimula el drenaje linfático. (Últimas Noticias, 2011)

Der er umiddelbart ikke noget i artiklen *5 alimentos para tener piernas de infarto*, der indikerer, at kostenbefalingerne skulle være tilegnet ikke-venezuelanske kvinder, men en søgning på nettet

viser hurtigt, at samme artikel næsten ordret blev publiceret på en argentinsk side 19 dage tidligere, dog under titlen *5 alimentos para tener piernas perfectas* (2011).

Banana i El Nacional

Af 35 artikler har 33 internationalt indhold. De to afvigende artikler kategoriseres begge under andet, Venezuela. I begge tilfælde henvises der til strandaktiviteter, overvejende for turister, med bananbåde, og det er muligvis en forkortelse af den oprindelige engelske betegnelse *banana boat*.

De 33 artikler med ikke-nationalt indhold fordeler sig med otte i kategorien landbrug og handel, syv i kost og gastronomi og ni i proprier. Ni artikler befinder sig i kategorien andet, hvoraf termen *banana* anvendes i de seks som en del af den alternative oversættelse *banana república* af det engelske udtryk *banana republic*, der ellers normalt oversættes til *república bananera*.

Banana i El Universal

Artiklerne fra *El Universal* fordeler sig omtrent på samme måde som artiklerne fra *El Nacional*. Kun meget få har nationalt indhold: en enkelt i kost og gastronomi, som drejer sig om en indisk restaurant, om end den ligger i Venezuela (Un Mijao con sabor asiático, 2011), og fem i andet, hvoraf fire henviser til bananbåde (se forklaring ovenfor under gennemgangen af artikler fra *El Nacional*). Blandt de 25 artikler med internationalt indhold falder under halvdelen ind under de dominerende emnegrupper landbrug og handel (4), kost og gastronomi (3) og proprier (5). Det store antal artikler med internationalt indhold i kategorien andet kræver en nærmere gennemgang. Af de 13 artikler kan seks henføres til udtrykket bananrepublik (se afsnittet ovenfor), i fem af tilfældene med henvisning til Ecuador i forbindelse med udgivelsen af bogen *Ecuador: de Banana Republic a la No República* skrevet af landets præsident. Blandt de resterende ses eksempler som det følgende:

“A, e, i, o u ¡Banana!... Oh Banana, cantan alegremente los niños de la patrulla uno, pertenecientes al plan vacacional [...]” (Plan Vacacional El Universal se instala en jardines de Topotepuy, 2011)

Artiklen om børn på feriekoloni kunne umiddelbart henvise til en venezuelansk børnesang, men i virkeligheden drejer det sig sandsynligvis om en engelsk sang med titlen *Apples and Bananas* (Loh), som venezuelanske børn synger i skolen, og der er da også i denne kategori hele fire andre artikler, hvori *banana* er en henvisning til engelske originaltitler på sange eller film.

Anmeldelsen *Si los animales hablaran criticarían a "Zookeeper"* (2011) er en oversættelse af en tekst skrevet af en nordamerikansk filmkritiker, og en søgning viser hurtigt, at nøjagtig samme spanske oversættelse er trykt i både argentinske og mexicanske medier, hvilket gør det

usandsynligt, at udtrykket *chistes absurdos y el odioso humor de pastelazos y bananas a medio camino* (Si los animales hablaran criticarían a "Zookeeper", 2011) skulle være venezuelansk.

Banana i MinCI

Det er yderst begrænset, hvor mange forekomster af termen *banana*, der findes i artikler fra *MinCI*, og det er derfor ikke muligt at se et mønster i fordelingen. De fire forekomster fordeler sig som to artikler med nationalt indhold, én i kategorien landbrug og handel og én i *proprier*, og to artikler med internationalt indhold, begge i kategorien landbrug og handel. Fraværet af artikler med termen *banana* noteres dermed som kendetegnende for sprogbrugen i *MinCI*s artikler.

3.2.6.3 Banano i den venezuelanske presse

Banano i Últimas Noticias, El Nacional, El Universal og MinCI

En analyse af artikler med termen *banano* giver et tredje mønster. Samtlige syv artikler fra *Últimas Noticias* omhandler landbrug og handel. De to nationale begivenheder drejer sig om henholdsvis venezuelansk eksport til Rusland og venezuelansk landbrug ved ecuadoriansk ekspertsupervision. I *El Nacional*s tilfælde falder 21 ud af 27 artikler ind under kategorien udenlandsk landbrug og handel. Omtrent samme mønster gør sig gældende for artikler fra *El Universal*. En enkelt omhandler colombiansk kost og gastronomi, mens 10 ud af 11 drejer sig om landbrug og handel. De seks kategoriseres direkte som havende internationalt indhold, mens de fire nationale artikler alle drejer sig om Venezuelas eksport til Rusland. *MinCI*s artikler ligger alle i kategorierne landbrug og handel. De seks artikler med nationalt indhold omhandler Venezuelas eksportvarer, mens de 11 har direkte internationalt indhold.

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at 92,9% af de adspurgte venezuelanere anvender termen *cambur* om søde bananer, eller dessertbananer, som de også kaldes på dansk (EMU Danmarks undervisningsportal, 2007), mens 16,7% anvender termen *banana/banano*. 80% af de respondenter, der anvender termen *banana/banano*, bruger det parallelt med termen *cambur*. Flere respondenter forklarer, at de konsekvent anvender termen *cambur* i kommunikation med venezuelanere og *banana* med folk af andre nationaliteter.

Med hensyn til termen *plátano*, der som sagt har en helt anden betydning i venezuelansk spansk, giver 14,3% af de adspurgte udtryk for, at de alligevel anvender termen om den søde banan. 97% af dem bruger dog termen parallelt med den lokale term *cambur*, og adskillige gør opmærksom på, at de kun benytter termen *plátano* i betydningen *cambur*, når de kommunikerer med spaniere.

3.2.6.4 *Cambur, banana y banano* i videnskabelige artikler

Ville man skulle stole på Scholar-søgemaskinens optælling ved en enkel søgning på den relevante term samt den latinske betegnelse *Musa sapientum* samt Venezuela, ville de videnskabelige artikler skrevet på spansk fordele sig med 20 forekomster af *cambur* mod 48 forekomster af *banana* og 80 forekomster af *banano*. Efter en frasortering af irrelevante tekster (se 2.3 *Afgrænsning af tekster til analyse* for detaljer) fordeler de resterende sig på følgende vis:

I ti venezuelanske videnskabelige publikationer nævnes termen *cambur*. Termen defineres i de ni tilfælde som *Musa sapientum*, den latinske betegnelse for dessertbanan. Den sidste artikel anvender ikke nogen latinsk definition, men der er intet, der tyder på, at betydningen skulle være en anden. Kun tre venezuelanske videnskabelige publikationer indeholder termen *banana*. Anvendelsen varierer her betydeligt. Haddad og Borges F. (Haddad & Borges F., 1971) bruger termene *banana* og *banano* parallelt som generisk betegnelse for *Musa* spp., dvs. som overbegreb for *cambur*, dessertbanan, og *plátano*, melbanan. Dr. Freddy Leal (Leal, 1999, s. 26-29) har valgt at bruge termene *banana* og *banano* parallelt i betydningen *Musa sapientum*, dessertbanan. Endelig er der et eksempel på, at termen *banana*, uden nævnelse af synonymymer, er anvendt i betydningen *Musa sapientum*. Den ellers så lovende søgning af forekomster af *banano* svandt ved sorteringen ind fra 80 til seks egentlige venezuelanske tekster. De to er allerede gennemgået ovenfor under *banana*. I de resterende fire tekster bruges *banano* i to tilfælde parallelt med termen *cambur* og i to tilfælde uden definition.

Blandt respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* opfatter mere end tre fjerdedele termen *cambur* som kollokvial (75,7%). Lidt færre, men stadig langt over halvdelen (63,3%), opfatter samtidig termene *banana/banano* som formelt sprog. En lignende tendens ses, idet hele 59,5% af de adspurgte opfatter den lokale term *cambur* som kendetegnende for det sprog, der tales uden for storbyerne. Denne opfattelse strider direkte mod respondenternes tilkendegivelse af deres egen sprogbrug set i forhold til, at mere end 85% af respondenterne kommer fra storbyer.

En analyse af venezuelanske videnskabelige publikationer om bananer giver ikke fuldstændig entydige retningslinjer i forhold til definitionerne af *banana* og *banano*. Med hensyn til *cambur* er der ikke nogen tvivl om, at termen anvendes konsekvent om dessertbananer, og det skal bemærkes, at der blandt de syv venezuelanske artikler, der nævner *banana* og/eller *banano*, kun er to, der ikke også nævner *cambur*, hvorfor det kan konkluderes, at *cambur* er en yderst frekvent term (10 ud af 12) i venezuelanske videnskabelige artikler om søde bananer. Dermed gøres respondenternes opfattelse af deres egen term som mindre formel til skamme af landets egne forskere.

Det har ikke været muligt at foretage samme undersøgelse af brugen af termen *plátano* som synonym for *cambur*, da dette ord har et helt andet betydningsindhold på venezuelansk (jf. 3.2.2 Søde bananer kontra melbananer).

3.2.7 Delkonklusion

Sammenlignes fordelingen af artikler med termen *cambur*, ligger langt størstedelen i alle fire nyhedsmedier i de nationale kategorier. Når det er sagt, skal det bemærkes, at fordelingen af artikler fra regeringens nyhedsmedie, *MinCI*, viser forholdsmæssigt færre artikler i kategorien andet, hvilket delvist kan skyldes, at udtrykket *cambur* om offentligt embede, som har vist sig dominerende i denne kategori, er et negativt ladet udtryk, som derfor vil optræde hyppigere i tekster skrevet af regeringskritiske journalister. *MinCI* skiller sig ligeledes en smule ud ved at være underrepræsenteret i kategorien kost og gastronomi, hvilket ikke er overraskende, eftersom man må forvente, at regeringens eget nyhedsmedium har større fokus på økonomi og politik og ikke på lettere emner som gastronomi, som de gængse aviser kan bruge til at ramme en bredere målgruppe. Termerne *cambur* og *banana* anvendes synonymt om søde bananer, men fordelingen viser helt klart, at den internationale betegnelse *banana* stort set kun figurerer i avisartikler med stor sandsynlighed for sproglig interferens, det værende ved at beskrive en ikke-venezuelansk begivenhed eller ved at henvise til et ord, som venezuelansk spansk har lånt fra eksempelvis engelsk. *Banano*, derimod, ses udelukkende brugt i bogstavelig forstand. Selvom der er en overvægt af artikler med internationalt indhold, er det interessant, at der alligevel er forholdsvis mange med nationalt indhold. Hvis man kigger på anvendelsen af termen *banano* i et spanskaltende naboland som Colombia (Robledo, 1996), vil man se, at termen bruges om søde bananer synonymt med det venezuelanske *cambur*, men det ser ikke ud til at være tilfældet for Venezuela. Som før nævnt handler en stor del af disse afvigende artikler om venezuelansk eksport til Rusland. Et nærmere kig på dette handelssamarbejde viser, at det drejer sig om eksport af både dessertbananer og melbananer (Venezuela y Rusia crean empresa mixta para la producción y exportación de plátanos y cambures, 2011), således at termen *banano* dermed bliver overbegreb for *cambur* og *plátano*.

3.3 *Caraota*

3.3.1 Bønnernes oprindelse

Den almindelige bønne *Phaseolus vulgaris* stammer fra Amerika, højst sandsynlig Mexico, og kan dateres tilbage til mindst 5000 år før vor tidsregning (Gonzalo Cortés, 1994, s. 121). Den almindelige bønne blev introduceret i Europa efter Columbus, og selvom bønner blev anvendt tilbage i det antikke Rom og Grækenland, var der her tale om hestebønner (*Vicia*), der ikke er en afart af den almindelige bønne, der studeres i dette speciale (Nadal Moyano, 2004, s. 140).

Figur 12, *Caraotas*

3.3.2 Definitioner

Ærteblomstfamilien Fabaceae eller Leguminosae, som den også kaldes, indbefatter adskillige undergrupper, herunder bønnefamilierne *Phaseolus* og *Vicia*, hvoraf de amerikanske bønner tilhører den første, og de klassiske europæiske er hestebønner, der tilhører den sidste gruppe. Det skal nævnes, at de grønne havebønner, der dyrkes her i landet, tilhører den amerikanske familie ligesom hvide bønner, pintobønner, sorte bønner og kidneybønner etc. (Albala, 2007, s. 6).

Definitionen på *caraota* varierer fra ordbog til ordbog. I det følgende sammenlignes forskellige relevante definitioner.

Caraota

1.1. f. Ve. Planta herbácea de hasta 4 m de longitud, de tallos endelbles, hojas grandes, compuestas de tres hojuelas acorazonadas unidas por la base, flores blancas en grupos axilares, y fruto en vainas aplastadas. (Fabaceae: *Phaseolus* spp.)

2. Ve Semilla de la caraota, con mucho valor alimenticio, de varios colores y formas según la especie.” (Asociación de academias de la lengua española, 2010, s. 413-414)

caraota f 1 Nombre genérico para varios tipos de granos de plantas leguminosas./2 Sustento o alimentación en general de una persona. Obs: Es usual el plural caraotas. // ~s negras Alimento típico de la comida venezolana preparado con → caraotas [1] negras condimentadas, que puede comerse solo, acompañado con arroz, como relleno de → arepas [1] o como parte del → pabellón. // ~s de gelatina delinc, drog Sustancia estupefaciente elaborada con distintos tipos de barbitúricos. // ~s fritas → caraotas negras, generalmente las que han sobrado de una comida, que se recalientan con muy poco aceite. // ganarselas ~s coloq fig Ganarse el sustento una persona al trabajar. // sopa de ~s Sopa preparada a base de → caraotas negras. (Núñez & Pérez, 2005, s. 109)

CARAOTA f 1. Variedad de plantas del género *Phaseolus vulgaris*. 2. Ú m en pl Semilla de esas plantas, con mucho valor alimenticio, que varía en forma y color según la especie a la cuál pertenecen. Judía. (Tejera M. J., 1993, s. 223)

CARAOTA. Nombre dado corrientemente a varias clases de judías, habas o habichuelas producidas por plantas volubles de los géneros *Phaseolus*, *Canavalia* y *Pachyrrhizus*, fam. de las leguminosas. Se conocen muchas especies en el comercio tales como la CARAOTA BLANCA (Ph. linearis) : la NEGRA (Ph. vulgaris)[...] (Alvarado, 1953, s. 78)

De tre hovedopslagsværker lægger hver især vægt på forskellige egenskaber. Nuñez & Pérez' definition omfatter kun plantens spiselige frugt, dens kulinariske anvendelse samt faste udtryk, mens de spansksprogede akademiers internationale ordbog (Asociación de Academias de la lengua española, 2010) og Tejera (1993) nævner både plante og frugt. Man har i alle tre ordbøger valgt at opgive en reference på latin, men har anvendt forskellige abstraktionsniveauer. Tejera har valgt den mest konkrete latinske benævnelse *Phaseolus vulgaris*, *Diccionario de americanismos* (Asociación de Academias de la lengua española) den lidt bredere *Phaseolus spp.*, en term, der teoretisk set dækker den almindelige bønne vulgaris samt andre typer, såsom limabønnen *Phaseolus lunatus* etc., mens Nuñez og Pérez har valgt den endnu mindre konkrete benævnelse *Leguminosae*, der reelt set dækker alle planter af ærteblomstfamilien, der breder sig over planter med så forskellige frugter som ærter, linser og jordnødder. Definitionerne er ikke indbyrdes modstridende, og fælles for dem alle er, at deres definitioner inkluderer forskellige varianter (og farver) af bønner af typen *Phaseolus vulgaris*. Alvarados ordbog over indianske ord har dog en definition, der specifikt medtager andre arter end *P. vulgaris*. Disse definitioner skal sammenholdes med definitioner af og til fagfolk. Dr. Rafael Cartay giver i sit kulinariske opslagsværk følgende definition:

CARAOTA: INGR. *Phaseolus vulgaris*. Planta leguminosa, de tallos volubles, flores blancas y fruto comestible. El fruto es una semilla que viene en una vaina, y cuya forma y color varían. Hay variedades de semilla blanca, negra y roja. (Cartay, 2005, s. 75)

Cartays definition stemmer fint overens med de generelle ordbøger, men tilføjer den ekstra oplysning, at nok findes *caraota* i forskellige varianter, men kun hvide, røde og sorte varianter accepteres under denne term. *Manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee* (Schnee, Leal, & Benítez, 2010, s. 153), anbefalet af agronomifakultet på Universidad Central de Venezuela, opgiver to forskellige termer med samme udtryksform. *Caraota* dækker

begrebsindholdet defineret ved de latinske betegnelser *Eperua falcata* og *Phaseolus vulgaris* L. Førstnævnte term er ikke den almindelige bønne behandlet i dette speciale, men derimod et 30 meter højt træ. Den anden definition på *caraota* stemmer derimod fuldt overens med de hidtil analyserede definitioner, dog undtaget værket om indianske termer. Den beskrivende tekst i *El Manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee* er mere biologisk fagspecifik og giver en detaljeret beskrivelse af plantens udseende.

Dr. Guenni fra Universidad Central de Venezuela forklarer yderligere med sine egne ord, at der er en uoverensstemmelse i definitionerne af den venezuelanske *caraota*. Han forklarer, at ordet *caraota* er en generisk betegnelse for mange forskellige bønnetyper og ikke som beskrevet ovenfor kun varianter af typen *Phaseolus vulgaris*. Ifølge Dr. G. dækker termen ikke blot *Phaseolus* spp. men tilmed også arter af underfamilierne *Vigna* og *Canavalia*, en definition, der dermed leder os tilbage til Alvarados. Til sammenligning forklarer han, at termen *frijol* i Venezuela også dækker arter af underfamilierne *Phaseolus* og *Vigna*, men at der er tale om andre arter end dem, der benævnes *caraota*. Han forklarer yderligere, at selvom termen *caraota* efter hans mening dækker syv forskellige arter, er der alligevel kun én type, der opfattes som den ægte *caraota*, nemlig den sorte bønne *Phaseolus vulgaris*²⁶. Dr. Guennis definition noteres som eksempel på uoverensstemmelse selv blandt eksperter, selvom den mere bredt accepterede definition af *caraota* som værende af typen *P. vulgaris* anvendes til dette formål.

Ifølge de spanske sprogakademiers ordbog over amerikanismer (*Asociación de academias de la lengua española*, 2010, s. 1001) anvendes termen *frijol* i Mexico, Guatemala, Honduras, Spanien, Nicaragua, Costa Rica, Panama, Cuba, Den Dominikanske Republik, Puerto Rico, Colombia, Ecuador, Peru og Bolivia om røde, sorte og hvide bønnetyper af arten *Phaseolus vulgaris*. I kombination med forskellige substantiver og adjektiver kan den desuden henvise til andre bønnetyper, eksempelvis *frijol cimarrón*, der i Den Dominikanske Republik og Puerto Rico betegner typen *Vigna vexillata*.

Frijol anerkendes dermed som synonym med international udbredelse for termen *caraota*. Eftersom det spanske sprogakademi betegner *frijol* som et amerikansk synonym for den spanske term *judía*, medtages dette synonym for på den måde at dække, hvad der kan opfattes som bredt anerkendte termer både inden for iberisk og amerikansk spansk. Ifølge María Moliner (Moliner, 1998) dækker termen *judía* blandt andet den almindelige bønne *Phaseolus vulgaris* i forskellige farver.

²⁶ (Emailkorrespondance med Dr. Orlando Guenni, agronomifakultetet på Universidad Central de Venezuela)

3.3.3 Begrebssystem

Leguminosae / Fabaceae

Legumbre (ve., es., og andre)

Grano (ve. og andre)

Phaseolus spp.

Legumbre (ve), *Judía* (es), *Frijol* (am)

Vigna spp.

Frijol (ve, am), *Judía* (es)

P. vulgaris (sort)

Caraota (ve), *judía* (es) *Frijol* (am)

P. vulgaris (rød og hvid)

Caraota (ve), *judía* (es),
Frijol (ve, am)

P. Lunatus

Frijol (ve, am), *Judía* (es)

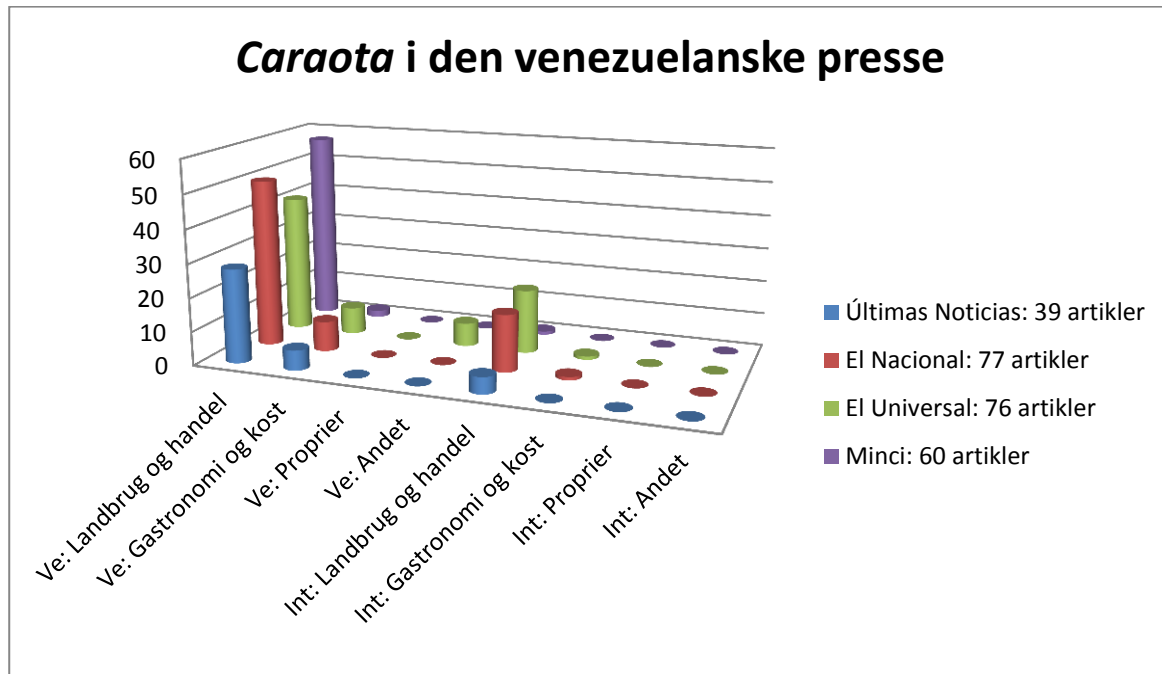
Figur 13

3.3.4 Etymologi

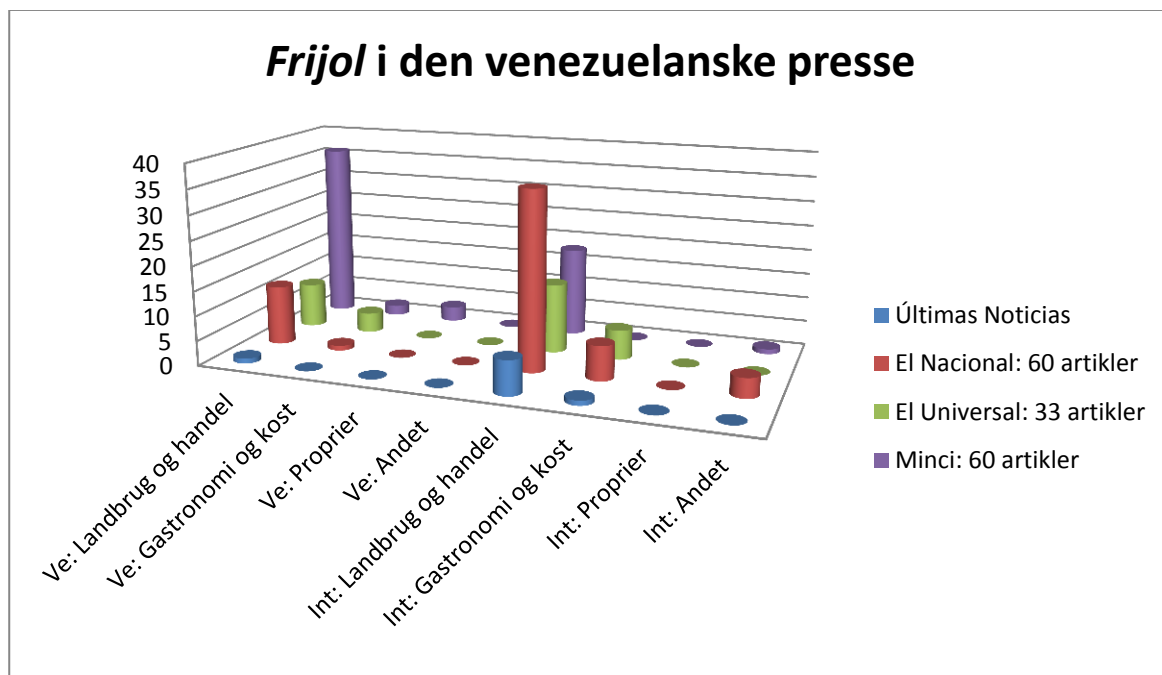
Der er umiddelbart enighed om, at termen *caraota* er af indiansk oprindelse. Et tidsskrift fra det spanske sprogakademi (Hernández, 2000, s. 368) henfører termen til caribefamilien, mens Alvarado (Alvarado, 1953, s. 79) lidt mere forsigtigt også foreslår sprogfamilien tupi som en mulighed.

Til sammenligning skal det nævnes, at synonymerne *frijol* og *judía* begge er inkorporeret i spansk fra latin. *Frijol* stammer fra det latinske *faseolus*, som igen stammer fra det græske *phásēlos* (Corominas, 1973, s. 272), mens *judía* menes at stamme fra det latinske ord for jøde *ludaeus* og dette fra det hebraiske *yěhūdī* ifølge både Corominas (1973, s. 347) og *Diccionario de la lengua española* (Real Academia Española, u.d.).

3.3.5 Stil- og sprogbrugsanalyse

Figur 14

Figur 15

3.3.5.1 *Caraota* i den venezuelanske presse

Forekomsterne af termen *caraota* i *Últimas Noticias* består udelukkende af bogstavelig brug fordelt over kategorierne landbrug og handel og kost og gastronomi. Størstedelen af artiklerne, 23 af 28, har nationalt indhold. Forekomsterne i *El Nacional* og *El Universal* afviger ikke meget. 59 ud af de 77 artikler i *El Nacional* har nationalt indhold, og i *El Universal* er brugen i 56 tekster ud af 76 knyttet til nationalt indhold, og de fleste anvender termen bogstaveligt. I gruppen andet er der dog enkelte eksempler på alternativ anvendelse af termen: *De la guerra de las caraotas fritas pasamos al encuentro cercano de cualquier tipo entre el comunismo y capitalismo salvaje*. (Rojas L, 2011b)

Caraotas fritas er benævnelsen på den arketypiske bønneret *caraotas*, når den vel at mærke er genopvarmet på en pande med olie (Cartay, 2005, s. 75). Udtrykket kan således oversættes til det lidt flatterende navn bønnemoskrigen. Den situation, journalisten henviser til, er den diplomatiske krise, der opstod mellem Venezuela og Colombia i 2008, da den venezuelanske regering sendte kampvogne til den colombianske grænse for blot at trække dem tilbage uden konfrontationer af nogen art (Rojas L., 2008). Bønneretten har ingen direkte forbindelse til situationen og tjener alene det formål at ringeagte den politiske handling ved at kæde den sammen med noget så ordinært som billige madrester.

MinCIs artikler indeholder kun bogstavelig brug af termen fordelt på 59 artikler med nationalt indhold og kun en enkelt med internationalt.

3.3.5.2 *Frijol* i den venezuelanske presse

Frijol i *Últimas Noticias*

I Venezuelas mest læste avis optræder termen *frijol* ni gange. Kun en enkelt artikel omhandler nationalt nyhedsstof. *Caraotas* nævnes i samme artikel som en helt anden afgrøde, og der er derfor ingen tvivl om, at termen anvendes med forskelligt begrebsindhold (Presos se incorporarán a misiones, 2011). Resten af eksemplerne er bogstavelig brug af termen om nationalt stof i kategorierne landbrug og handel og gastronomi og kost.

Frijol i *El Nacional*

Termen *frijol* optræder i 47 ud af 60 tilfælde i artikler med internationalt indhold. 12 artikler med nationalt indhold befinder sig i kategorien landbrug og handel. I én drejer det sig om sojabønner, der tilhører en anden familie og således ikke hører under definitionen af *caraota*. I ét tilfælde er

termen *frijol* brugt i en forklarende parentes efter termen *caraota*. I fire artikler anvendes termene *frijol* og *caraota* om to forskellige fødevaregrupper, mens det i de sidste seks artikler ikke er muligt at vurdere, om termen er anvendt som synonym for *caraota* eller om andre bønnetyper. Blandt de internationale nyheder i samme kategori er der to sikre forekomster af *frijol* brugt som synonym for *caraota*, idet begrebet er udtrykt ved det komplekse nominalsyntagme *frijol negro*.

Frijol i El Universal

Termen *frijol* optræder i 33 artikler, hvoraf 20 har internationalt indhold. Alle tekster er eksempler på brug i ordets bogstavelige forstand. Blandt de ni artikler med nationalt indhold i kategorien landbrug og handel, anvendes termen eksplicit om bønnetyper, der ikke hører under benævnelsen *caraota* i tre tilfælde. I de resterende seks er det ikke muligt at bestemme, hvorvidt der er tale om et synonym for *caraota* eller ej. Blandt de internationale nyheder i kategorien landbrug og handel er der fem eksempler på *frijol* brugt som synonym for *caraota* ved tilføjelse af adjektivet *negro*.

Frijol i MinCI

Forekomsterne af termen *frijol* i artikler fra *MinCI* danner et andet mønster end de to andre aviser. Der er her en overvægt (41/60) af artikler med lokalt og nationalt nyhedsindhold. Af de 36 artikler med nationalt nyhedsindhold, der hører under kategorien landbrug og handel, anvendes termene *frijol* og *caraota* i 20 tilfælde om to forskellige fødevaregrupper, mens det i de sidste 16 artikler ikke er muligt at vurdere, om termen er anvendt som synonym for *caraota* eller om andre bønnetyper. Bortset fra tre artikler, der henviser til det geografiske område Los Frijoles i delstaten Bolívar, er alle forekomster af termen bogstavelige.

Judía i den venezuelanske presse

Ingen af de tre aviser har eksempler på den iberisk-spanske term *judía* med begrebsindholdet bønne, og alle forekomster af udtrykket *judía* er således eksempler på termen med religiøst begrebsindhold, der ikke er relevante for dette speciale.

3.3.5.3 *Caraota, frijol og judía i akademiske tekster*

Ved en søgning blandt akademiske tekster fremkommer 14 eksempler med forekomster af termen *caraota*. Til sammenligning figurerer termen *frijol* i tre videnskabelige artikler. En analyse af

teksteksemplerne viser, at artiklerne behandler både *Phaseolus vulgaris* og *Vigna* spp. konsekvent betegnet som henholdsvis *caraota* og *frijol*. Termen *judía* figurerer ikke en eneste gang i det analyserede materiale.

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* viser, at 73,8% af de adspurgte forbinder termen *caraota* med kollokvialt sprog. Ved spørgsmålet om, hvorvidt de forbinder en term med formelt sprog, er svarene mindre klare. 14% svarer positivt til termen *caraota*, 34,1% til *judía* og 41,1% til *frijol*. På trods af de svage tendenser kan man drage den konklusion, at respondenterne i højere grad forbinder de internationale termer med et sprogligt højt register end den venezuelanske term.

3.3.6 Delkonklusion

Artikler med nationalt nyhedsindhold er helt klart domineret af brugen af *caraota*, men den venezuelanske presses anvendelse af termen *frijol* er ikke entydig, og der er helt klare eksempler på, at termen både anvendes som parallel term uden overlappende begrebsindhold og som klart synonym til *caraota*.

I akademiske tekster af venezuelanske forskere anvendes venezuelanismen *caraota* konsekvent for *Phaseolus vulgaris*. Der er således ikke i de analyserede teksteksempler fundet belæg for respondenternes tendens til at forbinde den venezuelanske term *caraota* med lavregistersprog.

3.4 *Lechosa*

3.4.1 Papajaens geografiske oprindelse

Papajaen stammer fra området omkring det nuværende Mexico. Man har tidligere ment, at den oprindeligt dækkede både områder i Mellemamerika og det nordlige Sydamerika. Nyere studier indikerer dog, at planten oprindeligt fandtes i Mexico og Guatemala (Nesbitt, 2005, s. 89). Frem til kolonitiden var papajaen ukendt i resten af verden (Rieger, 2006, s. 135).

Figur 16, *Lechosa*

3.4.2 Definitioner

Lechosa l.1. Ho, ES:E, RD, PR, Ve. Papaya, fruto. [...] (Asociación de academias de la lengua española, 2010)

Lechosa, 'lechoza' f bot Nombre del fruto del → lechoso

Lechoso, 'lechozo' m bot (...) (Fam. Caricaceae, *Carica papaya*)

Lechoso, -a adj coloq Aplicado a una persona que tiene mucha suerte. (Núñez & Pérez, 2005)

LECHOSA f Fruto del lechoso. Es oblongo y oviforme o globoso, de pulpa carnosa, amarilla y dulce y con multiples semillas pequeñas, negras y redondas. De él se extrae la papaína cuando está maduro

LECHOSO, A 1. m *Carica papaya*... 2. Adj vulg Se dice se la persona con suerte. (Tejera M. J., 1993)

Der er overensstemmelse mellem de tre hovedværker *Diccionario de Americanismos*, *Diccionario del Habla Actual de Venezuela* og *Diccionario de Venezolanismos*. De venezuelanske definitioner indeholder den latinske betegnelse, mens den generelle ordbog over amerikanismer opgiver synonymet *papaya*. Cartays glosar over venezuelansk gastronomi forbinder da også de to definitioner:

LECHOSA: INGR. Fruto del lechoso, *Carica papaya* [...] Sin. Fruta bomba, papaya (Cartay, 2005, s. 147).

El manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee (Schnee, Leal, & Benítez, 2010, s. 425) bekræfter definitionen som *Carica papaya* og foreslår synonymerne *papayo* (o-endelse skyldes, at der henvises til planten frem for frugten), *machauik* og *mapaña*. Der er således enighed om, at *papaya* er synonym til *lechosa*. Det er mere usikkert, om de to øvrige opgivne synonymer skulle finde anvendelse i venezuelansk spansk. En googlesøgning på sider fra Venezuela viser ikke, at det skulle være tilfældet. Denne konklusion bekræftes desuden af Karlos Ponte, som afviser, at der i Venezuela skulle findes andre synonymer for *lechosa* end *papaya*.²⁷

Papaya anses ifølge *Diccionario del habla actual de Venezuela* ligeledes som en venezuelanisme:

Papaya f 1 bot Nombre del fruto del → papayo.

// 2 coloq Asunto muy fácil // f // adj 3 delinc Momento propicio para realizar algo.

Papayo m bot [...] (Fam. Caricaceae, *Carica papaya*).// mandar al ~ And coloq hum Matar a alguien. (Núñez & Pérez, 2005, s. 370)

Karlos Ponte forklarer, at den venezuelanske term *lechosa* er knyttet til den type papaja, der dyrkes i landet, og den generelle term *papaya* til udenlandske frugter. Eftersom den lokale papaja har det letgenkendelige karakteristika, at frugten er af en betydelig størrelse, er størrelsen et anvendt kriterium for sprogbrugen.²⁸

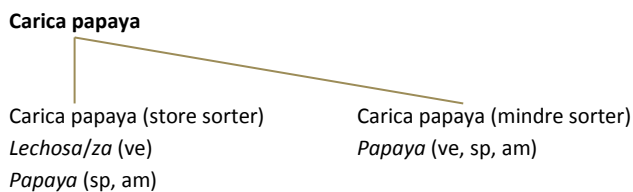
Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* viser, at 97,7% af respondenterne anvender den venezuelanske term *lechosa* / *lechoza*, og 84,1% genkender termen *papaya* som et synonym, de dog ikke selv bruger.

Med hensyntagen til bemærkningerne om de uofficielle kriterier for en skelnen, anerkendes *lechosa* (*lechoza*) og *papaya* således som essentielle synonyme betegnelser for frugter af sorten *Carica papaya*, der danner baggrund for en sprogbrugsanalyse.

²⁷ Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag, s. 12-13 og 16-17

²⁸ Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag, s. 13

3.4.3 Begrebssystem

Figur 17

3.4.4 Etymologi

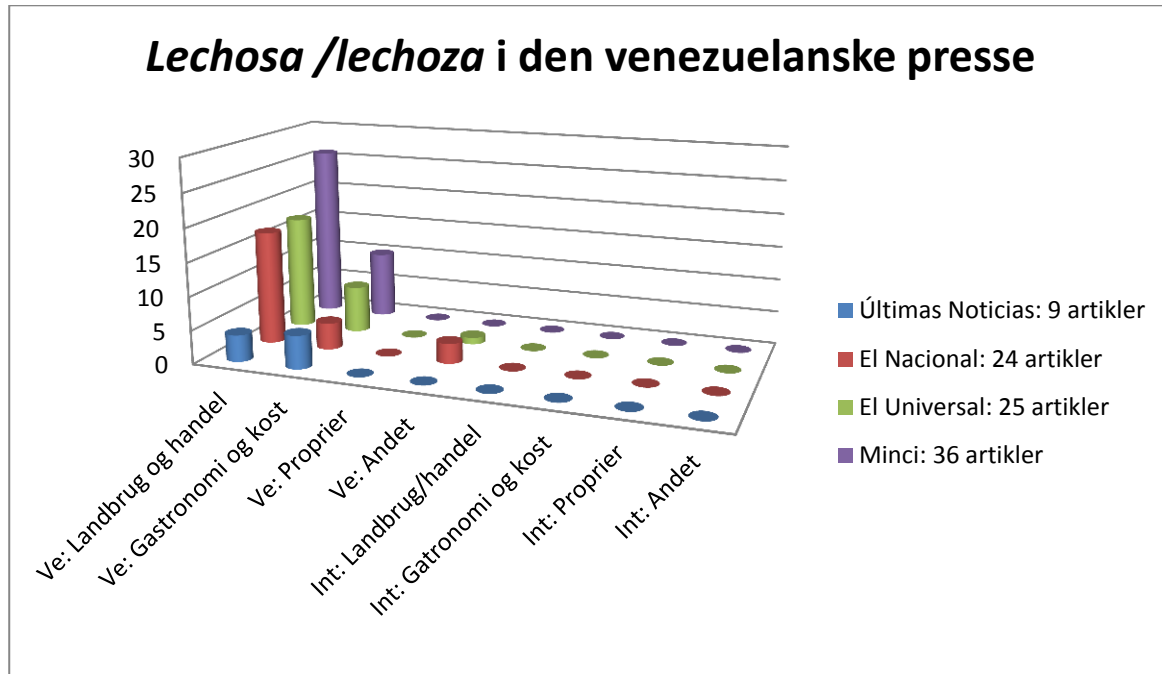
Lechosa stammer fra det latinske ord *lactis* og betyder mælkeagtig. Det er umiddelbart ikke særlig logisk, da papajaen er en frugt, der minder meget om en melon. Forklaringen skal findes i et tidligere modningsstadium, idet en hvid mælkeagtig saft løber ud, når man skærer i den grønne umodne papaja, der eksempelvis anvendes til den søde spise *dulce de lechosa* (Gutiérrez M., Velásquez S. & Ferrer). I visse ordbøger accepteres både stavning med s og med z, men der er ingen tvivl om, at stavemåden med s er den dominerende. Det alternative *lechoza* er sandsynligvis en analog stavfejl oprindeligt opstået som en forveksling med den nærliggende term for uglearten *lechuza* (Penas Ibáñez, 2007). I det spanske sprog kendetegner suffikset *-oso* (lige såvel som *-ino*) et adjektiv afledt af et substantiv, eksempelvis *leche* – *lechoso* og *carne* – *carnoso*. De brugere af sproget, der anvender stavemåden *lechoza* relationerer formentlig ikke udtrykket med det spanske substantiv og dets betydningsindhold.

Den generelle term *papaya* stammer derimod fra indianske sprog (Corominas, 1973). Den colombianske botaniker Víctor Manuel Patiño definerer med henvisning til den opdagelsesrejsende Humboldt oprindelsen mere specifikt som de indianske sprog maypure og tamanaco²⁹, i hvilke frugten hedder *mapaya* (Patiño R., 2002, s. 134).

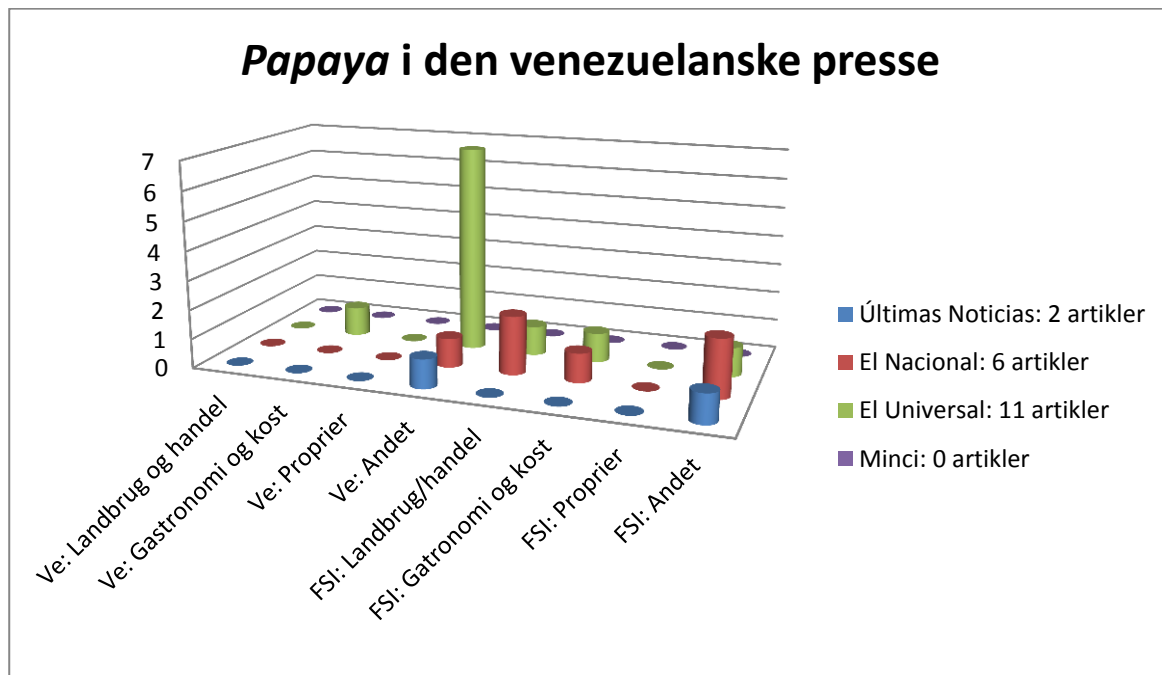
Det kan virke ulogisk, at venezuelanerne foretrækker en term af latinsk oprindelse frem for en term af indiansk oprindelse, og denne uoverensstemmelse kommer da også til udtryk i resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, hvori 97,2% af de adspurgte forbinder termen *lechosa* med Venezuela. Desuden mener en fjerdedel, at termen lyder indiansk. Til sammenligning skal det bemærkes, at 67,8% af respondenterne associerer termen *papaya* med iberisk spansk, og kun 5,6% med indianske sprog. Begge associationstendenser strider imod ordenes etymologi. Ved spørgsmålet om, hvorvidt respondenterne bryder sig om termene, svarer 92,5% positivt i forbindelse med *lechosa*, mens der er noget lavere tilslutning til termen *papaya*.

²⁹ Både maypure og tamanaco er oprindelige folk fra Venezuela (Vergara, 1922, s. 134 og 188)

3.4.5 Stil- og sprogbrugsanalyse

Figur 18

Figur 19

3.4.5.1 *Lechosa/lechoza* i den venezuelanske presse

De ni artikler med forekomster af *lechosa/lechoza* i *Últimas Noticias* er alle eksempler på bogstavelig anvendelse af ordet. Samtlige tekster har nationalt indhold og fordeler sig i kategorierne landbrug og handel og gastronomi og kost. I *El Nacional*, *El Universal* og *MinCI* er fordelingen stort set den samme. *Lechosa/lechoza* anvendes konsekvent bogstaveligt og hovedsageligt inden for emneområderne landbrug og handel og gastronomi og kost.

3.4.5.2 *Papaya* i den venezuelanske presse

Papaya i *Últimas Noticias*

Der er kun to forekomster af *papaya* i artiklerne fra *Últimas Noticias*. Det første eksempel er et citat af Brasiliens præsident, Dilma Rousseff, hvori hun omtaler en situation som *papaya con azúcar* (Rousseff afirma que cáncer linfático está resuelto, 2011). Udtrykket forklares i parentes som noget, der er nemt, selvom det i virkeligheden ikke afviger betydningsmæssigt fra den venezuelanske figurative betydning beskrevet under Núñez og Pérez' definition af *papaya* i 3.4.2 Definitioner. Det anden tekst har nationalt indhold og er et eksempel på figurativ anvendelse af ordet jf. Núñez og Pérez' betydningsmulighed 3 (3.4.2 Definitioner): *Intereses ponen papaya la compra de casa* (2011). *Papaya* er således her brugt i betydningen et gunstigt øjeblik, og avisen har dermed ingen eksempler på bogstavelig brug af termen.

Papaya i *El Nacional*

Sprogbrugen i *El Nacional* er lidt mere varieret. Fem af seks artikler har internationalt indhold fordelt på tre med bogstavelig betydning i emnegrupperne landbrug og handel og gastronomi og kost, én i kategorien *proprier*, og endelig en enkelt i andet. Avisens eneste eksempel på *papaya* brugt om en national nyhed er artiklen *TiendaPapaya.com aspira a ser "el Amazon venezolano"* (2008).

TiendaPapaya.com er navnet på en venezuelansk onlinebutik. Butikken har ingen relation til den bogstavelige betydning af ordet *papaya*, men spiller på termens figurative konnotationer om noget, der foregår problemfrit.

Papaya i El Universal

I fire af 11 teksteksempler er *papaya* brugt bogstaveligt om frugten. To af disse har lokalt indhold, og begge artikler nævner *lechosa* og *papaya* synonymt. De resterende syv artikler indeholder alle figurativ brug af termen *papaya*. De to følgende teksteksempler har, som størstedelen, nationalt indhold.

Pero, aunque para mucha gente la explicación está en la probada vocación por lo fácil, la papaya y la chulería de los venezolanos, nadie sabe explicar a ciencia cierta cómo es que ayer [...] mantenía 50% de popularidad [...]. (Rojas L., A 12 años de fraude, 50% respalda la estafa, 2011c)

Ya el Aló³⁰ estaba suspendido desde el día anterior para facilitar a sus seguidores y al pueblo en general la inscripción como beneficiarios de créditos agrícolas, parte de la misión electoral AgroVenezuela, lo que hace suponer que si Chávez realiza el programa la gente no se despegará del televisor y, por tanto, no irá a registrarse en esa papaya de churupos³¹ fáciles. (Rojas L., Aquí no hay nada extraño ni raro, 2011d)

Fælles for de to citater såvel som for de øvrige fire i samme kategori er, at *papaya* anvendes figurativt om noget, der er nemt eller problemfrit, for ikke at sige *for* nemt, idet udtrykket er anvendt nedsættende i samtlige eksempler.

Papaya i MinCI

Der er ingen forekomster af termen *papaya* i *MinCIs* artikler.

3.4.5.3 *Lechosa/lechoza* og *papaya* i akademiske tekster

Med udgangspunkt i en søgning foretaget ud fra kriterierne beskrevet i afsnit 2.3.2 *Venezuelanske akademiske tekster*, gennemgås 29 videnskabelige tekster med forekomster af venezuelanismen *lechosa* og 98 med den generelle term *papaya* (i dette tilfælde overlapper søgeordene, da den gængse term *papaya* samtidig er en del af den latinske betegnelse *Carica papaya*). Efter sorteringen er antallet af venezuelanske videnskabelige artikler nede på seks med forekomster af venezuelanismen *lechosa* og kun en enkelt artikel, hvori *lechosa* ikke nævnes. Et nærmere kig på denne artikel afslører, at der i artiklen udelukkende henvises til *papaja* ved den latinske betegnelse *Carica papaya*, hvilket således ikke siger noget om den almene benævnelse for frugten (Perichi, Crozzoli, & Lugo, 2008). Der er ingen eksempler på venezuelanske videnskabelige artikler med stavemåden *lechoza*.

³⁰ *Aló* henviser til Hugo Chávez' politiske talkshow *Aló, Presidente*, der transmitteres i nationalt tv

³¹ *Churupo* anvendes i Venezuela kollokvialt om *penge* (Núñez & Pérez, 2005)

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* viser, at respondenterne ikke ser en forbindelse mellem brug af venezuelanismen *lechosa* og uddannelsesniveau, men med hensyn til stilniveau viser der sig en tendens. Mere end to tredjedele af de adspurgte forbinder *lechosa* med uformelt sprog, mens det ved termen *papaya* er tilfældet for under en femtedel. Med hensyn til, hvilke termer respondenterne knytter til formelt sprog, er resultatet stort set omvendt. Her har halvdelen svaret *papaya*, mens under en sjettedel forbinder venezuelanismen *lechosa* med formelt sprog.³² Desværre har den høje andel af ikke-venezuelanske artikler begrænset det endelige materiale, men på trods af de forholdsvis få tekster, skal det alligevel bemærkes, at de entydigt viser, at de venezuelanske forskere anvender venezuelanismen *lechosa* frem for den generelle term *papaya*, hvilket klart modsiger resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen.

4.4.6 Delkonklusion

Papajaen var ukendt af europæerne før kolonitiden, og de oprindelige folk i Venezuela har dermed formentlig kendt og omtalt papajaen før mødet med det spanske sprog. Venezuelanske indianere har anvendt den nærliggende term *mapaya*, hvortil termen *papaya* menes at kunne henføres. Termen *papaya* blev bragt til Europa sammen med frugten, og venezuelanismen *lechosa* forventes derfor at være opstået i Venezuela, efter at det spanske sprog er blevet indført af kolonisterne.

Termen *lechosa* foretrækkes generelt af venezuelanere uanset sprogregister. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at mange er bevidste om at erstatte den nationale term med den geografisk mere udbredte term *papaya* for at lette forståelsen, når kommunikationen foregår på tværs af nationaliteter. Sprogbrugen i den venezuelanske presse viser stor overvægt af den nationale term. Brugen af *lechosa* er konsekvent, når det drejer sig om bogstavelig anvendelse i artikler med nationalt nyhedsindhold. *Papaya* ses således sparsomt i bogstavelig forstand ved internationaler nyheder og ved nationale nyheder udelukkende figurativt om en nem opgave eller et gunstigt øjeblik for en handel.

Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* har vist en tendens til at knytte termen *lechosa* sammen med et lavt sprogligt register, hvilket modsiges af analysen af akademiske tekster, da *lechosa* anvendes konsekvent af venezuelanske forskere i de analyserede videnskabelige artikler.

³² Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011, bilag 2, s. 43-44

3.5 Parchita

3.5.1 Passionsfrugtens geografiske oprindelse

Den lille passionsfrugt stammer oprindeligt fra det område, der dækker det sydlige Brasilien, Paraguay og det nordlige Argentina. Der er nogen usikkerhed omkring den gule passionsfrugts oprindelse, men man mener, at den stammer fra Amazonområdet. Passionsfrugten var ukendt i resten af verden helt frem til omkring år 1900, hvortil frugten kan tilbagedateres i Spanien (Carrera Morales & Mateo Box, 2005, s. 878).

Figur 20, *Parchita*

3.5.2 Definitioner

parchita l.1. f. RD, Ve. maracuyá, planta. 2. RD, Ve. maracuyá, fruto.” (Asociación de academias de la lengua española, 2010, s. 1602)

parchita f bot Nombre común a varias especies de plantas trepadoras de la familia de las Passifloraceae, que producen un fruto oviforme y pequeño de exquisita axidez. /2 bot Nombre del fruto de la parchita [1] (Núñez & Pérez, 2005)

PARCHITA f 1. Passiflora spp. [...] 2. Fruto de estas plantas [...] (Tejera M. J., 1993)

Den ene af forfatterne til *Diccionario del habla actual de Venezuela*, Francisco Javier Pérez, har desuden udgivet et glossar over det venezuelanske sprog, der anvendes af landets yngre befolkning. Her ses det, at *parcha* har den kollokviale betydning homoseksuel (Pérez F. J., *Diccionario venezolano para jóvenes*, 2002, s. 111). Denne figurative betydning er også forklaret af en respondent i spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*.³³

³³ Respondent fra Carabobo med aktuel bopæl i Danmark, jf. resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011, vedlagt som elektronisk bilag

De spanske sprogakademiers ordbog over amerikanismer og de to venezuelanske opslagsværker giver entydige definitioner af termen *parchita*, selvom det sker ved henholdsvis den latinske betegnelse og det gængse synonym *maracuyá*.

I en oversigt over Passifloraceae-planter i Venezuela udgivet af det nationale landbrugsforskningsinstitut Táchira nævnes den gule *parchita maracuyá* (*Passiflora edulis* f. *flavicarpa*) som den eneste kommercielt dyrkede frugt i Venezuela under det gængse navn *parchita*. Det bemærkes desuden, at den lilla variant af *Passiflora edulis* vokser vildt i højtliggende landområder og kommercialiseres i begrænset mængde lokalt (Roa Delgado, Lozada García, & Barrera Avendaño, 2008, s. 52).

Ifølge den venezuelanske professor i fødevarer Rafael Cartay er *parcha*, som de generelle ordbøger beskrevet ovenfor ligeledes indikerer, en generisk betegnelse for hele passionsblomstfamilien *Passifloraceae* spp., hvorunder man blandt andet finder arter, der giver passionsfrugter. Han nævner ud over den almindelige passionsfrugt *P. edulis*, som han kalder *parchita maracuyá* (uden at specificere farve), yderligere to mindre udbredte varianter under navnet *parchita*, som ikke skal kommenteres yderligere her, da formålet med denne afhandling er en kortlægning af sprogbrugen med hensyn til de generiske betegnelser for frugterne (Cartay, 2005, s. 186). I samme glossar findes *maracuyá* som opslagsord defineret som *Passiflora* spp. og med de opgivne synonymer *fruta de la pasión* og *parchita* (s. 157).

I *El manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee* (Schnee, Leal, & Benítez, 2010, s. 567-572) defineres både *parcha* og *parchita* som generiske betegnelser for forskellige arter af passionsblomstfamilien, *Passiflora* spp., blandt andre den kommercielle gule passionsfrugt *Passiflora edulis*.

Karlos Ponte giver en mulig forklaring på, hvilke kriterier venezuelanerne anvender for brug af de forskellige synonymer for passionsfrugt:

la variedad morada [...] es la variedad más exportada de países como Brasil que es la maracuyá morada. [...] La variedad que se da en Venezuela es la parchita amarilla – es la maracuyá amarilla – que es grande. [...] Cuando hablas de maracuyá un venezolano la va a reconocer como la morada y la reconoce como una palabra portuguesa.³⁴

“[...] si le hablas a una persona de fruta pasionaria, lo podría reconocer porque muchas personas saben que se llama fruta de la pasión en francés [...]”³⁵

³⁴ Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag 1, s. 9-10

³⁵ Interview med Karlos Ponte, 14. juni 2011, se bilag 1, s. 17

Ifølge spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* anvender næsten alle (98,6%) af respondenterne termen *parchita*. Til sammenligning genkender henholdsvis 82,2% og 66,4% *maracuyá* og *fruta de la pasión / pasionaria* som synonyme, de ikke selv anvender aktivt. Adskillige (3,7%) forklarer yderligere, at de veksler mellem synonymerne afhængig af nationaliteten hos dem, de taler med.³⁶

Parchita, *maracuyá* og *fruta de la pasión / pasionaria* anerkendes således som synonyme til brug i følgende analyse med hensyntagen til ovennævnte tendenser om skelnen ved hjælp af kriterier som geografisk oprindelse og farve.

3.5.3 Begrebssystem

Passifloraceae spp. (samtlige varianter)

Parcha (ve)

Maracuyá (sp, br, og andre)

Fruta de la pasión / pasionaria (sp)

Passifloraceae spp. (diverse mindre varianter)

Parchita (ve)

Maracuyá (sp, br, og andre)

Fruta de la pasión / pasionaria (sp)

Passiflora edulis, gul

Parchita (ve)

Maracuyá (sp, br, og andre)

Fruta de la pasión / pasionaria (sp)

Passiflora, lilla

Maracuyá (ve, sp, br, og andre)

Fruta de la pasión / pasionaria (sp)

Figur 21

3.5.4 Etymologi

Parchita er diminutiv for den indianske glose *parcha*, der er en generisk betegnelse for familien *Passiflora* spp. (Schnee, Leal, & Benítez, 2010, s. 567). Termen henføres til de oprindelige indianske sprog (Alvarado, 1953, s. 279), uden at det har været muligt at finde detaljerede oplysninger om sprogfamilie eller geografisk oprindelse.

Usikkerheden om termen *parchas* oprindelse kommer også til udtryk i det venezuelanske værk *Aromas y sabores del Trópico*, der til gengæld forklarer synonymet *maracuyás* oprindelse:

La parchita, Passiflora edulis

³⁶ Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011, bilag 2, s. 46

También llamada “pasionaria”, es originaria de la región amazónica, donde los indígenas la bautizaron con una palabra parecido a un murmullo: mburucuyá; cuyo significado es “criadero de moscas”, por la atracción que ejerce sobre esas inquietas aeronaves la dulzura de su néctar. Más tarde, gracias a los portugueses, se convirtió en “maracuyá” y finalmente, quizás por magia del lenguaje, la llamaron “parchita”. (Carabás, 2007, s. 18)

At *maracuyá* skulle stamme fra Sydamerikas nu portugisisktalende område, går igen i andre teorier. Dog er der ikke enighed om den oprindelige betydning af glosen. Ifølge en artikel om passionsfrugten af det mexicanske forskningsinstitut CIESTAAM er *maracuyá* en afart af en brasiliansk-indiansk glose med betydningen frugt, der drikkes i en slurk.³⁷

Termen *fruta de la pasión* eller *fruta de la passionaria* stammer, såvel som den danske benævnelse passionsfrugt, fra det latinske passio, som det her forklares af venezuelanske dr. Axel Capriles:

Un hilo etimológico conecta el término pasión con el sufrimiento y el tormento. Del latín passio y del griego pathos, denota un estado de padecimiento contrario a la acción, algo que le sucede al individuo, una fuerza misteriosa y autónoma que lo posee y perturba y de la cual él no tiene control. (Capriles M, 2005)

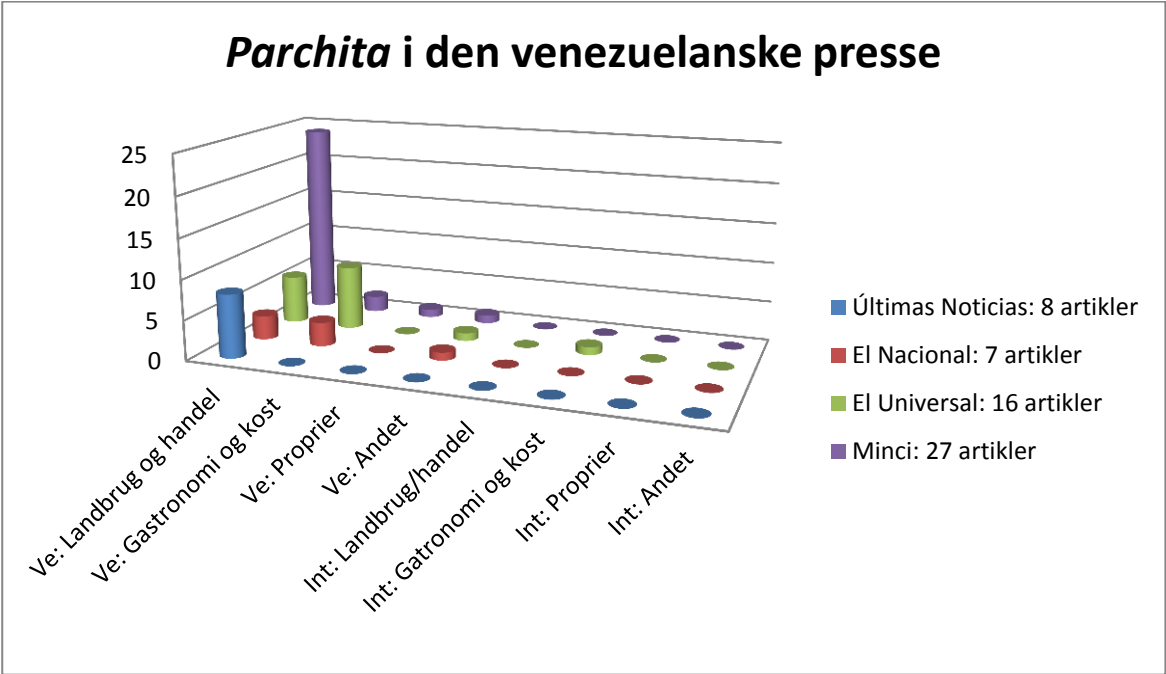
Man kunne forledes til at tro, at denne betegnelse skyldtes afrodisiske egenskaber, men termen er tværtimod en kristen hyldest med inspiration i plantens fysiske udformning:

Sus hermosas flores normalmente son blancas, con tintes rosáceos o rojizos, [...] La apariencia de éstas, similares a coronas de espinas, hizo que los colonizadores españoles la denominaran "fruta de la pasión", en recuerdo a la pasión de Cristo. (Carabás, 2007, s. 18)

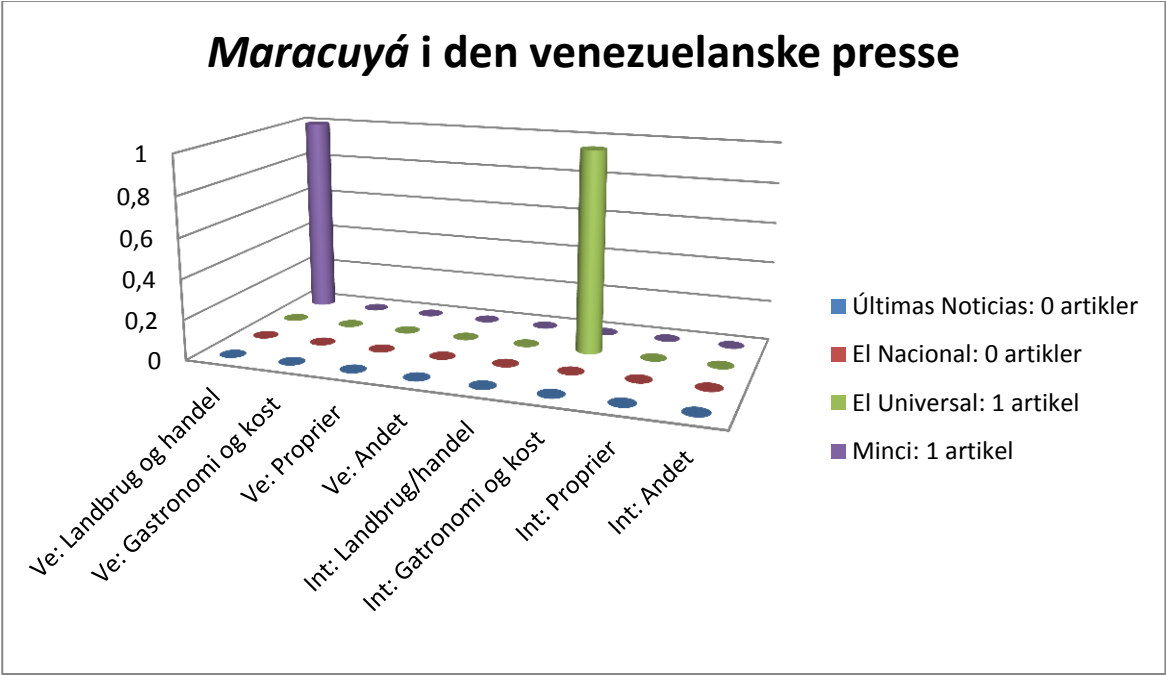
Hovedparten (97,7%) af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* forbinder termen *parchita* med Venezuela. Omkring en femtedel forbinder den yderligere med den indianske kultur. Til sammenligning forbinder hovedparten termen *maracuyá* med Latinamerika og *fruta de la pasión* med Spanien. På spørgsmålet om, hvorvidt respondenterne kan lide termene eller ej, svarede 97,7% positivt om *parchita* mod omkring halvdelen ved de to synonymmer fra generelt spansk.

³⁷ “Una de las posibles explicaciones del origen del nombre maracuyá es que los indígenas de Brasil llamaron la fruta “*marau-ya*”, que proviene de fruto “*marahu*”, que a su vez viene de “*ma-râ-ú*” que significa “*cosa que se come de sorbo*”, por lo que la unión de las dos palabras significa “*fruto que se come de un sorbo*”; al conocerla los colonizadores, la palabra se degeneró llegando a la que hoy conocemos; maracujá (en portugués) o maracuyá (en español).” (Revista Vinculando, 2005)

3.5.5 Stil- og sprogbrugsanalyse

Figur 22

Figur 23

3.5.5.1 *Parchita* i den venezuelanske presse

Termen *parchita* anvendes i de analyserede artikler i bogstavelig forstand i langt de fleste tilfælde. I *Últimas Noticias* har alle otte artikler nationalt indhold og befinder sig i kategorien landbrug og handel. I *El Nacional* har alle artikler ligeledes nationalt indhold. Seks af syv omhandler landbrug og handel eller gastronomi og kost. I den sidste er termen anvendt som proprium, nærmere bestemt er det fornavnet på en kvindelig rolle i en venezuelansk tv-serie. Der er intet, der tyder på, at denne navngivning skulle have noget at gøre med ordets figurative bibetydning beskrevet ovenfor, men skal snarere tilskrives venezuelanernes tradition for kreativitet ved navngivning af deres børn, som det her er beskrevet i den spanske avis *El Mundo*:

En Maracaibo, la segunda ciudad de Venezuela, el 40% de la población asigna a sus hijos nombres extravagantes. Algunos de los más destacados son: Maikel Jackson, Makgiber, Usnavy, Rebelde, Melquiside, Yesaidu o Air Jordan. (Realismo mágico en los nombres venezolano, 2007)

El Universal viser en lignende fordeling. 15 af 16 tekster er eksempler på bogstavelig anvendelse af termen i kategorierne landbrug og handel og gastronomi og kost, hvoraf de 14 har nationalt indhold. Den sidste befinder sig i kategorien andet, Venezuela: "*Víctor es un whisky bien añejado, Ana es la granadina o una parchita mientras que yo soy un licor de dudosa procedencia (risas).*" (Una bella y dos feos quieren divertir a los oyentes en cola, 2011)

Parchita er her brugt figurativt for at beskrive tre studieværter roller i et radioprogram, men der er heller ikke i dette tilfælde noget, der tyder på, at det er den konventionelle bibetydning homoseksuel, der ligger bagved. Passionsfrugtsaft er en yderst almindelig ingrediens i venezuelanske alkoholiske drinks, og det er sandsynligvis det, der er baggrunden for ordvalget. Hendes rolle er dermed at skabe modvægt til de to andre studieværter, eventuelt med konnotationer som sund og frisk eller artig. *MinCI*s artikler har alle nationalt indhold, og 26 ud af 27 er eksempler på bogstavelig anvendelse af termen. Den sidste er et eksempel på et venezuelansk proprium.

3.5.5.2 *Maracuyá, fruta de la pasión og fruta de la pasionaria* i den venezuelanske presse

I ingen af de fire analyserede nyhedsmedier findes der eksempler på brug af termene *fruta de la pasión* eller *fruta de la pasionaria*, og termen *maracuyá* figurerer kun en enkelt gang i *El Universal* og en enkelt gang i *MinCI*. I *El Universal* er der tale om en gengivelse af et interview med en guatemalansk kok foretaget af det spanske nyhedsbureau Efe (Un guatemalteco es el chef más joven que compite por el Bocuse d'Or, 2011). I eksemplet i *MinCI* anvendes en kombination af synonymerne som det komplekse substantiv *parchita-maracuyá* (Banmujer impulsa más de 1.200 proyectos agrarios urbanos y periurbanos, 2011). Da venezuelanerne som tidligere nævnt har

tendens til at anvende den internationale term *maracuyá* om frugter dyrket uden for Venezuela, er det derfor interessant, om fraværet af forekomster af *maracuyá* i den venezuelanske presse skyldes, at denne frugt ikke importeres. Dette bekræftes af en artikel af Portal Frutícula, der leverer nyheder til fagfolk inden for frugtbranchen:

Por su parte, el Vicepresidente de Venezuela, Elías Jaua, afirmó que el país tenía suficientes variedades de frutas -como mangos, maracuyás, plátanos, piñas y naranjas- disponibles para la población. (Portal Frutícula, 2010)

3.5.5.3 *Parchita, maracuyá, fruta de la pasión og fruta de la pasionaria i akademiske tekster*

En tendenssøgning blandt akademiske publikationer viser som udgangspunkt 52 forekomster af termen *parchita*, 43 forekomster af *maracuyá* og en enkelt forekomst af *fruta de la pasión*. Der ses bort fra eksemplet på *fruta de la pasión*, da artiklen er skrevet af en forsker tilknyttet et colombiansk universitet. En gennemgang af teksterne viser, at der reelt er 29 venezuelanske videnskabelige artikler, hvori venezuelanismen *parchita* nævnes. Til sammenligning er *maracuyá* nævnt i 12 venezuelanske artikler. Artiklerne med forekomster af *maracuyá* er gennemgået en for en for at identificere et mønster, og det viser sig, at venezuelanismen *parchita* også er nævnt i samtlige tekster. I de 11 er det komplekse substantiv *parchita maracuyá* anvendt konsekvent, og i den sidste opstilles *parchita* og *maracuyá amarillo* som synonymer (Pérez S., Mazzani & Pacheco).

Størstedelen af de adspurgte i spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* er enige om, at anvendelsen af venezuelanismen *parchita* ikke er bestemt af uddannelsesniveau, men to tredjedele af respondenterne mener alligevel, at brug af termen er situationsbestemt og overvejende optræder i uformelt sprog. Til sammenligning skal det bemærkes, at kun 16% af de adspurgte knytter termen *parchita* sammen med formelt sprog, mens det for *maracuyá* og *fruta de la pasión / pasionaria* i begge tilfælde er over 40%.³⁸ På baggrund af ovenstående analyse af venezuelanske videnskabelige artikler kan det dog afvises, at denne relation mellem den venezuelanske term *parchita* og lavregistersprog kommer til udtryk i de venezuelanske forskeres udgivelser.

3.5.6 Delkonklusion

Passionsfrugten var ukendt af europæerne før kolonitiden, og de indianske navne er blandt andet blevet inkorporeret i spansk, fordi europæerne ikke havde medbragt en benævnelse fra Europa. At spanierne har taget termen *maracuyá* til sig (parallelt med deres *fruta de la pasión*) skyldes

³⁸ Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*, 2011, bilag 2, 48-49

formentligt, at de passionsfrugter, man bragte til Europa, ikke var dyrket i Venezuela, men i områder, hvor andre indianske sprog dominerede.

Termen *parchita* foretrækkes generelt af venezuelanere uanset sprogregister. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at mange er bevidste om at erstatte den nationale term med den geografisk mere udbredte term *maracuyá* for at lette forståelsen, når kommunikationen foregår på tværs af nationaliteter. Sprogbrugen i den venezuelanske presse viser en stort set konsekvent anvendelse af den nationale term. Det skal dog i den forbindelse bemærkes, at fraværet af forekomster af termen *maracuyá* synes at være direkte forbundet med det faktum, at de passionsfrugter, der forbruges i Venezuela, er nationalt producerede. Desuden skal det noteres, at termen *parchita* i de fire analyserede medier udelukkende bruges i bogstavelig forstand.

Spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos* har vist en tendens til at knytte termen *parchita* sammen med et lavt sprogligt register, hvilket klart modsiges af analysen af akademiske tekster. *Parchita* anvendes konsekvent af forskere i videnskabelige artikler, men ofte kombineret med den internationale term *maracuyá*.

Det skal desuden nævnes, at den figurative betydning homoseksuel er konstateret som et slangudtryk, der ikke findes dokumentation for i de studerede teksteksempler.

4 Konklusion og perspektivering

4.1 Konklusion

En analyse af sprogbrugen i den venezuelanske nyhedspresse af de fem venezuelanismer *ayama*, *cambur*, *caraota*, *lechosa* og *parchita* og deres respektive synonymmer på generelt spansk viser, at der er et helt klart mønster for, i hvilke kontekster de hver især anvendes. Det skal dog bemærkes, at de iberisk-spanske termer *plátano* og *judía* ikke er omfattet af disse generelle betragtninger, da deres anvendelse i Venezuela knytter sig til helt andre begrebsindhold end de studerede venezuelanismer.

I artikler med lokalt eller nationalt nyhedsindhold, hvor termerne er brugt bogstaveligt i konkrete kontekster, såsom landbrug, handel, gastronomi og kost, er de venezuelanske termer anvendt næsten fuldstændig konsekvent. På den anden side anvendes de fleste af de generelle termer hyppigt i deres bogstavelige forstand i forbindelse med internationale nyheder. Sideløbende med den bogstavelige sprogbrug bør termernes figurative betydninger tages i betragtning, da de repræsenterer de ekstratekstuelle konnotationer, de kan frembringe hos en modtager. For eksempel ligger relationen mellem den internationale term *calabaza* og symbolet for halloween i høj grad bag den høje frekvens af forekomster i de venezuelanske teksteksempler. Et lignende fænomen gælder for den internationalt udbredte term *papaya* og den adjektiviske figurative anvendelse for noget, der er problemfrit.

At den nationale term foretrækkes og anvendes af venezuelanerne, medmindre der er tale om betydelig sproglig interferens, bekræftes af resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen *Venezolanismos*. Hvor nyhedspressen har vist en tendens til, at de generelle termer hovedsageligt figurerer i dækningen af internationale nyheder, forklarer respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen, at de erstatter de lokale termer med de generelle i situationer, hvor der er risiko for misforståelser. En generel term anvendes således enten for at gøre opmærksom på, at den pågældende frugt eller grøntsag er produceret uden for Venezuela, eller hvis modtageren taler en anden variant af spansk, og den talende derfor ikke mener, at den venezuelanske term ville blive forstået.

Den venezuelanske kultur er til en vis grad defineret negativt. Befolkningen identificerer sig som venezuelanere ved det, de *ikke* deler med den iberisk-spanske og latinamerikanske kultur, som de danner sprogfællesskab med. Deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen udviser stor bevidsthed om, hvilke termer der er venezuelanismer, og hvilke termer der tilhører *de andre*, og mange veksler problemfrit mellem synonymerne efter velovervejede kriterier. Denne differentiering foregår fuldstændig uafhængigt af ordenes etymologi. De fleste venezuelanismer har deres oprindelse i indianske eller afrikanske sprog, mens de iberisk-spanske termer som regel stammer fra latin, græsk eller arabisk. Det er dog ikke altid tilfældet. En venezuelanisme af latinsk oprindelse som *lechosa* skaber de samme geografiske og etniske konnotationer hos de adspurgte

venezuelanere som termer af indiansk og afrikansk oprindelse. Det samme ses, med modsat fortegn, ved at den indianske term *maracuyá* i høj grad opfattes som iberisk-spansk.

Det venezuelanske folk er præget af en identitetskrisen, der skyldes bevidstheden om, at de som kreolske venezuelanere både nedstammer fra kolonitidens undertrykte og undertrykkende folk, hvilket skaber en aversion mod den spanske tidligere kolonimagt, som samtidig løber i deres egne årer.

Dette kommer til udtryk i et sprogligt mindreværds kompleks, der betyder, at de venezuelanske respondenter på den ene side knytter stærke følelser om national identitet til venezuelanismen, og på den anden side underminerer dem ved at forbinde dem med et lavt sprogligt register.

Ved de fem analyserede begreber er der omvendt proportionalitet mellem afstanden til termernes geografiske udbredelsesområde og procentdelen af respondenter, der svarer positivt til, om de *kan lide* en term. At en term opfattes som værende venezuelansk betyder således konsekvent en højere svarprocent af respondenter, der giver udtryk for, at de kan lide termen, end ved en term, der opfattes som latinamerikansk. Termer, der opfattes som latinamerikanske, vurderes så igen konsekvent mere positivt end dem, der opfattes som iberisk-spanske.

De mest interessante resultater af dette studie er ikke dem, der giver en dansk oversætter uden særligt kendskab til venezuelansk sprogbrug en viden, han eller hun ville kunne få ved at spørge en gennemsnitsvenezuelaner, men derimod de, der viser, at den reelle sprogbrug netop ikke svarer til venezuelanernes egen forestilling. Spørgeskemaundersøgelsen viser en stærk tendens til at opfatte venezuelanismen som kollokviale termer, som følgelig må erstattes med generelle termer på højere akademiske niveauer. Det må da også forventes, at en forsker ofte vil stræbe mod international anerkendelse for sit arbejde. Uanset hvilken rangering han eller hun ellers tildeler venezuelanske termer, vil et ønske om at blive forstået af et internationalt publikum derfor være en logisk bevæggrund for at foretrække generelt accepterede termer. På baggrund af analysen kan det konstateres, at de generelle termer da også i nogle tilfælde er tilføjet som en hjælp til læseren, men stort set aldrig på bekostning af venezuelanismen, hvilket leder til at konkludere at tilknytningen til venezuelanismen er så stærk, at end ikke forskere med internationalt udsyn og højt sprogregister og stilniveau ofrer dem for en mere internationalt anerkendt sprogbrug.

4.2 Perspektivering

Denne analyse viser brugen af blot fem specifikke termer fra emneområdet frugt og grønt i Venezuela. Et lignende, men mere omfattende studie kan gennemføres for at få bekræftet, om nærværende resultater afspejler venezuelanernes generelle brug og opfattelse af deres regionsspecifikke termer.

For at give en prognose for venezuelanismernes fremtid, må jeg forholde mig til myndighedernes direkte og indirekte sprogpolitik. Venezuelas nuværende regering, ledet af Hugo Chávez Frías er ud over at være erklæret socialistisk også stærkt nationalistisk. Regeringen hylder de aspekter i samfundet, der afskille dem fra europæerne såvel som fra nordamerikanerne. Det sker blandt andet ved, at man udnævner særlige dage, og tilmed måneder, til ære for deres forskellige etniske rødder. Nationaldagen for Venezuelas afrikanske afstamning er blevet fejret hvert år den 10. maj siden 2005 (Aprobada en Venezuela Ley Contra Discriminación Racial, 2011), for blot at nævne en enkelt. Uden at begive mig ind på en analyse af Venezuelas nuværende regerings politik skal jeg blot bemærke, at nationalistiske tiltag som disse tjener det formål at minde det venezuelanske folk om det, som de har tilfælles, og som dermed samtidig adskiller dem fra de andre. Jeg forventer, at den nationalistiske politik støtter den betydning, venezuelanerne tillægger deres lokale termer, og omvendt bremser eller langsommeliggør globaliseringens sproglige ensretning. Det skal da også bemærkes, at sprogbrugsanalyse af de fem venezuelanismer og deres respektive internationalt anerkendte synonymymer viste en væsentligt lavere tendens til at anvende visse generelle termer.

Når det er sagt, er det også på sin plads at medtage prognosen for den sproglige udvikling ved et politisk magtskifte. De aktuelle nationalistiske tiltag medfører nok større bevidsthed om deres sproglige særtræk, men venezuelanismen er dog overlevet i sproget gennem hele nationens historie, og den ensretning, en mere internationalistisk politik kan medføre, vil være en langsommelig proces, der formentlig først vil få konsekvenser mange år ud i fremtiden.

Hele problematikken vedrørende regionale termer har betydning for oversættere, uanset hvilken variant af spansk de arbejder med. Alt afhængig af etnisk sammensætning og andre kulturhistoriske faktorer vil procentdelen af regionalismer i sproget sandsynligvis variere fra land til land, lige så vel som graden af accept af de internationalt anerkendte synonymymer vil variere. For oversættere kan det måske betyde, at man ved udarbejdelse af tekster til nogle spansktalende lande ikke har nøde af at sætte sig ind i lokale termer, fordi man med dette valg hverken taber betydelig forståelse hos modtageren eller mister dennes gunst. Ikke desto mindre er det vigtigt, at en oversætter gør sig overvejelser om konsekvenserne af de forskellige oversættelsesstrategier og altid foretager et bevidst valg.

Bibliografi

- 5 alimentos para tener piernas de infarto. (1. april 2011). *Últimas Noticias*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://www.ultimasnoticias.com.ve/noticias/ciudad/salud/5-alimentos-para-tener-piernas-de-infarto.aspx>
- 5 alimentos para tener piernas perfectas. (15. juli 2011). *Planeta Joy*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://www.planetajoy.com/?5+alimentos+para+tener+piernas+perfectas+&page=ampliada&id=3425>
- Academia Nacional de la Historia (Venezuela). (1939). *Boletín de la Academia Nacional de la Historia* (Årg. 22). Academia Nacional de la Historia.
- Albala, Ken. (2007). *Beans: a history*. Oxford: Berg
- Alvarado, L. (1953). *Obras completas de Lisandro Alvarado vol. 1: Glosario de voces indígenas de Venezuela*. Caracas: Ministerio de Educación, Dirección de Cultura y Bellas Artes.
- Alvarez, A., & Villamizar, T. (april 2008). Elementos de significado en la visita de la región andina. *Opcion*, 24(55), s. 101-123.
- Aprobada en Venezuela Ley Contra Discriminación Racial. (11. maj 2011). *Embajada de la República Bolivariana de Venezuela en Washington*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://venezuela-us.org/es/2011/05/11/aprobada-en-venezuela-ley-contra-discriminacion-racial/>
- Asociación de academias de la lengua española. (2010). *Diccionario de americanismos*. Madrid: Santillana Ediciones Generales, S. L.
- Australian Film, Television & Radio School. (2003). *Media International Australia*, Oplag 106–109
- Banmujer impulsa más de 1.200 proyectos agrarios urbanos y periurbanos. (27. september 2011). *MinCI*. Hentet den 1. december 2011 fra: http://www.minci.gob.ve/noticias/1/208174/_banmujer_impulsa.html
- Barreto, D. (1995). Identidad, etnicidad, antropología. *Boletín americanista*, Nº. 45, s. 7-21.
- Baterista ofrece servicios. (14. april 2011). *El Nacional*. Hentet den 4. juni 2011 fra: http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/include/www/files/files/p_contenido.php?q=no do/199865/Arte%20y%20Espect%C3%A1culos/Baterista-ofrece-servicios
- Bisognin, D. A. (august 2002). Origin and evolution of cultivated cucurbits. *Ciência Rural*, 32(4), s. 715-723.

- Bo Derek será la invitada estrella del Baile de la Ópera de Viena. (15. februar 2011). *El Nacional*. Hentet den 4. juni 2011 fra: http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/ayuda/registrovisitantes/images/www/files/documento/p_contenido.php?q=nodo/185081/Arte%20y%20Espect%C3%A1culos/Bo-Derek-ser%C3%A1-la-invitada-estrella-del-Baile-de-la-%C3%93pera-de-Viena
- Calcaño, J. (1950 (1897)). *El castellano en Venezuela*. Caracas: Ediciones del Ministerio de Educación Nacional, Dirección de Cultura.
- Campra, R. (2007). *América Latina: La identidad y la máscara*. México, 3. udg. D. F.: Siglo XXI Editores, S. A.
- Capriles M, .. A. (2005). La experiencia de pasión (en el filo del misterio de lo psíquico). *Revista venezolana de Psicología de los arquetipos y estudios junguianos*, s. 4-14.
- Carabás, D. (2007). *Aromas y sabores del Trópico*. Maracay: Playco Editores.
- Cardona, Lissette, *Una jueza y la Miss Universo ardieron en la capital*. (13. april 2009). *El Nacional*. Hentet den 4. juni 2011 fra: http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/ayuda/registrovisitantes/images/www/files/documento/p_contenido.php?q=nodo/185081/Arte%20y%20Espect%C3%A1culos/Una-jueza-y-la-Miss-Universo-ardieron-en-la-capital
- Carrera Morales, M., & Mateo Box, J. M. (2005). *Prontuario de agricultura: Cultivos agrícolas*. Madrid: Ediciones Mundi-Prensa.
- Cartay, R. (2005). *Diccionario de cocina venezolana*. Caracas: Alfadil Grupo Editorial.
- Casale, I. (1997). *La fitotoponimia de los pueblos venezolanos*. Caracas: Ediciones de la Biblioteca Central de la UCV.
- Celdrán Gomariz, P. (2006). *Hablar con corrección*. Madrid: Ediciones Planeta Madrid S.A.
- Chávez en el Zulia: No hay enemigos pequeños. (23. august 2008). *El Nacional*. Hentet den 4. juni 2011 fra: http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/ayuda/registrovisitantes/images/www/files/documento/p_contenido.php?q=nodo/185081/Arte%20y%20Espect%C3%A1culos/C%C3%A1vez-en-en-zulia
- Córdova-Bello, E. (1967). *La independencia de Haití y su influencia en Hispanoamérica*. Caracas: Instituto Panamericano de Geografía e Historia.
- Corominas, J. (1973). *Breve diccionario etimológico de la lengua castellana*, 3. udg. Madrid: Editorial Gredos S.A.

- Coronil, F. (1997). *The magical state: Nature, money, and modernity in Venezuela*. Chicago, London: University of Chicago Press, University of Chicago Press Ltd.
- Cortés Enríquez, Gonzalo (1994). *Atlas agropecuario de Costa Rica*. San José: EUNED
- Crane, J. H., & Balerdi, C. F. (januar 1998). *Los plátanos en Florida*. Hentet fra University of Florida, IFAS Extension, Publications. Hentet 1. december 2011 http://miami-dade.ifas.ufl.edu/pdfs/tropical_fruit/El%20platano.pdf
- El 87,5% de los consumidores eligen la marca 'Plátano de Canarias'. (1. november 2011). *Diario de Avisos*. Hentet den 1. december fra: <http://www.diariodeavisos.com/2011/11/01/actualidad/el-875-de-los-consumidores-eligen-la-marca-%E2%80%98platanodecanarias%E2%80%99/>
- EMU Danmarks undervisningsportal. (11. april 2007). *Eksotiske frugter: Banan Musa spp.* Hentet fra EMU Danmarks undervisningsportal: <http://eksotiskefrugter.emu.dk/frugter/banan.html> 5. oktober 2011
- Frøken Jensen (1966. *Frøken Jensens Kogebog*). Gyldendal
- García Gavidia, N. (april 2003). El uso de símbolos indígenas en la invención de la identidad nacional. *Revista de Ciencias Humanas y Sociales*, vol.19, no.40, s. 6-34.
- Gómez Font, A. (2006). *Donde dice... debiera decir...* Buenos Aires: Editorial Dunken.
- González Ordosgoitti, E. A. (december 2009). Leer la identidad venezolana a la luz de las comunidades étnicas biculturales de América Latina. *Revista Venezolana de Economía y Ciencias Sociales*, vol.15, no.3, s. 91-115.
- Gutiérrez M., G. S., Velásquez S., V. E., & Ferrer, J. R. ((intet årstal)). *Determinación del efecto de la maduración de la lechosa (Carica papaya L.) sobre la concentración de la papaína*. Universidad Rafael Urdaneta, Escuela de Ingeniería Química. Maracaibo: Fondo Editorial Biblioteca.
- Gutiérrez, M. P., & Ávila P., R. C. (2004). Efecto de las bajas temperaturas en la calidad postcosecha de frutos de plátano (*Musa sapientum*) FHIA-01. *XVI REUNIÓN INTERNACIONAL ACORBAT 2004, Publicación Especial* (s. 272). Oaxaca: ACORBAT.
- Haddad, O., & Borges F., O. (1971). Identificación de clones de bananos (cambures y plátanos) EN VENEZUELA. *Agronomía Topical*, 21(4), s. 277-286.
- Hernández Ferreira, J. R. (2010). *Maracucholario: Uso, significado y raíz de las palabras del dialecto maracucho*. Maracaibo: Proyecto Expresiones.
- Hernández, E. (2000). *Boletín de la Real Academia Española*, 80(281), s. 361-396.

- Human Rights Watch. (2008). *A decade under Chávez: Political intolerance and lost opportunities for advancing human rights in Venezuela*. New York: Human Rights Watch.
- Instituto Nacional de Estadística, República Bolivariana de Venezuela. (u.d.). *Población total, por sexo al 30 de Junio, 1990-2015*. Hentet den 11. december 2011 fra:
<http://www.ine.gov.ve/demografica/salidadistribucion.asp?Tt=Cuadro201&cuadro=cuadro201>
- Intereses ponen papaya la compra de casa. (11. september 2011). *Últimas Noticias*. Hentet den 1. december 2011 fra:
<http://www.ultimasnoticias.com.ve/noticias/actualidad/economia/intereses-ponen-papaya-la-compra-de-casa.aspx> 1. december 2011
- La fatalidad de la bruja Patricia Poleo. (8. november 2005). *MinCI*. Den 1. december 2011 fra:
http://www.minci.gob.ve/opinion/7/6440/la_fatalidad_de.html
- La verdadera guerra fría. (3. Oktober 2010). *El Nacional*. Hentet den 4. juni 2011 fra
http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/ayuda/registrovisitantes/images/www/files/documento/p_contenido.php?q=nodo/185081/Arte%20y%20Espect%C3%A1culos/La-verdadera-guerra-fria
- Leal, F. (1999). *Impactos actuales y potenciales de las enfermedades de los cultivos perennes de la Amazonia y posibilidades de control para el desarrollo sostenible de la región*. Secretaría pro tempore, Caracas.
- Lipski, J. (2005). *A history of afro-hispanic language: Five centuries, five continents*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Loh, A. (u.d.). *How can I help my child to read?* Hentet fra *Brainy Child: About child brain development*: <http://www.brainy-child.com/article/phonics-reading.shtml> 5. december 2011
- Lozada, M. (maj-august 2004). El otro es el enemigo: Imaginarios sociales y polarización. *Revista Venezolana de Economía y Ciencias Sociales*, bind 10/002, s. 195-209.
- Marcano, C. (18. marts 2007). *La historia de una familia que abandonó Venezuela*. Hentet den 1. december 2011 fra *Noticias24*: <http://www.noticias24.com/actualidad/noticia/3589/la-historia-de-una-familia-que-abandono-venezuela/>
- Megenney, W. W. (1999). *Aspectos del lenguaje afronegroide en Venezuela*. Madrid, Frankfurt an Main: Iberoamericana, Vervuert.

- Mildred E. Mathias Bothanical Garden. (u.d.). *Hands with yellow fingers*. Hentet den 1. december 2011 fra Mildred E. Mathias Bothanical Garden:
<http://www.botgard.ucla.edu/html/botanytextbooks/economicbotany/musa/index.html>
- Moliner, M. (1998). *Diccionario del uso de español*, 2. udg. Madrid: Editorial Gredos.
- Montaldo, A. (1991). *Cultivo de raíces y tubérculos tropicales*, 2. udg. San José, Costa Rica: Agroamerica.
- Morínigo, M. A. (1993). *Diccionario del español de América*. Madrid: Grupo Anaya S.A.
- Nadal Moyano, Salvador; Moreno Yangüela, María Teresa; Cubero Salmerón, José Ignacio (2004). *Las leguminosas de grano en la agricultura moderna*. Madrid: Mundi-Prensa Libros
- Navarro Gala, R. (2000). Una propuesta teórico-práctica para la enseñanza de las formas de tratamiento de segunda persona en las clases de ELE. *XI Congreso Internacional de ASELE. ¿Qué Español Enseñar? Norma y Variación Lingüísticas en la Enseñanza del Español a Extranjeros*. Zaragoza: Centro Virtual Cervantes.
- Nesbitt, M. (2005). *The cultural history of plants*. New York, London: Routledge.
- Neves, A. N. (1973). *Diccionario de Americanismos*. Buenos Aires: Editorial Sopena Argentina S.A.
- Nuevo Espasa ilustrado. (2005). *Nuevo Espasa ilustrado*. Espasa Calpa S. A.
- Núñez, R., & Pérez, F. J. (2005). *Diccionario del habla actual de Venezuela: Venezolanismos, voces indígenas, nuevas acepciones*. Caracas: Universidad Católica Andrés Bello.
- Parés, C. H., & González Almeida, R. (1994). *Huellas ka-tu-gua: Toponimia*. Caracas: Universidad Central de Venezuela.
- Patiño R., V. M. (2002). *Historia y dispersión de los frutales nativos del neotrópico*. Cali: Centro Internacional de Agricultura Tropical.
- Penas Ibáñez, M. A. (2007). Aspectos Semánticos y léxicos del español de Puerto Rico. *Estudios de Lingüística Universidad de Alicante*(21).
- Pérez S., D. M., Mazzani, E., & Pacheco, W. (u.d.). Colecta de pasifloras silvestres y cultivadas en zonas altas de los estados Aragua y Miranda. Región centro-norte de Venezuela. *PGR Newsletter*(125), s. 9-15.
- Pérez, F. J. (1998). Léxico. *Español Actual*, bind 69, s. 83-92.
- Pérez, F. J. (2002). *Diccionario venezolano para jóvenes*. Caracas: Editorial CEC, SA.

- Pérez, J. O. (2004). *Huellas de Africanía en la toponimia de Ortiz*. Hentet fra Estudios toponímicos del pueblo de Ortiz: <http://toponimia.ve.tripod.com/huellas.htm> 3. august 2011
- Perichi, G., Crozzoli, R., & Lugo, Z. (2008). Nematodos del orden mononchida identificados en el estado Falcón, Venezuela. *Fitopatología Venezolana*, 21(1), s. 15-17.
- Perry, E. W. (1903). *Nature's institution for the promotion of laziness*. Naugatuck, Connecticut: The Perry Press.
- Pichardo, E. (1862 (1836)). *Diccionario provincial casi-razonado de voces cubanas*, 3 udg. Havanna: Imprenta la Antilla.
- Plan Vacacional El Universal se instala en jardines de Topotepuy. (6. august 2011). *El Universal*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://noticias.eluniversal.com/2011/08/06/plan-vacacional-el-universal-se-instala-en-jardines-de-topotepuy.shtml>
- Politiken. (2001). *Politikens nudansk ordbog*. København: Politikens Forlag.
- Portal Frutícula. (26. august 2010). *Importaciones de fruta fresca en Venezuela caen en más de un 80 por ciento*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://www.portalfruticola.com/2010/08/26/importaciones-de-fruta-fresca-en-venezuela-caen-en-mas-de-un-80-por-ciento/>
- Prensa Miraflores. (25. august 2004). *Nuevo Titular del MinCI dará continuidad a la gestión emprendida por Chacón*. Hentet den 1. december 2011 fra Radio Nacional Venezuela: <http://www.rnv.gov.ve/noticias/?act=ST&f=&t=8016>
- Presos se incorporarán a misiones. (11. oktober 2011). *Últimas Noticias*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://www.ultimasnoticias.com.ve/noticias/actualidad/politica/presos-se-incorporaran-a-misiones.aspx>
- Quiñones, R. (oktober-december 2008). Mapa de situación de la prensa y medios regionales. *Comunicación: Estudios venezolanos de comunicación*, bind 41/144, s. 84-98.
- Rasmussen, E. S., & Østergaard, P. (2005). *Samfundsvidenskabelige metoder: En introduktion*, 2. udg. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Real Academia Española. (u.d.). *Diccionario de la lengua española*. Hentet fra Real Academia Española: <http://rae.es/rae.html> 11. december 2011
- Realismo mágico en los nombres venezolano. (5. september 2007). *El Mundo*. Hentet fra *El Mundo*: <http://www.elmundo.es/elmundo/2007/09/05/internacional/1189014818.html> 1. december 2011

- Revista Vinculando. (4. april 2005). *Mercado mundial del maracuyá*. Hentet fra *Revista Vinculando*: http://vinculando.org/mercado/mercado_maracuya.html 1. december 2011
- Rieger, M. (2006). *Introduction to fruit crops*. New York: Haworth Press Inc.
- Riis, O. (2005). *Samfundsvidenskab i praksis: Introduktion til anvendt metode*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Roa Delgado, S., Lozada García, B., & Barrera Avendaño, H. (januar-juni 2008). Riqueza de especies de pasifloras (Passifloraceae): Distribución geográfica en zonas altas de los estados andinos, Venezuela. *Geoenseñanza*, 13, s. 51-58.
- Robledo, E. (1996). *Papeletas lexicográficas*, . udg. Descendientes de Emilio Robledo (alfabetisk ordbog uden trykte sidetal).
- Rojas L, E. J. (20. april 2011b). *Como un electrocardiograma*. El Universal. Hentet den 1. december 2011 fra: http://www.eluniversal.com/2011/04/20/imp_como-un-electrocardiograma.shtml
- Rojas L., E. J. (31. december 2008). *2008, el año del máximo ridículo*. Hentet fra El Universal den 1. december 2011: http://www.eluniversal.com/2008/12/31/opi_art_2008-el-ao-del-max_1198614.shtml
- Rojas L., E. J. (1. april 2011a). *Chávez, el magnate más generoso del mundo*. Hentet fra El Universal den 1. december 2011: <http://noticias.eluniversal.com/2011/04/01/chavez-el-magnate-mas-generoso-del-mundo.shtml>
- Rojas L., E. J. (3. februar 2011c). *A 12 años de fraude, 50% respalda la estafa*. Hentet fra El Universal den 1. december 2011: http://www.eluniversal.com/2011/02/03/smarc_blog_a-12-anos-de-fraude,_03A5104573.shtml
- Rojas L., E. J. (31. januar 2011d). *Aquí no hay nada extraño ni raro*. Hentet fra El Universal den 1. december 2011: http://www.eluniversal.com/2011/01/31/smarc_blog_aqui-no-hay-nada-ext_31A5080571.shtml
- Rousseff afirma que cáncer linfático está resuelto. (11. november 2011). *Últimas Noticias*. Hentet fra *Últimas Noticias* den 1. december 2011: <http://www.ultimasnoticias.com.ve/noticias/actualidad/mundo/rousseff-afirma-que-cancer-linfatico-esta-resuelto.aspx>
- Scannone, A. (2007). *Mi cocina: A la manera de Caracas*. Caracas: Armando Scannone T.
- Schnee, L., Leal, F., & Benítez, C. E. (2010). *El Manual de plantas comunes de Venezuela de Ludwig Schnee*. Maracay: Ediciones de la Facultad de Agronomía, UCV.

- Si los animales hablaran criticarían a "Zookeeper". (8. juli 2011). *El Universal*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://www.eluniversal.com/2011/07/08/si-los-animales-hablaran-criticarian-a-zookeeper.shtml> 1. december 2011
- Stoińska, I. (1995). Los indovenezolanismos en el español de Venezuela: Influencia de las lenguas indígenas. *Ethnología Polona*, bind 19, s. 153-168.
- Tait Svith, F. (26. oktober 2006). *Metode: Rundspørge - statistisk repræsentativ udvælgelse*. Hentet den 11. december 2011 fra Update: <http://www.update.dk/cfje/VidBase.nsf/ID/VB01309442>
- Tejera, J. M. (1999). Orígenes y causas históricas de la homogenidad del habla del Caribe hispánico y de la actual pluralidad de normas: Las comunicaciones oficiales y los vínculos informales. *Identidad cultural y lingüística en Colombia, Venezuela y el Caribe hispánico*, 2. udg. (s. 187-195).
- Tejera, M. J. (1993). *Diccionario de venezolanismos*, 2. udg. Caracas: Academia Venezolana de la Lengua.
- TiendaPapaya.com aspira a ser "el Amazon venezolano". (19. november 2008). *El Nacional*. Hentet den 4. juni fra: http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/ayuda/registrovisitantes/images/www/files/documento/p_contenido.php?q=nodo/185081/Arte%20y%20Espect%C3%A1culos/TiendaPapaya.com-aspira-a-ser-el-Amazon-venezolano
- Un guatemalteco es el chef más joven que compite por el Bocuse d'Or. (25. januar 2011). Hentet den 1. december 2011 fra: http://noticias.eluniversal.com/2011/01/25/ten_ava_un-guatemalteco-es-e_25A5040331.shtml
- Un Mijao con sabor asiático. (26. marts 2011). *El Universal*. Hentet den 1. december 2011 fra: <http://noticias.eluniversal.com/2011/03/26/un-mijao-con-sabor-asiatico.shtml>
- Una bella y dos feos quieren divertir a los oyentes en cola. (juli 12 2011). *El Universal*. Hentet den 1. december 2011 fra: http://www.eluniversal.com/2011/07/12/imp_una-bella-y-dos-feos-quieren-divertir-a-los-oyentes-en-cola.shtml
- Usuarios pierden a sus seguidores en Twitter por falla en el sistema. (10. maj 2010). *El Nacional*. Hentet den 4. juni 2011 fra: http://www.el-nacional.com/www/site/p_contenido.php/registrovisitantes/images/www/files/documento/p_contenido.php?q=nodo/136629/Tecnologia/Usuarios%20pierden%20a%20sus%20seguidores%20en%20Twitter%20por%20falla%20en%20el%20sistema

- Venezuela y Rusia crean empresa mixta para la producción y exportación de plátanos y cambures. (6. oktober 2011). *Venezolana de Televisión*. Hentet fra VTV den 1. december 2011: http://vtv.gov.ve/index.php?option=com_content&view=article&id=68874:venezuela-y-rusia-crean-empresa-mixta-para-la-produccion-y-exportacion-de-platano-y-cambures-&catid=49:nacionales&Itemid=102
- Vergara, M. G. (1922). *Diccionario etnográfico americano*. Madrid: Sucesores de Hernando.
- Whitaker, T. W. (1948). Lagenaria: A pre-columbian cultivated plant in the Americas. *Southwestern Journal of Anthropology*, 4(1), s. 49-68.